

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

İSTANBUL ARKEOLOJİ MÜZESİ KÜTÜPHANESİ REV 240 NUMARADA
KAYITLI MECMÛ‘A-İ EŞ‘ÂR (30B-60A)
(İNCELEME-METİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ABDURRAHMAN BÜLBÜL

İSTANBUL 2020

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

İSTANBUL ARKEOLOJİ MÜZESİ KÜTÜPHANESİ REV 240 NUMARADA
KAYITLI MECMÛ‘A-İ EŞ‘ÂR (30B-60A)
(İNCELEME-METİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ABDURRAHMAN BÜLBÜL

TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. ÖMER ZÜLFE

İSTANBUL 2020

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	I
ÖN SÖZ.....	II
ÖZET	III
ABSTRACT	IV
ÇEVİRİYAZI ALFABESİ	V
KISALTMALAR	VI
İŞARETLER.....	VII
GİRİŞ.....	1
I.BÖLÜM: İNCELEME	3
I. Mecmuanın Genel Özellikleri	3
II.Mecmuada Yer Alan Şairler	4
Tablo 1: Mecmuada (30b-60a) yer alan şairler, bu şairlere ait şiir sayıları ve şiir numaraları:.....	5
III. Mecmuada (30b-60a) Yer Alan Şiirler.....	8
IV. Mecmuada (1b-30a) Kullanılan Vezinler.....	9
Tablo 2: Mecmuada (30b-60a) kullanılan vezinler, dairesi, sayısı ve şiir numarası:.....	10
V. Metin Tesisinde Takip Edilen Yol.....	13
II.BÖLÜM: TENKİTLİ METİN	15
SONUÇ.....	167
KAYNAKLAR.....	169

ÖN SÖZ

Klasik Türk Edebiyatı araştırmalarındaki ehemmiyeti artık açık bir şekilde anlaşılmış olan mecmualar, pek çok hususiyetleri bakımından incelenmeye ve çalışılmaya değer bir konumdadır. Edebiyat ve kültür çalışmaları için zengin kaynaklar olan mecmualar, son dönemlerde araştırmacıların daha fazla yoğunlaşmaya başladıkları bir alan olmuştur.

Edebiyat çalışmalarının nesnesi olan şiir ve nazire mecmuaları, tertip edildikleri zamanın edebi zevk eğilimlerini yansıtmaları, mürettep bir divanı bulunmayan pek çok şairin şiirlerini ihtiva etmesi ve gün yüzüne çıkarılması, bazen divanlarda olmayan şiirleri barındırması, şairlerin edebi şahsiyetlerinin daha iyi anlaşılmasını sağlaması ve mecmua tertip edicilerin genellikle yüksek bir edebi zevke sahip olması sebebiyle metin güvenilirliği açısından güçlü olmaları yönüyle araştırmalar için önemli kaynaklardır.

Bu çalışma da İstanbul Arkeoloji Müzesi Kütüphanesi REV (Recâî-zâde Ekrem Vakfı) 240 Numarada “Mecmû‘a-i Eş‘âr” adıyla kayıtlı şiir mecmuasının 30b-60a yaprakları arasındaki şiirlerin incelenmesi ve metnin transkripsiyon alfabesiyle sunulmasından ibarettir.

Çalışma, giriş, inceleme, tenkitli metin ve sonuç olarak dört bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde mecmuanın tanımı ve Türk Edebiyatı çalışmaları açısından önemi üzerinde durulmuştur. İnceleme bölümünde söz konusu mecmua hakkında genel bilgiler verildikten sonra, bizim bölümümüz olan 30b-60a yaprakları arasındaki şairler, şiirler ve vezinler incelenerek tablolaştırılmıştır. Son olarak metni kurarken takip ettiğimiz sistem hakkında bilgiler verilmiştir.

Çalışmanın üçüncü bölümde 30b-60a yaprakları arasında bulunan 370 şiir çeviriyazı alfabesiyle dizilmiştir. Divanlarda ve farklı çalışmalarda daha önce tespit edilmiş olan şiirler karşılaştırılarak tenkitli metin oluşturulmuştur.

Bu çalışma hazırlanırken en doğruya ve en iyiye ulaşmak için azami gayret göstermişsek de beşeriyetin icabı olarak hata etmemiz her zaman ihtimal dahilindedir. Eksiklerimizi ve hatalarımızı belirtip daha iyiye ulaşmada bize yardımcı olacak değerli araştırmacılara şimdiden teşekkür ederim.

Bu tez çalışmasının ortaya çıkmasında bana yol gösteren, hiçbir zaman sabır, anlayış ve birikimini esirgemeyen muhterem hocam Prof. Dr. Ömer Zülfe’ye ve sabırla bana destek olan anne ve babama teşekkürü borç bilirim.

ABDURRAHMAN BÜLBÜL
İstanbul, 2020

ÖZET

Çalışmamız, İstanbul Arkeoloji Müzesi Kütüphanesi REV 240 Numarada Kayıtlı ‘Mecmû‘a-i Eş‘âr’ın 30b-60a yaprakları arasındaki metnin çeviriyazı alfabesiyle dizilmesi ve bu bölümün incelenmesinden oluşmaktadır.

Çalışma, inceleme ve tenkitli metin olmak üzere iki ana bölümden oluşmaktadır. İnceleme bölümünde söz konusu varaklar arasındaki şair, şiir ve vezinler ele alınmıştır. İkinci bölümde ise metin, çeviriyazı alfabesiyle dizilerek tenkitli metin oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Divân, Mecmua, Şiir, Gazel

ABSTRACT

This study consists of text translation and text review of ‘Mecmûa-i Eş‘âr’ (30b-60a folios) which is registered with REV 240 in the İstanbul Archaeological Museum Library.

This work contains two main sections: the first section consists of general information about the ‘Mecmû‘a’; poets and rhythm of poems; and the second section consists of criticized text of the ‘Mecmû‘a’.

Keywords: Divân, Journal, Poem, Gazal

ÇEVİRİYAZI ALFABESİ

ا (ā)	a, ā	ص	ş
ا (ā)	a, e, ı, i, u, ü	ض	ž, đ
ب	b, p	ط	ṭ
پ	p	ظ	ẓ
ت	t	ع	‘
ث	ṯ	غ	ğ
ج	c, ç	ف	f
چ	ç	ق	k
ح	ḥ	ك	k, g, (ñ)
خ	ḫ	ك	ñ
د	d	ل	l
ذ	z, d	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v, u, ū, ü, o, ö
ژ	j	ه	h, a, e
س	s	لا	la, lā
ش	ş	ی	y, ı, i, ī
		ء	’

KISALTMALAR

C. Cilt

C. A. Coşkun Ak: Muhibbî Dîvânı İzahlı Metin

D. Divan

G. Gazel

Hızl. Hazırlayan

M. L. Mecnû‘a-i Letâ‘if

N. Nihânî (İbrahim Çelebi) ve Gazelleri

R. XVI. Asır Türk Edebiyatının Rızâ Mahlaslı Şairleri

REV. 240. İstanbul Arkeoloji Müzesi Kütüphanesi REV 240 Numarada Kayıtlı
‘Mecnû‘a-i Eş‘âr’.

S. Sayı

s. Sayfa

Ş. Şiirler

Y. E.: Muhibbi Dîvânı, Yazma Eserler Kurumu

İŞARETLER

- “ ” Alıntı.
- [] Yazmada olmayıp eklenen veya onarılan yerler.
- (?) Doğruluğu şüpheli yerler.

GİRİŞ

Mecmualar, bir ya da daha fazla yazar veya derleyen tarafından toplanılan, dînî ya da lâ dînî mensur ve manzum eserlerden oluşan el yazması defterlerdir.¹ Edebiyat incelemeleri ve araştırmaları açısından ele alınan mecmualar, bir antoloji hüviyetindeki şiir ve nazire mecmualarıdır. Bununla birlikte bir şiir mecmuası, edebiyat dışı içeriğe sahip olabilirken şiir mecmuası olarak derlenmemiş mecmualarda da şiirler bulunabilir.

Klasik Türk Edebiyatı araştırmalarındaki ehemmiyeti artık açık bir şekilde anlaşılmış olan mecmualar, pek çok hususiyetleri bakımından incelenmeye ve çalışılmaya değer bir konumdadır. Ayetler, hadisler, dualar, şiirler ile birlikte tarih ve edebiyat araştırmalarına ışık tutacak *fevâid* nev'inden muhtelif bilgiler gibi çok çeşitli bir içeriği ihtiva ettiğinden bu mecmualar ucu açık, zengin kaynaklardır.

Ali Nihad Tarlan, mecmuaların edebiyat çalışmaları açısından önemini ifade ederken mecmuaların bir şahsın üzerinde yoğunlaşan bir edebi devir zevkini bize yansıttığını, o devrenin dil ve edebiyat durumunun nasıl olduğunu gösterdiğini, isimleri tezkirelerde olup divanları bulunmayan pek çok şairin şiirlerine rastlama ihtimalini bizlere sunduğunu belirtmektedir. Yine devamla bu mecmuaların derleyicilerinin daima kültürlü, sanat ve şiirden anlayan kişiler olduğu için cahil hattatlara nispetle daha eksiksiz ve doğru yazdıklarını ifade eder. Bu olgu, bizlere divan ve mecmuaların kıyaslanması yoluyla divanları tashih etme imkanı doğurur. Yine burada edebiyat ve şiir yeteneği olup divan tertip etmek hevesine girmemiş şairlerin de mecmualar sayesinde edebiyat tarihindeki yerlerini almalarını sağlaması açısından mecmuaların önemine dikkat çekilmektedir.²

Bunların yanında bazı mecmualarda şiirlerin başlıklarında o şiirin şairi ile ilgili pek çok farklı bilgiler mevcuttur. Bu bilgiler edebiyat tarihimizi aydınlatması açısından da önem arz etmektedir.

Mecmualar, mürettep bir divanı bulunmayan veya divanı günümüze ulaşmamış şairlerin şiirlerini ihtiva ettiğinden bu şairlerin küçük bir divanını oluşturmaya imkan veren zengin kaynaklardır. Bu şekilde mecmualardan tespit edilip divançesi yayınlanmış olan şairler mevcuttur.

1 Mustafa Uzun, "Mecmûa", *DİA*, C.28, s. 265.

2 Ali Nihad Tarlan, "Eski Mecmualar Arasında". *İÜEF Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi* I (2): 122- 123.

Kanuni Sultan Süleyman Çağı Şâirlerinden Figani ve Divançesi, Basîrî ve Türkçe Şiirleri, Deniz Ali Baba Dergâhı Postnişini Haydar Cemil Baba (Haydarî) ve Şiirleri, Osmanlı Şiirinde Mevlânâ Övgüleri ve Mevlevîlik Unsurları, Türkî-i Basît ve Aydınlı Visâlî'nin Şiirleri, On Altıncı Yüzyıl Şâiri Selîkî ve Şiirleri gibi eserler bu şairlerin elde hiçbir divanı yokken mecmuaların taranması suretiyle oluşmuştur.³

Tüm bu bilgiler ışığında mecmuaların Türk edebiyatı alanındaki çalışmalar için çok ehemmiyetli kaynaklar olduğu görülmektedir.

³ Kamil Ali Gıynaş, “Şiir Mecmûaları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası”, *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, Konya 2011, s. 248-249.

I. BÖLÜM: İNCELEME

I. Mecmuanın Genel Özellikleri

Çalışmamızın konusu olan yazma eser, İstanbul Arkeoloji Müzesi Kütüphanesi REV 240 numarada *Mecmū‘a-i Eş‘ār* başlığıyla kayıtlıdır. Bu şiir mecmuası, genel olarak bir nazire mecmuası hüviyeti taşımaktadır. Bu nazireler belirli bir noktaya kadar elif-bâ sistemiyle tertip edilmiştir. Ancak yer yer belirli bir şairin divanından seçilen şiirlerin peşpeşe yazıldığı görülmektedir. Dolayısıyla mecmuanın mürettibi daha çok kendi zevki doğrultusunda bir yol izlemiştir.

Mecmuada herhangi bir ketebe yahut istinsah kaydı mevcut değildir. 150a, 156b, 214b sayfalarındaki temellük kayıtlarından bu mecmuanın sahibinin Mustafa bin Hüseyin isimli bir katip olduğu anlaşılmaktadır. 150b sayfasında bulunan kayıttaki “*şāhibi ve māliki muştafā bin hüseyin tābi‘-i vezīr-i mükerrerem hazret-i kahramān paşa muhāfız-ı kamanice el-vāki‘ fi 21 S(afer) sene 1111*” ifadesinden bu mecmuanın XVII. yüzyılda Rumeli Beylerbeyi Kahraman Paşa’nın divan katibi olan Mustafa bin Hüseyin’e ait olduğu anlaşılmaktadır. Ancak mecmuada yer alan şairlerin XV. ve XVI. yüzyılda yaşamış olması, Kanunî Sultan Süleyman Han’ın oğlu II. Selim’in bir şiirinde “*şeh-zāde şulṭān selīm*” başlığı bulunması ve Bâkî’nin kasidelerinin başındaki “*min kaşāyid-i bâkī ṣelebi ṭābe ‘ayṣehu*” başlığı bu mecmuanın XVI. yüzyılda tertip edilmiş olabileceği fikrini güçlendirmektedir.

Mecmua 217 varaktan meydana gelmektedir. Şiirler büyük ölçüde nestalik hattı ile yazılmıştır. Cetvel mevcut değildir. Genellikle sayfaların ortasına beşer beyitlik üç gazel yazılmıştır. Derkenar bölümüne de şiirler yazılmıştır. Mecmuanın zaman içerisinde yer yer tahrip olması, yırtılması, yazılarının silinmesi gibi sebeplerle özellikle sayfa kenarındaki şiirlerde noksanlıklar ortaya çıkabilmektedir.

Şiirlerin bir kısmında şairlerin ismi başlık olarak yer almaktadır. Başlıklarda şairler hakkında bilgi verebilecek bir sıfat bulunmamaktadır. 30b-60a varakları arasında yalnızca Rumûzî için kullanılan “*eş-şehīr bi’l-vāridāt*” ve ‘Ahdî için kullanılan “*bağdādī*” ibaresi bu cümlelerin dışında tutulabilir. Şiirlerin başında genellikle yalnızca şair isimlerinin yer alması hangi şiirin zemin şiir ve hangilerinin nazire olduğunu anlamakta güçlük çıkartabilmektedir. Bazı şiirlerin başlığında “*nazīre-i ...*” ibaresi mevcuttur.

Mecmua, kasidelerle başlamaktadır ve 106 numaralı varağa kadar elif-bâ düzeniyle tertip edilmiş gazel ve nazirelerle devam etmektedir. Bununla birlikte mecmuada, tahmis, murabba, müseddes, rubai gibi pek çok farklı nazım türü de vardır. Mecmuanın mürettibi 106. varaktan sonra nazirelere devam etmekle birlikte beğendiği farklı nazım türlerini de herhangi bir düzen takip etmeden kaydetmiştir. Mürettip, mecmuanın bazı yerlerinde şairlerin divanlarından beğendiği gazel ve beyitleri peşpeşe yazmıştır.

Mecmuada bazen bir gazelin yalnızca ilk mısraının yahut ilk beytinin yazıldığı görülür. Mecmua mürettibinin daha önce yazmayı planladığı gazelleri bir şekilde tamamlamadığı anlaşılmaktadır. Bazen de bir gazelin üçüncü, dördüncü yahut beşinci beytinin yazılmadığı görülmektedir.

Mecmuanın çeşitli yerlerinde düzeltme yapmak amacıyla üzeri çizilmiş kelimeler, takdim ve tehir işaretleri bulunmaktadır. Mecmuayı tertip eden kişi yahut daha sonra başka birisi mecmuada düzeltmeler yapmıştır. Bu, genellikle yanlış olduğu düşünülen kelimenin üzerini çizip kenarına doğrusunu yazmak suretiyle yapılmıştır.

Bunlarla birlikte mecmuanın genelinde bazı beyitler işaretlenmiştir. Buradan mecmuanın bir beğeni süzgeçinden geçirilip dikkat çeken ve hoşı giden beyitlerin işaretlendiği anlaşılmaktadır.

Mecmuada şiirlerin yanında fevaid türünden çeşitli kayıtlar, ilaç tarifleri, evratlar da mevcuttur.

II.Mecmuada Yer Alan Şairler

Mecmuanın başındaki vikaye varaklarında “*mecmū‘ada olan şu‘arānıñ isimleridir*” başlığıyla 64 şairin ismi listelenmiştir. Ancak mecmuadaki şairlerin sayısı bundan daha fazladır. Aynı mecmuanın daha önce yüksek lisans tezi olarak çalışılan⁴ 1b-30a varaklarındaki ve bizim incelediğimiz 30b-60a varakları arasındaki şair sayısı toplamda 80’dir. Bu sayı mecmuanın tamamı incelendiğinde artacaktır.

Agehî, ‘Ahdî, Âhi, Ahmed Paşa, ‘Ali, Âli Çelebi, ‘Âşık Çelebi, ‘Atâ, Bâkî, Behiştî, Belîğî, Dâ‘î Efendi, Dânişî, Ebu’s-Suud Efendi, Emânî, Emîrî, Emrî, Fânî,

4 Asuman Hacıfendioğlu: *İstanbul Arkeoloji Müzesi Kütüphanesi REV 240 Numarada Kayıtlı Mecmū‘a-i Eş‘âr (1b-30a) (İnceleme-Metin)*, İstanbul 2019, VII+136 s., Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilimdalı Eski Türk Edebiyatı Bilimdalı Yüksek Lisans Tezi.

Fevrî, Feyzî, Figânî, Fikrî, Firdevsî, Fuzûlî, Garîbî, Gıyâsî, Harîmî, Hâtemî, Hâverî, Hayâlî, Hayderî, Hayretî, Husrev, Hüdâyî, ‘Îzârî, Kara Fazlî, Kemal Paşazâde, Keşfî, Mecdî, Meylî, Misâlî, Muhibbî, Muhtârî, Müslimî, Nev‘î, Nihânî, Nişânî, Rahmî, Ref‘î, Revânî, Re‘yî, Rızâyî, Rûhî, Rumûzî, Sâbirî, Sabrî Çelebi, Sâdık, Sadrî, Sâni, Sa‘yî, Sehâbî, Selkî, Selîmî, Selîmî (II. Selim) Selmân, Sırrî, Sıyâmî, Sıhrî, Sun‘î, Sürûrî, Şühûdî, Tâbî, Tarîkî, ‘Ubeydî, ‘Ulvî, Usûlî, Ümîdî, Vâlihî, Vassî, Zâtî 1b-60a varakları arasında şiirleri bulunan şairlerdir. Bu şairlerin ekseriyetinin İstanbul ve Rumeli şairleri olduğu dikkat çekmektedir.

Aşağıdaki tabloda 30b-60a yaprakları arasında şiirleri bulunan şairlerin isimleri, şiir sayıları ve şiir numaraları verilmiştir.

Tablo 1: Mecmuada (30b-60a) yer alan şairler, bu şairlere ait şiir sayıları ve şiir numaraları:

Şairler	Toplam Şiir Sayısı	Şiir Numaraları
01. ‘Ahdî	40	4, 7, 26, 31, 61, 68, 72, 83, 88, 90, 93, 104, 113, 117, 122, 138, 171, 180, 184, 191, 206, 217, 224, 232, 241, 254, 255, 256, 262, 281, 286, 290, 292, 353, 359, 361, 362, 363, 367, 368
02. ‘Alî	2	55, 364
03. ‘Âşık Çelebi	6	13, 24, 66, 91, 156, 207
04. ‘Atâ	1	145
05. Bâkî	64	17, 37, 45, 57, 119, 134, 139, 154, 167, 201, 239, 243, 257, 259, 268, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349
06. Behiştî	3	143, 189, 358

07. Belîgî	1	299
08. Dânişî	7	77, 115, 148, 211, 228, 236, 272
09. Emânî	1	198
10. Emrî	17	51, 58, 60, 63, 84, 86, 95, 101, 161, 173, 193, 209, 222, 238, 278, 283, 287
11. Fânî	4	100, 107, 181, 253
12. Fevrî	9	3, 67, 99, 136, 249, 267, 276, 280, 297
13. Fikrî	1	19
14. Firdevsî	6	71, 106, 231, 266, 365, 366
15. Fuzûlî	5	258, 260, 274, 350, 357
16. Garîbî	1	38
17. Gıyâsî	2	43, 114
18. Harîmî	1	132
19. Hâtemî	2	5, 35
20. Haverî	1	204
21. Hayderî	1	263
22. Hayretî	1	352
23. Husrev	1	127
24. Hüdâyî	2	94, 300
25. ‘Îzârî	11	8, 16, 74, 80, 103, 144, 175, 214, 229, 270, 296
26. Keşfî	3	146, 251, 370
27. Mecdî	22	2, 6, 15, 23, 53, 64, 70, 75, 85, 97, 105, 152, 160, 188, 196, 208, 218, 226, 233, 265, 269,

		284
28. Meylî	1	142
29. Misâlî	6	36, 112, 121, 141, 197, 282
30. Muhibbî	4	44, 109, 133, 203
31. Muhtârî	1	130
32. Müslimî	1	41
33. Nev'î	14	1, 10, 27, 48, 96, 151, 153, 163, 165, 202, 216, 244, 247, 273
34. Nihânî	8	11, 20, 78, 194, 213, 221, 248, 289
35. Nişânî	4	42, 89, 182, 295
36. Rahmî	2	200, 230
37. Ref'î	11	12, 46, 82, 87, 135, 162, 168, 187, 223, 291, 294,
38. Revânî	1	111
39. Re'yî	1	190
40. Rızâyî	28	9, 22, 25, 52, 59, 62, 69, 73, 79, 92, 116, 147, 155, 174, 176, 178, 205, 210, 219, 227, 234, 237, 246, 250, 279, 285, 288, 360
41. Rûhî	1	118
42. Rumûzî	2	126, 179
43. Sâbirî	6	32, 47, 125, 137, 157, 261
44. Sabrî	1	123
45. Sâdık	1	108
46. Sadrî	3	128, 199, 355

47. Sâni	5	120, 129, 192, 245, 298
48. Sa'yî	1	351
49. Sehâbî	1	33
50. Selîkî	1	18
51. Selîmî (II. Selim)	1	110
52. Selmân	3	49, 124, 169
53. Sırrî	1	158
54. Sıyâmî	1	28
55. Sihrî	2	39, 215
56. Sun'î	1	277
57. Sürûrî	1	30
58. Şühûdî	3	40, 140, 185
59. Tâbî	6	131, 164, 166, 183, 354, 369
60. Tarîkî	1	172
61. 'Ubeydî	16	14, 76, 102, 150, 177, 186, 195, 212, 220, 225, 235, 242, 264, 271, 275, 293
62. 'Ulvî	4	34, 159, 240, 356
63. Ümîdî	3	21, 149, 170
64. Vâlihî	5	54, 65, 81, 98, 252

III. Mecmuada (30b-60a) Yer Alan Şiirler

Mecmuanın 30b-60a varakları arasında toplamda 370 şiir başlığı vardır. Bunların içerisinde iki gazelin şairi, mahlas beytinin olmaması ve herhangi bir başlık bulunmaması sebebiyle tesbit edilememiştir. Dört başlıkta ise gazelin yalnızca ilk mısraı yazıldığı görülmektedir. Bunlardan üç tanesinin şairleri bellidir. Bunlar Rızâyî(36a), Ref'î(36b) ve Selmân'a(40a) aittir. Dördüncü tek mısraın(34a) kime ait olduğu tespit edilememiştir.

Bu bilgiler göz önünde bulundurulduğunda 370 gazelin 367'sinin şairi bellidir. 30b-60a varakları arasında yalnızca gazel nazım türü bulunmaktadır.

IV. Mecmuada (30b-60a) Kullanılan Vezinler

Mecmuanın 30b-60a yaprakları arasında bulunan şiirlerde aruzun *Hezec*, *Recez*, *Remel*, *Muzâri'*, *Müctes*, *Hafîf*, ve *Mütekârib* bahirlerinden on iki çeşit vezin kullanılmıştır. Sıklık bakımından en çok kullanılan bahirler sırasıyla *Remel*, *Hezec* ve *Muzari'*dir. En çok kullanılan vezin olarak karşımıza çıkan *remel-i müsemmen-i mahzûf* (fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün) vezni 126 kez kullanılmıştır. Tablo 3'te mecmuada kullanılan vezinlerle ilgili ayrıntılı bilgi verilmiştir.

Tablo 2: Mecmuada (30b-60a) kullanılan vezinler, dairesi, sayısı ve şiir numarası:

Birinci Daire (Dâ'ire-i Mu'telif)			
Kullanılan Vezin		Sayısı	Şiir Numarası
Hezec	<i>Meḡā 'ilün meḡā 'ilün meḡā 'ilün meḡā 'ilün</i> + --- / + --- / + --- / + ---	72	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 40, 43, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 244, 245, 250, 251, 252, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 305, 308, 324, 325, 341
	<i>Meḡ'ülü meḡā 'ilü meḡā 'ilü fe 'ülün</i> -- + / + -- + / + -- + / + --	10	173, 174, 175, 176, 292, 296, 297, 300, 318, 340
	<i>Meḡ'ülü meḡā 'ilün fe 'ülün</i> -- + / + - + - / + --	1	344
	<i>Meḡā 'ilün meḡā 'ilün fe 'ülün</i> + --- / + --- / + --	5	201, 202, 203, 206, 343
Recez	<i>Müfte 'ilün meḡā 'ilün müfte 'ilün meḡā 'ilün</i> - + + - / + - + - / - + + - / + - + -	2	239, 240

Remel	<i>Fā 'ilātūn fā 'ilātūn fā 'ilātūn fā 'ilūn</i> - + - - / - + - - / - + - - / - + -	126	37, 38, 39, 41, 42, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74 ,75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 89, 90, 91, 92, 109, 110, 182, 183, 184, 185, 192, 197, 198, 199, 200, 204, 205, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 241, 242, 243, 253, 254, 256, 259, 260, 261, 262, 263, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 295, 298, 299, 303, 307, 310, 314, 315, 327, 336, 339, 342, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 370
	<i>Fe 'ilātūn fe 'ilātūn fe 'ilātūn fe 'ilūn</i> + + - - / + + - - / + + - - / + + -	74	86, 87, 88, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 233, 234, 235, 236, 287, 288, 289, 290, 291, 293, 294, 309, 316, 317, 321,

			323, 326, 328, 331
	<i>Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün</i> - + - - / - + - - / - + -	1	330
İkinci Daire (Dâ'ire-i Muhtelif)			
Muzâri'	<i>Mef'ûlû fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün</i> - - + / - + - + / + - - + / - + -	57	147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 179, 180, 181, 237, 238, 246, 247, 248, 249, 255, 257, 258, 264, 265, 266, 277, 302, 306, 311, 313, 319, 320, 322, 329, 332, 333, 334, 335, 337, 347, 359, 369
Müctes	<i>Mefā 'ilün fe 'ilātün mefā 'ilün</i> <i>fe 'ilün</i> + - + - / + + - - / + - + - / + + -	8	165, 177, 178, 301, 304, 338, 357, 358
Üçüncü Daire (Dâ'ire-i Mütenevvi'a)			

Hafif	<i>Fe'ilātün mefâ'ilün fe'ilün</i> + + - - / + - + - / + + -	13	186, 187, 188, 189, 190, 191, 193, 194, 195, 196, 312, 345, 346
Dördüncü Daire (Dâ'ire-i Müttefika)			
Müttekârib	<i>Fe'ülün fe'ülün fe'ülün fe'ülün</i> + - - / + - - / + - - / + - -	1	348

V. Metin Tesisinde Takip Edilen Yol

- Mecmuanın tenkitli metni oluşturulurken yayımlanmış divanı bulunan şairlerin divanları ve mecmualarda bulunan şiirler karşılaştırılmış ve nüsha farkları dipnotta gösterilmiştir.
- Metinde silinmiş ve tahrip olduğundan okunması güçleşmiş yerler mümkün olduğunca tamir edilmeye çalışılmış ve yapılan ve eklemeler köşeli ayraç '[' içerisinde gösterilmiştir. Okunması mümkün olmayan bölümler '['...]' şeklinde bırakılmıştır. Ayrıca metin kurulurken yanlış yahut eksik olduğunu düşündüğümüz yerlerdeki eklemeler de metindeki halini dipnotta belirtmekle birlikte köşeli ayraç içerisinde gösterilmiştir.
- Yayımlanmış divanı bulunan şairlerin şiirlerindeki boş bırakılan yahut okunması mümkün olmayan yerler divandan tamamlanmıştır.
- Metinde geçen Türkçe olmayan ibareler *eğik* yazıyla dizilmiştir.
- Metin tesisinde ilmî çalışmalarda kabul görmüş olan çeviriyazı alfabesi kullanılmıştır.
- Her şiire numara verilmiş, yazmada bulunduğu yaprak numarası dipnotta belirtilmiştir. Dipnotlarda a harfi yaprağın ilk yüzünü b harfi ikinci yüzünü ifade etmektedir.
- Mahlaslar **koyu** dizilmiş olup, metnin yazımında büyük harflere ve noktalama işaretlerine yer verilmemiştir.
- Her şiirin başında vezinler ve ait oldukları bahirler yer almaktadır.

Metni kurarken eserin yazılış biçimine en yakın hali yakalamak ve bu metni ilmî çalışmalara uygun bir hale getirmek gayesi güdülmüştür.

II.BÖLÜM: TENKİTLİ METİN

1.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. lebün cāmına beñzer yok dehānuñ gibi nādirdür
bunuñ keyfiyyeti ta‘bīr olunmaz zevke dāyirdür
2. ğaraž mihr-i cemālün dilde taşvīr étmedür ‘ömrüm
kişi deyr-i cihānda bir iki günlük müsāfirdür
3. koyup sırr-ı dehānuñ bilmek ister cevher-i ferdi
şu kim hikmetde kâşır oldı ‘aklı ehl-i zāhirdür
4. olur şā‘ir ögüp göge çıkarsa kāmētün ammā
dehānuñla miyānuñ vaşfına geldükçe kâşırdur
5. zamīründen geçer zāhir budur bir ‘āşık öldürmek
ne emrūñ var-ise kıl **nev‘ī**-i bī-çāre hāzırdur

2.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. elifden kaddünün a‘lālğı yanumda zāhirdür
velī nādān yanında anlaruñ ikisi de birdür
2. dehānuñ zevkın almışdur anuñcün devr éder sāġer
aña inkār kılma sākıyā bu zevke dāyirdür
3. hañuñcün vechden hāric degüldür déme sulţānum
baña şor zulmini kuluñ bilür anı ne kāfirdür
4. atup bir seng urayın tīr-ile dēdügi gerçekdür
ne kim dērse gelür andan o şeh çok işe kādirdür
5. yéyüp içüp geçindi itlerünle bir nice demdür
sirişk-i dīde vü hūn-i cigerden **mecdī** şākirdür

-
1. REV: 30b; Nev‘ī: *Dīvān*: G. 99.
 2. mihr-i cemālün dilde: gün ruhlaruñ cān içre D.
 2. REV: 30b; Mecdī: *Şiirler*: G. 31.
 2. kılma: kılmasa Ş.
 4. Bu beyit *Şiirler*’de yok.
 - 5a. demdür: yıldur Ş.
 - 5b. ciger hūmyla eşk-i dīdeden ‘uşşāk şākirdür Ş. Mahlas başka bir beyitte.

3.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. dirîgâ kim iki çeşmün iki hûn-h'âre sâhirdür
iki zülfün iki imânı yok bî-rahm kâfirdür
2. tınâbı gam sûtünü derd ü miḥnetden düzülmüşdür
dilâ bu ḥayme-i çarḥ-ı felek bir köhne çadırdur
3. mücerred seyr-i ḥüsnünçün çıkup şehr-i 'ademden dil
ribât-ı dehre gelmiş iki günlük bir müsâfirdür
4. bugün sîm-i sirîşkün gibi yâre ḥarc édüp varuḡ
gam-ı ferdâyı yême yarına allâh kâdirdür
5. ḥayâl-i ḥaṭṭ-ı sebzi kim mekânı dîde vü dildür
şanasın hıẓrdur **fevrî** ki baḥr ü berrde ḥâzırdur

4.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. kıılır 'uşşâk-veş biḡ dürlü efgân gerçi bûlbûller
o gül gibi kulağına komaz biḡden birin güller
2. alup bû-yi ḥaṭ-ı zülfün gelelden bâğa bād éy gül
aḡa reyḥân gibi ḥaylî perîşân oldu sünbûller
3. görenler gözlerümde 'aks-i ḥaddünle binâgüşuḡ
konulmuş şîşeler içre dédi güller karanfüller
4. şarâb-ı la'lüne éy gonçe-fem beḡzer déyü bir dem
elinden düşmez oldu bade-nüşuḡ gül gibi müller
5. belâsın ḥaṭṭ-ı sebzün édemez biḡden birin 'arza
yazarsa '**ahdî** bir ḥarfinden ol şâha teressüller

5.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. dilâ bâğ-ı cemâlinde açılmış kırmızı güller
revâdur ki fiğân étse hezārân nâle bûlbûller
2. 'izârũnda görüp cânâ senün zülf-i perîşânũḡ
ḥaḡîḡat dédiler gül üzre bitmiş tâze sünbûller
3. görenler sîne-i sūzānum içre penbe-i dāḡum
dédiler gam fezâsında açılmış aḡ karanfüller

3. REV: 30b; Fevrî.

4. REV: 30b; 'Ahdî: *Dîvân*: G. 66.

5. REV: 30b; Ḥâtemî.

4. ‘aceb mi olsa boynunḡa nigārā ḡāller yér yér
muḡarrer ḡānde kāfūr olsa olur anda fūlfüller
5. daḡıtdı ḡomadı şabr u ḡarārūm **ḡātemī** herḡiz
yaḡaḡı üzre beḡlerle ‘izārında bu kākülle

6.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. maḡabbet āteşinden kim şererdür bāḡda ḡüller
anuḡ ḡākisterinden āferīde oldu būlbüller
2. ḡakındı sāmīrī maḡbūblar gibi levendāne
başında sūrḡ destār üzre aḡ tellū ḡaranfüller
3. benüm ḡāre olur mı derdüme kim ol ḡözi bīmār
éder anuḡla başum ḡoş degül déyü ta‘allüller
4. fīrāk-ı zūlfūḡ ucından döḡindi seng-i şebnemle
kebūd étdi ser-ā-ser cismīni ḡülşende sūnbüller
5. ümīd-i ḡāl-i ḡadd-i yār-ile terk-i diyār étdi
ḡarardı rāḡda **mecdī** gelince rūma fūlfüller

7.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. eḡerḡi kim dil almaḡda ḡözün üstād-ı şāḡirdür
belī ḡan dökmede ol ḡamze-i ḡūn-ḡār māḡirdür
2. mücellā ‘arızuḡ āyīne-i şun‘-ı ilāḡidür
temāşā édene āşār-ı bārī anda zāḡirdür
3. dil ü cān tekyesinde şadra ḡeḡse n’ola ‘izzetle
sizün élden ḡelür éy ḡaşı yā tīrūḡ müsāḡirdür
4. ḡaḡuḡ kim zūlfūḡ altından ḡıkup ser-keşlige başlar
diyār-ı rūma ḡīn şehrinden érişmiş ‘asākirdür
5. kilābın şoḡbete ‘**ahdī** okıyup bezmi ḡāş eyle
şarābıyla kebābum dīde vū dilden ḡü ḡāzırdur

6. REV: 30b; Mecdī: *Şiirler*: G. 19.

1 ḡākisterinden: ḡākisterinde Ş.

2a maḡbūblar: maḡbūbların Ş.

2b üzre aḡ teller ḡaranfüller: üstine o tel ḡaranfüller Ş.

3 ta‘allüller: nāleler Ş.

7. REV: 30b; ‘Ahdī: *Dīvān*: G. 52.

8.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. leṭāfet erzenini şaçdı bâğa âl édüp güller
maḥabbet dāmına düşsün déyü bî-çäre bülbüller
2. batup pâyına ḥār-ı gam başından uçları çıkdı
ruḥuñ yādına şöyle geşt éder bâğı karanfüller
3. fetīl-i şem'-i ḥüsn olan ser-i zülfüñ helākiyem
mezārum üzre her şeb n'ola kandīl olsa sünbüller
4. qararsa yüzleri n'ola diyar-ı hind[d]en geldi
ziyāret étmege ḥāl-i 'izār-ı yāri fülfüller
5. 'izārī ḥadd ü la'lün ḥasretinden ölse ehl-i şevk
kefen yérine berg-i gül éde şu yérine müller

9.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. kulağı ṭoldurı ögdi ruḥ-ı dildārı bülbüller
kulağına tıkarısa penbe vechi vardur aḳ güller
2. ser-i zülfüñ perīşān ét şalın sāye[ḡi] şal déyü
çemen içre o servüñ ayağına düşdi sünbüller
3. görüp ḳadd-i ḥamīdem rāh-ı gamda cūy-ı eşkümler
gözinden yaş akıtdı ḳāmetin ḥam eyleyüp püller
4. elün-den dād éder odlar yakup başına her biri
cihān bâğından éy ḳaddi çenārum gonçe vü güller
5. döğüp anı yémekden zevk olur ḥ'ān-ı visālinde
rızāyī öykünürse dāne-i ḥāline fülfüller

10.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. şalaldan şem'-veş pertev bisāt-ı gülşene güller
olupdur nār-ı 'aşka yanmağa pervāne bülbüller
2. belā üzre belādur kim şalındı cān-ı 'uşşāḳa
degüldür görinen ol ḳadd-i mevzūn üzre kāküller

8. REV: 31a; 'İzārī.

9. REV: 31a; Rızāyī.

10. REV: 31a; Nev'ī: *Dīvān*: G. 80.

3. ser-i zülfün gibi düşdi ayağa pâyimāl oldu
senün gīsūlarıñla gördi çıkmaz başa sünbüller
4. nemek-dān-ı lebünde h̄ʿān-ı h̄sne vérmege lezzet
olupdur dāne dāne h̄āller gūyā ki fūlfüller
5. gören her tāze dāğum oñmaduñ başumda éy **nev'î**
şanur bitmiş şikeste bir sifāl içre karanfüller

11.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. alaldan 'ıyd destine meh-i nevden kilīd-i zer
açıldı rūzenün kufli açıldı bāde-i aḥmer
2. görünmezsen eger éy ruhları gün 'ıyd-gāh içre
çıkar eflāke āhum āteşinden āsūmāniler
3. şalıncaguñ ipidür şa'sa'a mihr-i cihān [sensin]
şalınduñ 'ıyd-gehde göge uçduñ éy melek-manzer
4. yüzi gün hūblarla [hoş] geçer devrānı dōlābuñ
yine gerdün-i dūn gibi anı bilsem niye iñler
5. **nihānī**nün hilāl-i 'ıyd zer-i hām-ile bu şî'rin
yazarsa şafḥa-i çarḥa yéridür éy meh-i enver

12.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. şafak üzre hilāl-i 'ıyd şanma éy melek-manzer
zen-i gerdün niḳābı kaldurup saña nazar eyler
2. yéridür gökdeki kavş-i kuzeh olsa şalıncaguñ
şihāb aña resendür māh-ı nev ḥalka ceres aḥter
3. görüp şalınduñ servüm düşerdi ḥāke şalıncak
dayanmasaydı pāyendāne ḥayretten aña yér yér
4. iki şanduka[dur] dōlāb-ı gerdün üzre mihr ü meh
döner dāyim senünçün 'ıyd-gāh-ı çarḥda beñzer

3 Sonradan 'hāk-i rāh oldu' yazılmış. Divanda 'hāk-i rāh oldu' şeklinde.
 11. REV: 31a; Nihānī: *Nihānī (İbrahim Çelebi) ve Gazelleri*: G. 16.
 2 gün: gül N.
 3 Yazmada "enver".
 4 yüzi gün hūblarla [hoş]: yüzi gül-ḥadlerle hoş N.
 Yazmada 'ḥod'.
 5a hām-ile: cām-ile N.
 5b yazarsa çarḥa yeri dūrür ey mihr-i meh-i enver N.
 12. REV: 31a; Ref'î.

5. hilāl-ı 'ıyd **ref'î** gibi kıddin eylemişdür ham
kıla dest-i şerîfün būs tā kim éy meh-i enver

13.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. dimāğ-ı cānı müşğ-āsā pür eyler bŷy[ı] ser-tā-ser
kesilmişdür göbegi nāfe ile zŷlfünŷ beŷzer
2. yéter zŷlf-i 'arak-rîzŷn devā-yı ser ġıdā-yı rūh
ġŷl-āb étsün şudā'ı ref' götürsün kŷkŷ[yı] 'anber
3. yine 'ıyd oldı rindāna şalādur 'işret ü 'ıyşa
meh-i nevden felek mey-hānesine aşdılar çenber
4. kıyāmet de kŷparsa mest-i cām-ı 'aşk ayılmaz
sŷrŷd-i nefh-i şŷr aŷa gelŷr bir nağme cān-perver
5. başum boynumda 'aşık başdan bār-ı ġirān-iken
ne yŷkdŷr aşiyān-ı bŷm-i zillet başuma ser-ber

14.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. sarāy-ı 'ālemŷn yā rab bināsında ne hālet var
ne anda kŷaşr-ı āsāyış ne cāy-i istirāhat var
2. gelŷp bezmine cānānuŷ ayağın ŷpmege dāyım
çöker dŷrd-i kadeh gibi 'adŷda hayli ġŷlzet var
3. dŷşelden 'aks-i şekli dŷşmenŷn meclisde şahbāya
kŷpŷrdi kekredi mey anda sākŷ ekşi şŷret var
4. tenŷn ġŷl ġŷl olur degmekle éy serv-i ġŷl-endāmum
senŷn cismŷnde şol deŷlŷ leŷāfet [var] ŷarāvet var
5. bugŷn haşr olmayup ferdāya şalarsa o bālā-kad
'ubeydŷ bŷ-hŷzŷr olma hele yarın kıyāmet var

13. REV: 31a; 'Aşık Çelebi: *Dīvān*: G. 88.

1 Divanda da 'bŷy' şeklinde ancak 'bŷyı' olmalı.

2 kŷkŷ[yı]: kŷkŷ D.

14. REV: 31b; 'Ubeydŷ: *Dīvān*: G. 85.

2 çöker dŷrd-i kadeh: döker derdin kadeh D.

4 D: -

15.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. o meh-rūnuḡ egerçi āfitāb-ı ḡaddi zībādur
 velīkin medd-i ebrūsı anuḡ a'lādan a'lādur
2. fakīrūḡ sīm-i eşkin kılma pā-māl étme istignā
 ki qalmaz genc-i ḡüsn ü nāz sultānum bu dünyādur
3. müjem kilkiyle yazmaḡa ḡikāyāt-ı ḡam-ı 'aşkuḡ
 sirişkūm mühresiyle şafḡa-i çihrem mücellādur
4. kumāş-ı cism-i zerdūm kim reh-i 'aşkuḡda bezl étdüm
 anuḡ üstinde kanlu kanlu dāḡum al tamḡadur
5. ser-i rāh-ı belāda ben fütāde gerçi ednāyam
 sirişk-i çeşmüm ammā **mecdiyā** ednādan ednādur

16.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. egerçi sīne-i sīmīni māh-ı 'ālem-ārādur
 velī mihr-i 'izār-ı dil-rübā a'lādan a'lādur
2. ruḡuḡ vaşfını taḡrīr étmek-içün şafḡası māhuḡ
 cılā-yı mühre-i mihr-ile éy meh-rū mücellādur
3. ḡayanma bālişine kīse-i sīmūḡ gel éy ḡ'āce
 yérūḡ çün pister-i ḡāk olısar āḡir bu dünyādur
4. sen ol sultān-ı ḡübānsın ki pāy-ı raḡşuḡa cānā
 felek bir āsümānī zer beḡek meh sīm tamḡadur
5. ḡarāb éden '**izārī**' mülk-i dīnin ehl-i islāmuḡ
 ḡök altında nazīri yok bugün bir māh-ı tersādur

17.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. nihāl-i kāmetūḡ ḡaḡḡā 'aceb naḡl-i dil-ārādur
 egerçi ḡaddūḡ a'lā kākülūḡ a'lādan a'lādur
2. çeraḡ-ı ḡüsnūḡuḡ nūrı fūruḡ-ı şem'-i kāfūrī
 nigār-ı 'anber[īn]-ḡīsū nihāl-i sīm-sīmādur

15. REV: 31b; Mecdī: *Şiirler*: G. 27.

1 zībādur; ra'nādur Ş.

2 medd-i ebrūsı; ḡadd [ü] ebrūsı Ş., ḡüsn altında 'izz' yazılmış, divanda 'izz'.

16. REV: 31b; 'İzārī.

17. REV: 31b; Bākī: *Dīvān*: G. 52.

2 'anber-ḡīsū; 'anberīn-ḡīsū D.

3. beyāz-ı şafha-i rūhsāruḡ üzre zūlf-i pür-çīnūḡ
mişālīn görmemişdür kimse bir tuḡrā-yı garrādur
4. gedā-yı bī-ser ü pāy[1] semend-i nāza çignetme
iḡende hūsne maḡrūr olma sulṡānum bu dūnyādur
5. kenār-ı baḡr-i nazma yine dūrler dizmiş éy **bākī**
suṡūr-i defter-i şi'rūḡ meger emvāc-ı deryādur

18.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. yoluḡa cān vérem gibi derūnumda 'alāmet var
şehīd-i tiḡ-ı 'aşk olmaḡa göḡlümde şehādet var
2. döküldi gözlerüm yaşı nazār kılmaduḡ éy meh-rū
düşüpdür yıldızum beḡzer sitāremde nuḡūset var
3. beni gel öldürüp kırtar belādan çün ki éy hūnī
ne sende merḡamet şefkat ne bende şabra tākat var
4. efendüm pādişāhumsın kime varup édem şekvā
baḡa çok cevır ü zulm étdüḡ saḡa senden şikāyet var
5. gedāyı 'āleme sulṡān u sulṡānı gedā eyler
şarāb-ı 'aşk-ı dilberde **[selīkī]** özge ḡālet var

19.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. şeb-i ḡamda kara ḡālūḡ ḡamıyla dilde dāḡum var
şeh-i 'aşkam ḡazīnem içre cevher şeb-çerāḡum var
2. ayak ṡolayamaz zūlf-i siyāh-ı ser-keşūḡ baḡa
benümçün hindū-yi ḡālūḡ gibi bir kara ṡaḡum var
3. ne dās-ı māh-ı nev [ile] ne kavı-i çerḡle kārūm yok
benüm bu kışt-zār içre ne çiftüm ne oraḡum var
4. ṡolu içdüm sıfāl-i seglerūḡle pādişāh oldum
ki yārān devletinde kāse-i cemden ferāḡum var
5. refīḡüm hem-demüm yaşımla āhumdur hemān **fikrī**
ben ol sulṡān-ı 'aşkam kim ne ḡaylüm ne otaḡum var

4 pāy; pāyı D.

18. REV: 31b; Selīkī: *Dīvān*: G. 15.

Yazmada 'Uşūlī' yazıyor ancak şiir Selīkī'ye āit.

3 şabra tākat: şabr u tākat D.

4 édem: kılām D.

19. REV: 31b; Fikrī.

20.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. ğam-ı dünyā ile şanmañ derün-i dilde dāğum var
 şeh-i iklīm-i istignāyam [‘ālemden] ferāğum var
2. ben ol sulṭān-ı mülk-i şevkem éy sākī ki devrānda
 şurāhiyle ḥabāb-ı bādeden tūğum otağum var
3. şeb-i tārik-i miḥnetden ne ğam çün ḥāne-i dilde
 ḥayāl-i ḥadd-i pür-ḥaṭṭundan éy meh şeb-çerāğum var
4. yağup zühd ü riyānuñ mezra‘ın kaşum tırāş [étdüm]
 kalenderlik yolın tutdum ne çiftüm ne orağum var
5. érişelden meşām-ı cāna ‘itr-ı himmet-i ‘aṭṭār
nihānī tutdı şî‘rüm ‘ālemi ḥayli dimāğum var

21.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. hevā-yı ‘aşk başda dilde tāb-ı nār-ı fūrkat var
 belā ḥākinde ten pā-māl u gözde āb-ı ḥasret var
2. n’ola bezm-i belāda sīne-i nālānı çāk étsem
 derün-i dilden ol yāre yine ‘arz-ı maḥabbet var
3. meh-i nev şanma tutdum çarḥa tīg-ı şu‘le-i āhum
 ‘adū-yi bed-nihāda ölmez-isem yine niyyet var
4. [rumüz-ı bāb-ı zühdi] ḥāl édinmiş dédiler zāhid
 nağar kıldum o nādāna bugün ḥaylice ḥālet var
5. lebün yādına cān vermiş déyü ferhād-ı dil cānā
 yine efvāh-ı ‘ālemlerde bir şîrîn ḥikāyet var
6. gehī derd-i firāk-ı yār u gāhī ṭa‘ne-i ağıyār
ümīdī şanma bu miḥnet-serādaistirāhat var

20. REV: 31b; Nihānī: *Nihānī (İbrahim Çelebi) ve Gazelleri*; G. 12.

1 Yazmada ‘altundan’. N: ‘ālemden.

4 Metinde ‘édüp’ yazıyor.

21. REV: 31b; Ümīdī: *Dīvān*; G. 76.

2 sīne-i nālānı; sīne-i sūzānı D.

3 āhum; āhı D., ölmez isem yine niyyet var; olmazisem hayr niyyet var D.

4 Metinde ‘rumüz-yāb-ı zühdi’. D: -

6 derd-i firāk-ı yār; derd-i firār-ı yār D.

22.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. şeh-i 'aşkam felek-veş dūd-i dilden gök otağum var
yanar her rüz u şeb mihr-ile meh gibi çerāğum var
2. bi-ḥamdillāh neye 'azm eylesem sağlık esenlikle
yürür bād-ı şimāl-āsā sağımda bir solağum var
3. dü-tā olmuş bedenle ḥırmı-i 'ömrüm édüp berbād
uşandım gendü gendümden ne çiftüm ne orağum var
4. cihānı tīg-ı āhum tutdı gün gibi [şihāb] şanma
aşılır tāk-ı 'arşa her gece yalın yarağum var
5. zamānuḡ emr ü nehyin terk oldu şimdi ef'ālüm
huzur étdüm **rızāyī** cümleden hālā ferāğum var

23.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. hevā-yı zülfün-ile bū-yi 'anberden ferāğum var
'aceb sevdāya düşdüm ben benüm özge dimāğum var
2. maḥabbet ḥānkāhında ben ol nūrānī abdālam
ki mihr-āsā şirārumdan nice yanar çerāğum var
3. ne ḡam nār-ı firākuḡdan ki anuḡla tutuşmağa
benüm bu tāze dağum gibi çün bir kara tağum var
- 4.
5. ben ol abdāl-ı 'aşk oldum ki éy **mecdī** meh-i nevden
aşılmış tekye-i çarḡ içre bir zerrīn nacāğum var

24.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. cigerde āteş-i 'aşkuḡla yanmış tāze dāğum var
er ocağı gibi dāyim söyünmez bir çerāğum var
2. der-i mey-ḡāne oldu na'l-i bī-pāyān ile sīnem
bu iki çeşm-i pür-ḡūn-ābdan iki kabağum var

22. REV: 32a; Rızāyī.

4 Metinde 'eşheb' yazıyor.

23. REV: 32a; Mecdī: Şiirlerde yok.

4 Metinde boş.

24. REV: 32a; 'Āşık Çelebi: *Dīvān*: G. 83.

3. 'aceb mi hānçerūn māhīlerin her dem şikār étsem
müşebbek sīne-i şad-çāk u efgārumdan ağum var
4. hırāş-ı nāhun-i derdiyle hūn-ālūddur dāğum
ne ğam şimden gerü baña benüm dāğ üzre bāğum var
5. göñül nūr-i tecellī ile 'āşık tūra dönmişdür
fūrūğ-ı āfītāb-ı 'ālem-ārādan ferāğum var

25.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. ne yāri görmege kudret ne 'arz-ı hāle fırsat var
mecālüm yok marīz-i 'aşk olaldan hayli haşret var
2. ne özge derd olur yā rab belā-yı 'aşk kim andan
ne şıhhat ārzūsı ne ümīd-i istirāhat var
3. kül étdi cümle eczāmı egerçi āteş-i fūrkat
harāret yine bākī bilmez in bende ne hālet var
4. koyup kūy-i nigārı ehl-i cennet olmak istersin
muqarrer anladum kim sende éy şūfī belāhet var
5. cefāsı yok güzel olsa vérürdüm yolına varum
rızāyī mā-ḥaşal her-cāyī sevmekden ferāgat var

26.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. şorarsañ cām-ı 'aşkuñla derūnumda ne hālet var
dilümde āteş-i fūrkat gözümde eşk-i haşret var
2. kebāb étdüm seg-i dil-dār içün cismi gelüp sen de
rakībā yéme biryānum anuñla başka şöhet var
3. süm-i esbine yüz sür ister-iseñ devlet-i sermed
ki pā-māl-i reh-i 'aşk olanuñ başında devlet var
4. görüp cān vérdüğüm yoluña ağıyār-ı bed-endişün
ne ğam reşkiyle cān vérsa efendi 'ār u ğayret var
5. ne hāle uğradum bilmen ser-i kūyında za'f-ile
ne 'ahdī tırmağa kuvvet ne ḥod gitmege kudret var

3 efgārumdan: efkārumdan D.
25. REV: 32a; Rızāyī: R.: G. 3.
3 yine; niye D.
5 varım; varı D.
26. REV: 32a; 'Ahdī: *Dīvān*: G. 76.

27.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. selāmet menzilinden göçmege dilde 'azīmet var
 iḳāmet kıılmağa kūy-i belāda şimdi niyyet var
2. sa'ādetden eşer nā-būd u şıḥhatden 'alāmet yok
 ne vakt-i emn ü āsāyiş ne cāy-i istirāhat var
3. dil-i ma'sūk şanmañ eşk-i 'āşıkdan haber bilmez
 rek-i mecnūndan akmış ḥūn-i leylā bir ḥikāyet var
4. metā'-ı fakrı naḳd-i devlet-i dünyāya vérmezdün
 eger fehmi eyleseñ éy ḥāce yoklıkda ne ḥālet var
5. ne huccetle beni katl étđi tīg-ı fūrkatün cānā
 ne tīrūnden delālet var ne ḡamzenñden işāret var
6. maḥabbet oklarından ḥāne-i zenbūra dönmiş dil
 anuñçün **nev'**iyā şehd-i kelāmumda ḥarāret var

28.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. ne bende şabra tākāt var ne tende istirāhat var
 ne sende zerrece mihr ü vefā ne cevre ḡāyet var
2. çekilmez mescide dil bir zamān mey-ḥāneden geçmez
 behey şūfī mey u maḥbūbda bilmem ne ḥālet var
3. zamīrümde[n] seni sevmek geçer fehmi eyledün anı
 behey āfet ḥudā ḥaḳḳı için sende velāyet var
4. revādur menzili[n] çarḥ-ı çehārum kılsa 'īsī-veş
 derūnında kimün kim mihr-i 'aşḳuñla maḥabbet var
5. **şıyāmī** leblerinde sözlerinde bŷy-i [zŷlfinde]
 ḥalāvet var nezāket var leṭāfet var tarāvet var

27. REV: 32a; Nev'ī: *Dīvān*: G. 122.

1 göçmege; geçmege D.

28. REV: 32a; Şıyāmī.

5 Yazmada 'bŷy-i rŷyinde'.

29.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. tenümde sūziş-i 'aşkun derūnumda harāret var
efendi şorma ahvālī ğamundan çün şikāyet var
2. ğazabdan çeşm-i fettānuñ kuşanmış tîğ-ı müjgānuñ
hey āfet benzer 'uşşāka yine bir hayr-niyyet var
3. iletmeden o mihr-āşūba māyil olduğum sırrın
'aceb bildün behey şūfī meger sende velāyet var
4. [...]
ferāğat ister ammā n'eylesün bī-çāre ğayret var
5. [...]
velī ol şūh-i dil-cūya derūnī bir maḥabbet var

30.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. benüm göñlüm senün zūlf-i perīşānuñda kalmışdur
gözüm āyine şan ruḥsār-ı tābānuñda kalmışdur
2. libās-ı hüsne mağrūr olmagil kim ḥaṭları anuñ
kamu dest-i tazallümdür ki dāmānuñda kalmışdur
3. 'aceb cellād imiş ḥūnī gözün éy meh ki devrinde
ne cānlar aşılı çāh-ı zenaḥdānuñda kalmışdur
4. dil-i güm-geşte ḥālin sormagil benden ki 'ālemde
eger kalmışdur ol miskīn senün yanuñda kalmışdur
5. şafakdan 'ıkd-i pervīn görmeg[e] evc-i melāḥatde
sürürī gözleri la'lünle dendānuñda kalmışdur

31.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. gözüm hayrān ğubār-ı ḥaṭṭ-ı reyhānuñda kalmışdur
dilüm bir zerredür kim mihr-i raḥşānuñda kalmışdur
2. perīşān étse ḥalkı n'ola dūd-ı āhımız her şeb
perīşān göñlümüz zūlf-i perīşānuñda kalmışdur

29. REV: 32a; Şairi tespiti edilememiştir.

5 Son mısradan hareketle şiirin şairi 'Derûnî' olabilir.

30. REV: 32b; Sürürî.

31. REV: 32b; 'Ahdî: Dīvān: G. 53.

3. degül yaķanda dũgme ğabğabuğ bũs  tmege g nl m
bu  mm d-ile yıllardur ğir b nuğda  almışdur
4.  az z m h sn ği g r p hez r n y suf-ı mışr 
es r olup sen ğ   h-ı zenaĥd nuğda  almışdur
5. sen ğ hicr nuğuğ h şiyyeti  at  -i ĥay t imiş
 acebd r bu ki  **ahd ** zinde hicr nuğda  almışdur

32.

Mef   l n mef   l n mef   l n mef   l n
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. hem n zev    şaf  y k t-i raĥř nuğda  almışdur
şur h  anuğ-i   n s kiy  yanuğda  almışdur
2. g rinen zer beğek şanma s r p y z g z etek  pmiş
niş n-ı  ihre-i h rş d d m nuğda  almışdur
3. ilik t gme deg ld r na  l   d ğum  aksid r z r 
le afetden d ş p   k-ı ğir b nuğda  almışdur
4. ne ğam s nemde t ğuğ y resinden  y kem n-ebr 
y rekde  or um ancak zaĥm-ı peyk nuğda  almışdur
5. neb t-ile g rinen ş ş   eşm-i **ş bir ** kim
iki g z m leb ğ  aksiyle d kk nuğda  almışdur

33.

Mef   l n mef   l n mef   l n mef   l n
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. g   l h r t-veş   h-ı zenaĥd nuğda  almışdur
şeh  raĥm eyle kim b -  re zind nuğda  almışdur
2. deg ld r  ar zuğda h ller nezz re va tinde
g z m merd mleri ruĥs r-ı t b nuğda  almışdur
3. yanuğda ĥan er-i h n-r z-ile biğ   ş k  her dem
hel k  tmişsin  y h n  vel  yanuğda  almışdur
4. iğen a ılma kim bed-n m olurs n  y g l-i ra  n 
niş n-ı h n-i b lb lden ki d m nuğda  almışdur
5. [niş r  t ş h-r h nda yerid r her le   li kim]
[**şeh b ** baĥr-i şab  -ı gevrer-efş nuğda  almışdur]

32. REV: 32b; ş bir .

33. REV: 32b; şeh b : *D v n*: G. 57.

1 raĥm eyle kim; lu f it ki ol D.

3 yanuğda; yen  nde D.

5 Mecmuada boş.

34.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. göñül zülfünde éy şeh cān zenaḥdānuḡda ḡalmıřdur
 biri aşıldı ammā biri zindānuḡda ḡalmıřdur
2. degül sāyeḡ yanuḡda éy yüzi gün kāmeti servüm
 benüm cism-i za'ifümdür düşüp yanuḡda ḡalmıřdur
3. sehī-kad lāle-ḡad gonçe-dehen gül-çihre dilbersin
 ḡzellik tāzelik cümle senüḡ řānuḡda ḡalmıřdur
4. dehānuḡda degül tebhāle yér yér mün'akis olup
 aḡarmıř ḡözlerümdür la'l-i ḡandānuḡda ḡalmıřdur
5. yapıřmıř ḡār u ḡasdur řanma cānā rāh-ı kūyuḡda
 ten-i bīmār-ı 'ulvīdür ki dāmānuḡda ḡalmıřdur

35.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. řafā-yı rūḡ cānā la'l-i ḡandānuḡda ḡalmıřdur
 mesīḡā řīvesi nuṡḡ u leb ü řānuḡda ḡalmıřdur
2. devātuḡ eyleseḡ dīvāne-āsā n'ola der-zencīr
 yazup yaḡılmayup hep étdüḡüḡ yanuḡda ḡalmıřdur
3. degül řāḡī beḡekler cāme-i zerrīnuḡ üstinde
 eli her dād-ḡāḡuḡ belki dāmānuḡda ḡalmıřdur
4. girihler řanma ḡīsū-yi dil-āvīzüḡde pīçide
 ḡöḡüller baḡlanup zülf-i perīřānuḡda ḡalmıřdur
5. degül na'l ü elifler ḡātemī sīneḡdeki yér yér
 belā ser-pençesi çāk-i girībānuḡda ḡalmıřdur

34. REV: 32b; 'Ulvī: *Dīvān*: G. 172.

1 éy şeh cān zenaḡ-dānuḡda: cān çāḡ-ı zenaḡ-dānuḡda D.

2a degül: göñül D. / servüm: serv D.

2b cism: çeşm D.

3 cümle: hep D.

4a dehānuḡda ḡörinen cā-be-cā tebhāleler vardur D.

35. REV: 32b; ḡātemī.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

- 37.**

1. her kaçan gönlüme fikr-i ‘ārız-ı dilber düşer
gūyiyā mir’āta ‘aks-i pertev-i ḥaver düşer
2. ger ölürsem ḥasreti ḳaddiyle ol servūḡ beni
bir yére defn eyleñüz kim sāye-i ‘ar‘ar düşer
3. taḡ mı ḡam öldürse meydān-ı melāmetde beni
bu neberd-i ‘aşḳdur anca dil-āverler düşer
4. anuḡ-içün varmazam ben kūyuḡa giryān olup
ḡak-i rāhuḡ ḳorḳaram cānā gözümden ter düşer
5. ‘ārız u ruḡsāruḡı vaşf étse **bakī** her kaçan
şī‘ri éy gül-çihre anuḡ böyle rengīn-ter düşer

37. REV: 33a; Bākī: *Dīvān*: G. 119.

38.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. göñlüme çünkim hayāl-i 'arız-ı dilber düşer
hāneme şan pertev-i mihr-i cihān-güster düşer
2. necm-i bahtum şahid-i makşūdıdur yér étmege
tārem-i atlasdan erbāb-ı felek pister döşer
3. şah-ı 'ālemdür hümā-yı kākül-i dil-dārdan
bir kuluñ kim üstine zıll-ı hümāyün-fer düşer
4. sen gerek luṭf u kerem eyle gerek cevır ü sitem
bendeñem her ne édersen başa éy server düşer
5. miñnet ü gamdan **garībī** olmak isterken halāş
her tarafından nāgehān tırmaz başına derd üşer

39.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. nice dārālar başından husrevā efser düşer
bir kazā-yı āsümānī kim érişse ser düşer
2. 'aşk yolları mehālikdür şorulmaz anda kan
vaḳt olur nā-merd elinden çok dilāverler düşer
3. hāre yüz vérmez fiğānın bülbulün gūş eylemez
ğonçeye jāle ne yüzden gülşen içre ter düşer
4. hor bakma kulların içre dil-i üftādeye
pādişāhum cān u baş oynar yolunda yér düşer
- 5.

40.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. cemālün mihrine bakmağa dīdemde ne kudret var
ne sensiz bir zamān éy māh dilde şabra tākat var
2. nice tīz olmasun tīg-ı müjeñ katlūme éy hūnī
beni öldürmege her laḫza gamzenñden işāret var

38. REV: 33a; Ğarībī.

5 Yazmada 'turmaz'ın üzeri çizilip 'her tarafından nāgehān başına haylī derd üşer' şeklinde değiştirilmiş.

39. REV: 33a; Siḫrī.

5 Yazmada boş.

40. REV: 33a; Şühūdī.

3. egerçi hāl ü hatt zībā görünür rüy-i dilberde
cemāl-i sâde seyrinde velîkin özge hâlet var
4. şarâb-ı la'lüne cān vermesün mi haste-dil cānā
lebünj dārū's-şifā sende marîz-i 'aşka şihhat var
5. geçürür âdemi bir cür'a ile iki 'âlemden
şarâb-ı la'l-i dilberde dilâ haylî kerâmet var
6. firâkuyla n'olur yâ rab **şühudî** bendeşünj hâli
ne dāmānuja vuşlat var ne 'arz-ı hâle fırsat var

41.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. menzil olmaz 'aşıkā hāk-i der-i dilber kadar
éy zihî devlet ki kadri ola hāk-i der kadar
2. devlet-i dünyâyı neyler 'aşık-ı dîdār olan
hazz éder bir kez nezâre kılsa dünyâlar kadar
3. derd-i 'aşka eyleme tedbîr zinhâr éy tabîb
dārū-yı dermân mı var 'âlemde sîm ü zer kadar
4. 'aşk-ı cān-süz-ile yokdur bir benüm gibi dahı
hüsn-i hem-tâda olımaz sen perî-peyker kadar
5. bende oldı **müslimî** bir şâh-ı 'âlî-şâna kim
kulları var her biri keyhüsrev ü sencer kadar

42.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. [bende] olmaz saña biñ cān-ile ben çâker kadar
baña şâh olmaya sen şâh-ı bülend-ahter kadar
2. yoluja îşâr için éy dürr-i bahr-i bî-girân
kıymetünje sîm-i eşküm oldı deryâlar kadar
3. gece külbeñ rüşen étsem hazz éder miydünj dédi
ben dedüm éy gözlerümünj nûrı dünyâlar kadar
4. ser-be-ser éy hâce-i dünyâ metâ'-ı 'âlemünj
kadri olmaz 'aşıkun yanında hākister kadar
5. bir şehinşâha gulâm oldı [**nişânî**] kim anunj
kullarınunj kulları var enj kemi sencer kadar

41. REV: 33a; Müslimî.

42. REV: 33a; Nişânî.

1 Metinde 'yüzde' yazıyor.

5 Başlıkta ve mahlasta 'neşâbî' yazılmış.

43.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. ḥarīm-i ka'be-i kūyına cānānuḡ 'azīmet var
 şafā vü şevk ü zevk-ile göñülde ḥacca niyyet var
2. vücūduḡ zevrakın deryā-yı 'aşka gerçi kim şalduḡ
 şakın yolunda éy mellāḥ-ı dil girdāb-ı hayret var
3. yanar başumda āteş seng-i ğamdan münkesir ḳalbüm
 ne elde 'āfiyet cāmı ne başda tāt-ı devlet var
4. dehānuḡdan vefāya yok işāret līk şādam kim
 müjenḡden ḳatlūme bārī hele cānā kināyet var
5. elinden gelmedi ben zārı bir seng ile yād étmek
 elinden éy ğıyāşī ol şehūḡ vāfir şikāyet var

44.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
Remel - + --- / - + --- / - + --- / - + -

1. çeşm-i fettānuḡ senūḡ her laḡza āl üstindedür
 zūlf-i şeb-rengūḡ de her dem ḳīl ü ḳāl üstindedür
2. yüzüḡe cānā nice teşbīḥ édem kim āfitāb
 her gün aḡşamlar anı gördüm zevāl üstindedür
3. gülşen-i ḥüsnūḡde cānā ḳaddūḡ üzre ruḡlaruḡ
 şanasın güldür açılmış bir nihāl üstindedür
4. dil ṭabībisin dédüm bilmez misin aḡvālını
 dédi bildüm şimdi ol miskīn ne ḡāl üstindedür
5. ger şorarsaḡ düstüm ḡālin muḡibbī ḡastenūḡ
 bir nefes ḳaldı yetiş kim intikāl üstindedür

45.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
Remel - + --- / - + --- / - + --- / - + -

1. ḡalka ḡalka zūlf kim ol ḡatt u ḡāl üstindedür
 şekl-i tuḡrādur mişal-i bī-mişal üstindedür

43. REV: 33a; Ğıyāşī: M. L.: G. 360.

1 şevk ü zevk; zevk ü şevk M. L.

2 deryāya 'aşka; deryā-yı aşka M. L.

5a elinden; elūḡden M. L.

44. REV: 33b; Muḡibbī: *Dīvān*'da yok.

Y. E. G. 957'de kafıye ve redif aynı olmakla birlikte lafzın farklı mananın aynı olduḡu beyitler görölüyor.

45. REV: 33b; Bākī: *Dīvān*: G. 124.

2. ‘ārız-ı gül-günun üzre hāl-i fettānuñ senüñ
fitneden hālī degül her laḥza āl üstindedür
3. naḳş-ı ḥadd-i lāle-reng ol ‘ārız-ı pākīzede
berg-i güldür gūyiyā āb-ı zülāl üstindedür
4. ‘āşık-ı bî-çäreler bār-ı belāñ altındadır
derd-mend üftādeler görseñ ne hāl üstindedür
5. çarḥ yüz döndürmedin ‘ayş ét çemende **bākiyā**
sebzeler zībā havālar i’tidāl üstindedür

46.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. dér görenler la’lünj ki ol ḥaṭṭ u hāl üstindedür
iki mışra’ çeşme-i āb-ı zülāl üstindedür
2. ehl-i bezmün ayağın almağa kaşd eyler müdām
gör ḥabāb-ı bādeyi her demde āl üstindedür
3. ruḥlarıyla ḳadd-i mevzūnın gören ol nev-resün
dér iki şeftālū bir tāze nihāl üstindedür
4. mīm dérlerse ser-i mü olduğıçün ağzuña
cīmdür rüyundaki zülfün celāl üstindedür
5. **ref’iyā** turma ḥabāb-āsā yürü var cāmı gör
kim anuñ āb u hevāsı i’tidāl üstindedür

47.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. hāl-i dilber kim leb-i āb-ı zülāl üstindedür
selsebīl ırmağınuñ gūyā bilāl üstindedür
2. oda düşmiş ḥabbetü’s-sevdāda şandum düddür
āteşin ruḥsārda ḥaṭṭuñ ki hāl üstindedür
3. dilberā ḥaṭṭ-ı lebün üzre görenler ruḥların
dédiler şol noḳtaldur kim mişāl üstindedür
4. dāne dāne berg-i gülde ḳatre-i şeb-nem-durur
her ‘araḳ kim cā-be-cā ruḥsār-ı āl üstindedür
5. **şābirī** dehrün nuḳūşın seyr édüp aldanma kim
beñzer ol eşkāle fānūs-ı ḥayāl üstindedür

4 ‘ayş it çemende: gülşende ‘ayş it D.

46. REV: 33b; Ref’i.

47. REV: 33b; Şābirī.

48.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. haṭṭ-ı nev-res kim o la'l-i bî-mişāl üstindedür
zevraḡ-ı zevk [u] şafā āb-ı zülāl üstindedür
2. vech-i zībādan şıfāt-ı luṭf u ḡahruṅ gösterür
cīm-i zülfün geh cemāl u geh celāl üstindedür
3. étmesünler hūb-rūlar cāme-i hūsni mezād
ki bahāsın buldı ol nev-res nihāl üstindedür
4. māh-ı nevdür ḡāmetüm ebr-i belā altındadır
gözlerüm şol hāya beṅzer kim hilāl üstindedür
5. haṭṭuṅa ḡul olmaḡa **nev'ī** elif tek ṭoḡrulup
ol mişāl-i bî-mişāl-i imtişāl üstindedür

49.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. dilberā bir cīmdür zülfün cemāl üstindedür
ḡaddün üzre nūndur ḡaşuṅ nihāl üstindedür
2. érmeden şām-ı ecel taḡşīl-i faḡr ét éy göñül
k'āfītāb-ı devlet-i dünyā zevāl üstindedür
3. ḡāmet-i bālāsı üzre zülf-i 'anber-bār-ı düst
bir menār-ı nūrdur ḡüyā bilāl üstindedür
4. ḡāl taḡşīl eylemişdür kāse-i ṭanbūrdan
çeng meclisde anuṅçün ḡıl u ḡāl üstindedür
5. nice yildur künc-i miḡnetde ferāmūş eyledün
şormaduṅ bî-çāre **selmānı** ne ḡāl üstindedür

50.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. gerdiş-i gerdün ki dā'im iḡtilāl üstindedür
ṭālib-i dünyā-yı dün yaṅlıṣ ḡayāl üstindedür
2. bilmeyüp sırr-ı dehānuḡla miyānuḡ remzini
mū-şikāf u ḡurde-dānlar ḡıl u ḡāl üstindedür

48. REV: 33b; Nev'ī: *Dīvān*: G. 87.

4 D: -

5 elif-teḡ: elif-veş D. / mişāl-i bî-mişāl-i imtişāl: mişāl-i bî-mişāle imtişāl D.

49. REV: 33b; Selmān.

50. REV: 33b; *Şairi tespiti edilememiştir.*

3. 'ārif-iseñ māzī vü müstaḳbel[i] étme şümār
naḳd-i vaḳti 'ārifün zīrā ki ḫāl üstindedür
4. mārduḫ zülfün ṭolaşmış gülşen eṭrāfin tamām
mürduḫ ḫaṭṭ-ı siyāḫun şanki bāl üstindedür
5. éy ḳadün ṭübā-yı cennet la'l-i rengīnün senün
ḡonçedür açılmaḍ şan bir nihāl üstindedür

51.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. dāne-i ḫālün hevāsında dökelden bāl ü per
murḡ-i cānuḡ şöyledür za'fı ki üf dērseñ uçar
2. mey-şafaḳ eyler şabūḫı şevḳ-i mihrünle felek
çarḫdan çıḳmış bir altun cāmdur mihr-i şeh̄er
3. görmege yüzi güninde mäh-ı nev ebrūsını
āb-ı pür-eşḳ içre āyīne ḳomışdur çeşm-i ter
4. nāvekün yavuz geçer éy ḳaşı yā dil tıflına
bir çubuk urur ki her urduḡı yérden od çıkar
5. şanma **emrī** mäh-ı nev āhum oḳından sehm édüp
murḡ-ı zerrīn-bāl deşt-i āsümānda dökdi per

52.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. göz yumup açınca dök dēse o şeh̄er baḡa güher
merdüm-i çeşm-i güher-pāş édeyin dēr göz kıpar
2. çeşm-i yāre nergis-i şehlā deñüz öykünmesün
gözini açsun şabā yoḡsa anuḡ gözün açar
3. cām-ı gül-günun şaşar devr içre sāḳī ayaḡı
aḡladum keyfiyyetin şem'ini la'lünden yaḳar
4. şevḳ-ile başın vértür dōne dōne çarḫ urarak
ayaḡı girdāb-ı 'aşḳa düşenün yér mi başar
5. aḳçesin her laḫzada şu gibi ḫarc étse daḡı
aḡlamaz yolında ḫarcından **rızāyī** çeşm-i ter

5 İlk mısram üzeri çizilmiş.

51. REV: 34a; Emrī: *Dīvān*: G. 96.

1 hevāsında dökelden: hevāsından dökilen D.

3 Bu beyit divanda yok.

4 od: kan D.

5 āhum: āḫun D.

52. REV: 34a; Rızāyī.

53.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ẖāce-i 'aşkām yumuş oğlanıdır bu eşk-i ter
tîr-i āhum karakullukda atılmış ok geçer
2. her ne yerde ağladumsa yoluma akçe döküp
nice yerde başa bulanmışdır eşk-i çeşm-i ter
3. yazduğı şüretleri halka şatup nakkâşlar
ây şanem taşvîrûne beşzer déyü şüret şatar
4. kaddün ucından o deñlü ellemişdür rûzigār
kim elinden servi anuñ alımadı kimseler
5. baş koyup hum ayağına küp düşer mey-hāneye
leblerün şevkına **mecdî** baş kaldırmaz içer

54.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. gendümi bir tîr éderdüm kâdir olsaydum eger
küşe-i çeşmiyle yâr édeydi şâyed bir nazar
2. istedükçe nakd-i cānıyla nigārūñ nakşını
ben fakîre dāyimā şüret şatar nakkâşlar
3. koşsalar şebdîz-i āha gerçi kim gül-gün-ı eşk
anlamaz pāmāl olacağın katı alçak kaçır
4. istedükçe gonçe esrār-ı lebün fāş étmege
jāleler bir iki dirhemle anuñ ağızın tutar
5. kâmetin sen serv-kaddün sidreden a'lā görür
vālihî gibi kanı dünyāda bir 'ālî-nazar

55.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. kim ola kim érgüre dil-dāra hālūmden haber
nār-ı āhumdan yanar çün bāl-i murg-i nāme-ber

53. REV: 34a; Mecdî: *Şiirler*: G. 13.

1 tîr-i āhum: dūd-ı āhum Ş.

2 nice yirde başa: başa nice yirde Ş.

3 Ş: -

5 küp düşer mey-hāneye: küp dutar mihmānına, leblerün: ruhların Ş.

54. REV: 34a; Vālihî.

55. REV: 34a; 'Alî.

2. iki kaşuñ birbirine baş çatmış var-ise
fitne ile 'ālemi tutmak dilerler ser-be-ser
3. miñnet ü derd-ile ben yolunda hāk oldum senüñ
sen dañı bir lañza ser-keşlikden étmezsın güzer
4. tıglar aşdı hayāl-i ğamzesinden çeşmüme
k'anlaruñla māsivādan eyleyem kať'-i nazār
5. bāde-i 'aşkuñ ezel bezminde nüş étmiş 'alī
yatur ol mey neş'esinden dañı mest ü bī-ñaber

56.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. şoragördüm zerrece yokdur dehānuñdan ñaber

57.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. cāmuñ eñrāfın kaçan kim seyr éder āvāreler
çarñ-ı mīnā-fāmı güyā devr éder seyyāreler
2. sen meh-i bedrün ziyāsın vérmek olmaz 'āleme
ittifākī bir yére cem' olsalar meh-pāreler
3. yazamaz ebrūlaruñ rāsına beñzer bir hilāl
māh-ı tābān bunca yıllardur mişālın qaralar
4. bir kul oğlı āfetün küyunda qaldı cān u dil
kapuya çıkmaz görünmez n'eylesün bī-çāreler
5. şāh-bāz-ı řab'umuñ pervāzın urmaz kimseler
çāre éy **bākī** hemān oldur öñ[in]ce varalar

58.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. meh ğam-ı ruhsār-ı zībāñ-ile gendin paralar
çarñ ana ağlar göziniñ yaşıdur seyyāreler
2. tīr-ı ğamzeñle nigārā 'āşık öldürdüñ gibi
yası var ebrūlaruñ yine geymiş qareler

56. REV: 34a; Şairi tespit edilememiştir. (Tek mısra)

57. REV: 34b; Bākī: Dīvān G. 59.

5 öñce: öñince D.

58. REV: 34b; Emrī: Dīvān: G. 120.

3. la'l-i nābuñ yādına cām-ı şarāba düşdiler
kūşe-i mey-hānelerde éy şanem āvāreler
4. döymeyüp feryāduma tāş başmadıysa bağına
ya nedür éy düst dīvārunḡa seng-hāreler
5. tīr-i cānāne gibi bir servden ayırdılar
sīnem üzre **emriyā** acımasun mı yareler

59.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. rahm kılmaduñ görüp bī-çārelerde yareler
başına toprak saçarsa yéridür bī-çāreler
2. ben helāki deşt-i miḡnetde görüp mātem tutar
zāğ-ı şahrā-yı melāmet giyse tañ mı kareler
3. pīrehen çāk étme gülşende içüp zerrīn kadeḡ
yāsemenler yā semenle yoğsa gendin pāreler
4. şūfiyā şovuk şu içmez minnetine kimsenüñ
ger ḡarāretten ḡumār ile öle mey-ḡāreler
5. çün şifāda ölmek imiş derd-i 'aşkuñ çāresi
şanma 'āşıklar **rızāyī** olalar bī-çāreler

60.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. tīr-i pertābuñ dem-ā-dem çeşm-i giryāndan geçer
hey ne murğ olur bu kim bāl açsa 'ummāndan geçer
2. ḡançeriyle karşılaşma cān içün éy sīne kim
tizlik eyler saña bir zaḡm urur andan geçer
3. zih taḡaldan rişte-i cānı kemān-ı kaddüme
nāvek-i āhum toḡuz kat çarḡī kalkandan geçer
4. oldu éy kaşı kemān her çāk-i sīne cūy-i ḡūn
ger gelürse dil ḡarīmine okuñ kandan geçer

4 dīvārunḡa seng-hāreler: dīvārunḡadaki şol hāreler D.

5 tīr-i cānāne: tīr-i cānānum D.

59. REV: 34b; Rızāyī.

60. REV: 34b; Emri: *Dīvān*: G. 191.

1 tīr-i pūr-tābuñ: tīr-i müjgānuñ D. kim: ki D.

2 karşılaşma: karşılaşsam D.

3 zih taḡaldan rişte-i cānı: zih taḡıldı rişte-i kaddi D.

4 her çāk-i sīne cūy-i ḡūn: her ḡāk-i sīne ḡark-ı ḡūn D., ger: kim D. kandan: cāndan D.

5. cism-i zerdî **emrî**nün bir sūzen-i zerrîndür
rişte-i tîrûn senün éy kaşı yâ andan geçer

61.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. her kaçan kim bād ol zülf-i perîşāndan geçer
tağıdur cem'iyetin ehl-i dilün andan geçer
2. bu şafā-y-ile görürse bāde-i la'lün hıdır
çeşme-i cāndan elin yur āb-ı hayvāndan geçer
3. cān vérür yolunda 'āşık giderek dēdüm dēdi
'āşık-ı şādık olan evvel kadem cāndan geçer
4. hāle şanma havf édüp meh yüzine tutdı siper
tîr-i āhum gördi kat kat çarh-ı gerdāndan geçer
5. pîrsin éy haste perhîz eyle cānāndan dēme
ölse de 'ahdî tabîbā şanma oğlandan geçer

62.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. şevk-i gül-nār-ı ruhuyla yakdı eczāsın hezār
şanma uçmışdur külin göge şavurdı rûzigār
2. ayağı elden koma el üzre tut hürmetler ét
'ıyş u nûşun başa varsun dērseñ olup nām-dār
3. boynu bağlu kuluñ olmışdur görüp lü'lü' dişün
n'ola éy şeh saña lālā olsa dürr-i şāh-vār
4. degmede girmez ele bir gevher-i nā-yābdur
hātem-i la'lün n'ola il içre bulsa i'tibār
5. gerçi hāk oldum **rızāyî** eşiginde kōrkaram
hātîr-ı dil-dāra ére rûzigār ile gubār

63.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. kühdan bu āh-ı pür-süz ile eylersem güzār
şu olup hārā éde hārā gibi mevc āşikār

5 rişte-i tîrûn: rişte-i sebzün D.

61. REV: 34b; 'Ahdî: *Dīvān*: G. 45.

5 tabîbā: tabîbi D.

62. REV: 35a; Rızāyî.

63. REV: 35a; Emrî: *Dīvān*: G. 95.

2. saña mihr édenler étdiler 'adâvet haţţuña
gördiler var âyineñde ol siyeh-rûdan ğubâr
3. bâddan sille yemiş zülf-i nigâr içün meger
bâğda gördüm yaturdı kıvrılup zülf-i nigâr
4. mihr ü encüm şanma âhum yakdı çarh evrâkıñı
evvelinden şu'le peydâ oldı soñında şerâr
5. şâh-ı gül dik geldi beñzer kadd-i yâre **emriyâ**
kolına anuñ bıçak şançup siyâset étdi hâr

64.

Fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. kalmadı 'aqlum perîşân étdüğine anı yâr
oldı ol şâha esîr alınmadı şabr u qarâr
2. ter düşer dêrdüm aña öykündüğüçün baħr lîk
bunda çokluk nesne yokdur dédi çeşm-i eşk-bâr
3. yanar oda girürin şevķunla déyü murğ-i dil
perrini éy şem'-ruħ od eyledi pervâne-vâr
4. kulle-i gerdün diyâr-ı ğamda bir kuhsârdur
encüm ile kehkeşanı [berf]-ile bir cüyibâr
5. gül gibi cām-ı şarâb-ile getürmiş gözine
bûlbûl olmış söz degirmez kimseye **mecdî**-i zâr

65.

Fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ger baña mektûb-i dür-bâruñ gelürse éy nigâr
ğonçe-i zanbaķ gibi başumda anuñ yeri var
2. şem'-i hüsñüñi söyünmez şanma bād-ı âhdan
çok çerâğ étmiş-durur berbād éy meh rûzigâr
3. ağız açmazdı dilâ katline ben dil-ħastenüñ
ağzına dil şokmayaydı zaħmumuñ peykân-ı yâr
4. gendüñi cem' eyle éy dil şābit ol 'ummān-veş
cūylar gibi cihānda yéter olduñ bî-karâr
5. öl diril nār-ı derūnuñla tenüñ ħākister ét
tāze cān bulmaķ dilerseñ **vālihî** kaķnūs-vār

2 D: -

4 peydâ oldı: peydâ étdi D.

64. REV: 35a; Mecdî: *Şiirler*'de yok.

4 Yazmada 'perr-ile' şeklinde.

65. REV: 35a; Vālihî.

66.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. şubḥ-dem bād-ı seḥer eyler dimāğum müşk-bār
sünbül-i ruḥsār-ı yār olmuş meger kim tārūmār
2. gülşen-i sîne ḥayāl-i sünbül-i cānān ile
bir gülistāndur tolu şeb-bū ile zülf-i nigār
3. şām-ı hicrānuḡda olur dūd-ı āhum pür-şerer
kim şeb-i rūze kanādil-ile zeyn olur menār
4. ḥār-ı nā-maḥremle n'eylersin déyü kāsır-ı güli
gece şebnem taşladı şanma şüküfe jāle-bār
5. ḥūblar teşḥīrine 'āşık mücerreb görmedüm
sīm ü zer gibi gerek ammā hezārāndur hezār

67.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. māh-ı nev çaḳmağı kibrīti şehāb encüm şerār
çarḡ evet yine çerāğ-ı mihrini benden yaḳar
2. mescide gelmez déyü hengāmeyi terk eylesün
éy mü'ezzin ehl-i meclisden ḥaṭibe kim uyar
3. dār-ı zülf-i yāre diller şöyle ber-dār oldu kim
kıldılar manşūr-i ḥallācuḡ yérin dünyāda dār
4. öpülüp kucmağ içündür ol dehān u ol miyān
ehline luṭf eylesen yok démesen cānā ne var
5. şu'le-i āhum degül üstümde **fevrī** görinen
şem'-veş derd-i maḥabbetle başumda od yanar

68.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ger baḡa ḡam taşını yaḡdursan éy gül jāle-vār
gül gibi her birisinün başum üzre yéri var
2. bād-ı āhum umaram aḡyārı kūyuḡdan ıra
oynadur ḥār u ḥası zīrā yérinden rūzigār

66. REV: 35a; 'Āşık Çelebi: *Dīvān*: G. 82.

1 kim: ki D.

67. REV: 35a; Fevrī.

68. REV: 35a; 'Ahdī: *Dīvān*: G. 37.

3. haṭṭ gelüp mihr-i ruḥuṇ pinhān édelden hecr-ile
ağlamaḡdan bir görinür gözüme leyl ü nehār
4. yaṇlışın tutup tırāş eyle ğubār-ı haṭṭuṇı
érmesün ehl-i şafānuṇ göḡline andan ğubār
5. ḥāk-i pāy-i yāre yüz sür gendüṇi ḥāk édegör
yél gibi her yaṇa yelüp olma '**ahdī** bī-ḡarar

69.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. burc-i ḥüsn üzre ruḥ-i ḥürşīdi kim pür-tābdur
çeşme-i mihr-ile şulanmış ğül-i sīr-ābdur
2. sīnede yér yér olan şanma elif éy zülfī lām
sāz-ı 'aşkı çalmaḡa her biri bir mızrābdur
3. ḡapusından ol şehün bir pāre ḥāk al éy şabā
kühl içün al git şifāhāna ki ġāyet bābdur
4. secde-i şükr eyledüm izün tozın buldum hemān
éy hilāl-ebrū na'lçeṇ naḡşı şan mihrābdur
5. ḥāk-i rāhuṇ üzre gendümden döner şanma beni
na'lçeṇ naḡşı **rızāyī**yi çeker ḡullābdur

70.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. çeşm-i miḡnet-dīde-i 'āşık ki pür-ḡün-ābdur
'aşḡ ḡülizārında bitmiş bir ğül-i sīrābdur
2. muṭribā bezm-i belāda ḡāmet-i ḡam-geşteṇi
çeng gibi çalmaḡa nāḡunlarum mızrābdur
3. cism-i sīmīninde nāfı ol dūr-i yek-dānenün
fī'l-meşel baḡr-i sefīd içinde bir girdābdur
4. ḡonçe içre jāledür ḡüyā dehānuṇda dişün
yā dü-nīm olmuş şadefde bir dūr-i nā-yābdur
5. çeşm-i giryān u dil-i zār u ten-i şad-çāk ile
bāḡ-ı 'aşḡa **mecdī**-i ser-geşte bir dūlābdur

69. REV: 35b; Rızāyī.

70. REV: 35b; Mecdī: *Şiirler*'de yok.

71.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. tal'atunḡdan dilberā dil 'ālemi pür-tābdur
vechi var yüzüne dërsem mihr-i 'ālem-tābdur
2. tāli'üm yok kim görem h'āb içre bārī rūyuḡı
dīde-i baḡt-ı ġunūdem gerçi kim pür-h'ābdur
3. her ne deḡlū aradum hergiz nişānın bulmadum
var ise cānā dehānuḡ gevher-i nā-yābdur
4. nīme nīme eyleyüp ġamzeyle göḡlüm paralar
çeşmüne éy şūḡ n'ola dër isem kaşşābdur
5. iti ol vërme cihāna eşigin **firdevsiyā**
ol şehūḡ maḡbūli olmaḡa bu da bir bābdur

72.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ol melek sīmā ki reşk-i mihr-i 'ālem-tābdur
şem'-i rūyı meclis-efrüz-ı dil-i aḡbābdur
2. müşterīdür naḡd-i cānın vërür eller gerçi kim
ḡātem-i la'lün ele girmez dūr-i nā-yābdur
3. cānı yokdur kim şadefden gendini dūr beḡzede
dişlerüne kim dehānuḡda dūr-i sīrābdur
4. āteş-i ḡaddün öḡünde bir şererdür şem'-i bezm
pertev-i mihr-i ruḡuḡ yanında meh şebtābdur
5. ka'be ḡaḡḡı secde eyler ḡanda görse ehl-i dil
şehsüvārum naḡş-ı na'li esbünün mihrābdur
6. deldi baḡrın ḡasret-i nāfiyla yārün **'ahdiyā**
görinen 'ummān içinde şanma ki girdābdur

73.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. nāme-i hecr-i nigāra rūy-ı zerdüm ḡal çeker
göz yaşından cūy-ı eşküm sīmden cedvel çeker
2. 'arīf ol insān-ı kāmīl ol yüki boynuḡdan ır
bār-ı dehri ḡar faḡīḡ ü vā'iz-i echel çeker

71. REV: 35b; Firdevsī.

72. REV: 35b; 'Ahdī: *Dīvān*: G. 47.

73. REV: 35b; Rızāyī.

3. rûy-ı zerrînüm delelden eşk-i tîz-âb-ı belâ
sîm-keşdür merdüm-i çeşmüm dem-â-dem tel çeker
4. dest-res bulan sürür-âmîz-i cām-ı miḥnete
‘aşk ayağını çeküp devrân-ı ğamdan el çeker
5. eyledüm ben bî-ser ü pâ tîrine baġrum hedef
éy **rızâyî** şanma kaşı yâsın anuḡ el çeker

74.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. ol mehe gün nāme yazsa şa‘şa‘a zer ḡal çeker
meh devâtından şihâb aḡa gümüş cedvel çeker
2. gülşen-i dehr içre almaz cūylar ayağını
bār-ı kayd-ı bağdan şimşād-veş kim el çeker
3. şāh-ı ‘aşkam ka‘be-i kūyına çeksem maḥmili
āteş-i āhum öñince her géce meş‘al çeker
4. olmadı cām-ı leb-i leylāyı çekmek çün naşîb
ḡays-ı pür-ġam kaydını mecnûn mîdur nevfel çeker
5. sen çekersin yār derd-i devri cevri dilberi
cām-ı la‘l-i sākîyi dāyim ‘**izārî** el çeker

75.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. ter düşüb ‘aşıklarūḡ eşki girîbânın alur
silküp atup yaḡasın ḡurtarsa dāmânın alur
2. zūlfūḡūḡ dîvānesidür dil ne borcu var kim
ṭavḡ-ı zencîr-i cünûn anuḡ girîbânın alur
3. leblerūḡ aġzumda iken ayırup senden beni
tîġuḡ üstine ṭurup ben ḡastenūḡ cānın alur
4. gerçi çaldı zaḡmumuḡ ḡanın yüzine ḡançeri
ol şeh-i ḡūnî ḡomaz āḡir anuḡ ḡanın alur
5. aġız açdılar dil-i **mecdî**deki peykānuḡa
kim anuḡ yéyüp etin her pâre bir yanın alur

74. REV: 35b; ‘İzārî.

75. REV: 36a; Mecdî: *Şiirler*: G. 30.

3. 3a. aġzumda: aġzında Ş.

3b. tîġuḡ: yanaġuḡ / cānın: ḡanın Ş.

4. 4a. zaḡmumuḡ: zaḡmınuḡ Ş.

4b. ḡomaz āḡir: velî ḡomaz Ş.

5. dil-i mecdîdeki: dil-i mecdî gibi Ş.

76.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. bülbulün ғанına girüp āl ile cānın alur
jāle anuñçün gül-i bāğun giribānın alur
2. saña cānum déyü ayrılmazsa yanuñdan 'adū
ayırup andan seni 'uşşāk anuñ cānın alur
3. atduğun taş ғанı giryānuñ girerse ғанına
seyl-i eşki anı ğarķ édüp anuñ ғанın alur
4. hāk éder üftādesin gerçi [o] mest-i cām-ı nāz
ķorķarın bir gün bulup yol üzre dāmānın alur
5. öykünürsin rüy-i pür-envārına déyü kūsūf
éy 'ubeydī āfitābuñ gōkde bir yanın alur

77.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. her kaçan hākī tenümde yār peykānın alur
ķoparur ben hastesinün yüregi cānın alur
2. zūlf-i müşğīnin perīşān étdügiçün şarmaşup
geh giribānın nigāruñ gāh dāmānın alur
3. gerçi la'li ғанuma girdi içerken yār līk
'ākıbet silüp anı ben hastenün ғанın alur
4. ben nice teşbīh édem bu luţf-ile mihri saña
kim mehe vérdüğini vér déyü bir yanın alur
5. bir içim şuyı dirīğ eyler dil-i pür-süzdan
dānişī ķomaz tenümde yār peykānın alur

78.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. 'āşıkun her kim ki būs-i la'l-i cānānın alur
zūlm édüp ol derd-mendün göz göre cānın alur
2. ehl-i dil ғанın bulup dāmān-ı gerdūnda seher
mihir anuñ tīğıyla göğsin çāk édüp ғанın alur

76. REV: 36a; 'Ubeydī: *Dīvān*: G. 52.

4a Divanda 'o' var.

77. REV: 36a; Dānişī.

78. REV: 36a; Nihānī: *Nihānī (İbrahim Çelebi) ve Gazelleri*: G. 13.

3. tîz ol erbâb-ı 'aşkun başını var kes déyü
tîğunıñ éy şâh-ı devrân çarğ bir yanın alur
4. öldürüp kulların alursa vebâlin boynına
ol şeh-i hüsnüñ kıyâmetde girîbânın alur
5. ol güle érişdügi gibi **nihānī**nüñ eli
hâr-ı miḥnet gülşen-i 'âlemde dāmānın alur

79.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. dest-i gam āvāre-i 'aşkun girîbânın alur

80.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. ol kemān-ebrū ne dem destine peykānın alur
göñlini alup ele 'aşk ehlinüñ cānın alur
2. āfitābum tavk-ı sīmīnūñ uğurladı déyü
her gece māh-ı nevün āhum girîbânın alur
3. 'aşk-ı şīrīne mu'āvin olalı ayrılmayup
bī-sütünüñ kūh-ken destine dāmānın alur
4. gül degüldür hūn-i bülbüldür saçılmış gülşene
neşter-i hārıyla faşşād-ı kazā kanın alur
5. böyle feryād édelüm déyü **'izārī** derd-ile
bī-sütünüñ kūh-ken tışeyle bir yanın alur

81.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. sīneden kim yār hūn-ālūd peykānın alur
ehl-i aşkun gonçe-i bāğ-ı dil ü cānın alur
2. nūr uğurladı meger ol ruḥları meh-tābdan
her gece pervāneler şem'ün girîbânın alur
3. vaşf-ı müjgān-ı nigārı durma taḥrīr ét déyü
tîğ tırmaz ḥāmenüñ her demde bir yanın alur

5 miḥnet: fūrkat N.
79. REV: 36a; Rızāyī. (Tek mısra)
80. REV: 36a; 'İzārī.
81. REV: 36b; Vālihī.

4. éy meh ağyār-ile sen aḥşamlaşaḡ ḡāb-ı ecel
ben za'îf ü nā-tüvānuḡ çeşm-i giryānın alur
5. naḡd-i cānı yāre teslīm ét déyü peyk-i ecel
vālihī ben 'āşık-ı dil-ḡastenüḡ cānın alur

82.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ol kemān-ebrü cigerden gerçi peykānın alur

83.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. öldürüp ben ḡastenüḡ ağyār cānānın alur
ḡaḡḡ budur şeytānlıḡ eyler ṭurmaz îmānın alur
2. geldi cānum ağzıma şunınca la'lin ol ṭabīb
ḡorḡaram tā ki ben ḡastenüḡ cānın alur
3. kūy-i leylīye çeker mecnūnı ṭurmaz itleri
şanma bunda niye geldüḡ déyü dāmānın alur
4. dāmen-i gerdūnda éy meh-rū şafaḡ şanma seḡer
ḡink-i çarḡuḡ neşter-i mihr-i felek ḡanın alur
5. tizlik édüp ḡanına tiḡı bulaşsa bendenüḡ
ḡomaz anı ol şeh-i ḡübān ṭutup ḡanın alur
6. reng ü bû uğurladuḡ déyü o günden ḡonçenüḡ
bād ṭurmaz yaḡalar '**ahdī** giribānın alur

84.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ṭāb-ı mülden gerçi rüyüḡ kırmızı gül ṭaḡınur
'aks-i ruḡsāruḡ gülinden şāhid-i mül ṭaḡınur
2. dér müneccim mihr şimdi sünbüle burcındadır
her ḡaçan ol āfitābı görse sünbül ṭaḡınur
3. bülbül-i cān dut kim öldi bāḡ-ı kūyında bugün
çeşm-i şayyādını gördüm perr-i bülbül ṭaḡınur

82. REV: 36b; Ref'î. (Tek mısra)

83. REV: 36b; 'Ahdî: *Dîvân*; G. 63.

3 mecnūnı: mecnūn D.

84. REV: 36b; Emrî: *Dîvân*; G. 123.

4. od düşer pervānenün cānına çün meclisde şem'
tās-ı taqyā üstine altun karanfül taqınur
5. ol güle **emrî** kulağdan 'āşık étmişdür beni
güşî kim bāğ-ı cemāl içinde aq gül taqınur

85.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. bāğ-ı hüsnün hadd-i hattundan kızıl gül taqınur
her ne dem gönçe dehānuş şāhid-i mül taqınur
2. meh degül taraf-ı şafakda belki çarh-ı pîrezen
al çenber üstine bir dāne aq gül taqınur
3. bir melek yüzlü nigār-ı sāmīrīdür şem' kim
düddan destār-ı surhî üzre sünbül taqınur
4. kirpigümden sāyil-i eşküm alup destine çüb
dīde-i ğam-dīdeden yanına keçkül taqınur
5. gülşen-i sīnemde etfāl-i sirişküm **mecdiyā**
penbe-i pür-hün-ı dāğumdan karanfül taqınur

86.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. dīde mir'āt-ı 'izāruş gül ü gülzār şanur
anda kirpükleri 'aksini görüp hār şanur
2. lāğaram öyle ki dīvāra tayanşam şanemā
nazar éden yüzime sūret-i dīvār şanur
3. ne bilür hīlesini merdüm-i 'ayyārlaruş
nā-tüvān gördi gönül çeşmüñi bīmār şanur
4. n'ola derdine cevān ister-ise ağzuşdan
kelimātuş işidür cān dehenüş var şanur
5. dilde şemşīr-i belā sīnede müjgānuş okı
gören **emrî**yi şeh-i 'aşka silah-dār şanur

4 çün meclisde şem': meclisde çü şem' D.

85. REV: 36b; Mecdī: Şiirler'de yok.

86. REV: 36b; Emrî: *Dīvān*: G. 146.

1 gül ü gülzār: gül-i gülzār D. / görüb: gören D.

2 öyle: şöyle D., nazar iden: na'arın iden D.

4 işidür cān: işidüp dil D.

87.

*Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün**Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -*

1. ol cefâ-kârı gönül hayf vefâ-dâr şanur
yeltenür vaşlı hevâsına anı yâr şanur
2. dîdeme tıfl-ı hayâlün niçün ayak basmaz
şöyle benzer ki o nâ-reste müjem hâr şanur
3. sîneme tîrûnî gönder baña sen gelmez-iseñ
yazılır hâtır-ı mecrûh anı tomar şanur
4. merdüm-i dîdelerüm la'lün içün cân çekişür
tıfl-ı eşkümle gören anları oynar şanur
5. gird-i la'linde gubâr-ı hatt-ı sebzın göricek
ref'iyâ küçek-i tıfl-ı dilüm esrâr şanur

88.

*Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün**Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -*

1. kime varursa vefâ eyler aña yâr şanur
baña geldükçe cefâlar éder ağıyâr şanur
2. şorsam ağzından anuñ ince miyânı haberin
baña yokdan gelür ol bir gârazum var şanur
3. şekerin la'li-y-ile hatt-ı gubârın göricek
şen olur dil şeker-âlûd anı esrâr şanur
4. cân vérür bû-yi vefâsına gülün bülbül anı
yüzine bir güle bakmak-ile vefâ-dâr şanur
5. gönlin alup güle cevri eyleme hûbân içre
saña meyl eyledi '**ahdî** seni dil-dâr şanur

89.

*Fâ 'ilātün fâ 'ilātün fâ 'ilātün fâ 'ilün**Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -*

1. dil verüp üstâd-ı 'aşka tavr-ı hicrân öğrenür
mübtelâdur n'eylesün bî-çâre dermân öğrenür
2. katlanur cân-ı belâ-keş her ne cins olsa belâ
yolına cânânumuñ cân vérmek âsân öğrenür
3. h'âce-i sihr ü füsündür gamze-i gammâz-ı yâr
her ne nâz u şîve olsa çeşm-i fettân öğrenür

87. REV: 37a; Ref'i.

88. REV: 37a; 'Ahdî: *Dîvân*: 74.

89. REV: 37a; Nişânî.

4. bağ u gülşen yérine ‘āşık hārīş olduğı bu
būlbūl-i nālānı dīñler sūz u efğān ögrenür
5. kalb-i dilberden **nişānī** zerre mihr umma recā
pīşe-verdür hūb-rūlar cev-r-i devrān ögrenür

90.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. dil uyup çeng-i gama ney gibi efğān ögrenür
bī-nevādur derdine var-ise dermān ögrenür
2. barmağın başmış haṭ-ı haddine zūlf-i ser-keşi
rūma gelmiş hindīdür gūyā ki kūr’ān ögrenür
3. hāli ol şāhuñ gelüp dīvān-ı hūsne gamzeden
bir hābeş sultānidur āyīn ü erkān ögrenür
4. dil dehānuñ fikr édüp zūlf-i girih-gīrūñ açar
bir mu’ammāyī-durur gūyā şebistān ögrenür
5. her sözüm bir gül-sitān vaşf-ı ruḥuñda ‘ahdiyā
gül gibi şī’rüm okur her kim gūlistān ögrenür

91.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. şanmañuz ağlar müselmān hālūme kāfir güler
kāfir ağlar böyle kalursam baña itler güler
2. n’ola gülse āḥiretde dünyede çok ağladum
düşde ağlayan kişi uyanıcağ dērler güler
3. öyle rüsvāy eyledi ‘aşkuñ beni ‘ālemde kim
baña güler şanuram ‘ālemde görsem her güler
4. diş şırıtmaz ağız açmaz gönçe gibi baña yār
şalınur gül gibi ammā hār ile oynar güler
5. bāğdan gitmez bahār u dīde mīr-i ‘āşıkān
‘aşkuñı **‘āşık** da terk étmez gehī ağlar güler

90. REV: 37a; ‘Ahdī: *Dīvān*: 75.

1 derdine var ise: n’eylesün derdine D.

2 hindīdür: hinddür D.

91. REV: 37a; ‘Āşık Çelebi: *Dīvān*: G. 99.

3 öyle: şöyle D.

5 gehī ağlar güler: ger ağlar ger güler D.

92.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. görse giryem derd-ile ağıyar hazz eyler güler
nice ağlamayayın kim hālime itler güler
2. devr-i la'lünde kimin hayrân kimin ser-mest édüp
sâkiyâ lâıık mıdur ben ağlaram eller güler
3. ol gül-i handâna bilmem nice hālüm ağlayam
sergüzeştüm güş kılmaz şıveye başlar güler
4. bezm-i 'aşkuñ ne 'aceb sūzı ne şevkı var kim
şem'-i meclis bir nefes diñlenmeyüp ağlar güler
5. şām-ı gâmda gün geçürdüm rûz-ı şādī görmedüm
gerçi düşünde **rızāyī** ağlayan dërler güler

93.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. beñzerin ağzına yārūñ dër-ise gonçe-i ter
seng-i jāleyle gelüp bād anuñ ağzına çalar
2. dil ü cān zūlf-i kecinde güm olıcek nice kim
şordum ağzından anuñ vérmedi hiç toğru haber
3. kânde bir serv-i sehī görse dil-i meyyālüm
meyl éder seyl-i sirişküm gibi pāyine düşer
4. şem'-i rüyūñ dër-iseñ olmaya berbād eyle
āh-ı serd-dil-i ağıyardan éy düst hāzer
5. öykünüp meclise leblerüñe sükker gelse
göresin '**ahdī**-i dil-haste anuñ başın ezer

94.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. sâkiyâ la'l-i revān-bağşuñ beñzetdi meger
pīr-i meyḥāne meyūñ üstine dir dir ditrer
2. bakma gün yüzlülere dëdüm idi eslemedüñ
éy gözüm ağla gör[em] kim olasın dañı beter

92. REV: 37a; Rızāyī.

93. REV: 37b; 'Ahdī: *Dīvān*: 71.

2 zūlf-i kecinde: zūlf ucında D.

94. REV: 37b; Hüdāyī: *Dīvān*: G. 47.

3. beni bî-hüş görür ‘aşk meyinden her dem
şu seper yüzüme merdümlük éder dîde-i ter
4. dişlerün vaşf édeli bende **hüdâyî** şāhum
baħr-i nazmı dil deryā gibi pür dürr [ü] güher
5. umaruz āb-ı ‘inebden yine sāger pür ola
pāk sözdür bu şu aķduğı yere yine aķar

95.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. öykünürse dehenün de dūr-i dendāna eger
jāle éy gül göresin gonçenün aǵzına düşer
2. naķd-i cānı beñi düzdine geñez vérmez idüm
zülfini boynuma şalar beni anuñla boǵar
3. bir hayāl ignesidür gamze-i ser-tîz-i nigār
gözi anuñla dil-i ‘āşık[a] çok naķş geķer
4. alurum boynuma zencîr-i cününü ben de
ol perî saçlarını boynına alursa eger
5. reh-i ‘aşk içre gelür dîdeme çok yollardan
emriyā girdi ‘urūķına anuñ hūn-ı ciğer

96.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. bād-ı şubh-ile dénüz oynamasun gonçe-i ter
yürek oynamasına uğramasun bülbüller
2. her biri bağlamalı āteşî dîvāne déyü
şem‘ pervāneleri dūd-ile zencîre ķeker
3. rûzigārūñ işi taħrîk-i ğubār-ı ğamdur
eksük olmazsa n’ola āyine-i dilde keder
4. éderin vaşf-ı haķūñ nāl gönül nāle şarîr
bu ten-i zerd ü nizārumla olup hāme-i zer
5. **nev’iyā** ķāmet-i dil-dāra el érmek olmaz
bu elem kākūli sevdāsı gibi ‘ömre sürer

4 vaşf: nazm D.

5 Bu beyit divanda da gazelin sonunda yer alıyor.

95. REV: 37b; Emrî: *Dîvān*: G. 132.

3 gamze-i ser-tîz-i nigār: gamze-i dil-düz-ı nigār D.

4 alurum: alurın D.

5 yollardan: yirlerden D. Yazmada mahlas beyti, dördüncü beyitle yer deǵışmış.

96. REV: 37b; Nev‘î ‘: *Dîvān*: G. 72.

1 bād-ı şubh: bād-ı şubl D.

97.

*Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün**Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -*

1. dilde peykānuñ ucından yeñile baş çıkar
yeñi başdan yine mecrūh olur cān u ciger
2. tîğdan geçse n'ola leşker-i haṭṭı yārūñ
vaḳtsüz gelmiş-idi tîz biten tîz yiter
3. hātemi taşladılar ağzuña öykündügiçün
gendüye étdi anuñ karnına kim taş başar
4. beñzedüp la'lüne yārān mezelendi şekeri
düşdi ağızlarına göresin anı yérler
5. ruḥ-ı zerd oldı 'ayān kanlu sirişküm içre
mecdiyā kırmızı gülde nite kim hürde-i zer

98.

*Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün**Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -*

1. beñzeliden dūr-i dendānuña éy gonçe-i ter
bāğda jāleyi gözle yédiler nergisler
2. leb-i şîrînün-ile bahşe düşelden cānā
gendüyi ellerün ağzına düşürdi şeker
3. sākiyā la'lüñi koyup mey içenler āhır
bir gün olur ki günāhını bilüp tevbe éder
4. naḳd-i cān vérmege yolında tereddüd édicek
tîz vér déyü yanumdan beni dūrter hañçer
5. çıka ağyār-ile oyun yérine déyü o şūḥ
vālihī dāyim o havf-ile yüregüm oynar

99.

*Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün**Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -*

1. beñzerin ḳadd-i nigāra déyü éy gül-bün-i ter
olma mağrūr şaḳın tîz biten tîz yiter
2. dehen-i dilbere öykünmege ḳaşd étmiş imiş
gelün inşāf édelüm piste daḥı tar şatar

97. REV: 37b; Mecdī: *Şiirler*: G. 18.

1 mecrūh: mecrūhuñ Ş.

2 tîğdan: ben rezil Ş. / yārūñ: bu haber Ş. / vaḳitsiz gelmiş-idi: bu meşeldür ki şehā

98. REV: 38a; Vālihī.

99. REV: 38a; Fevrī.

3. gönlümi 'āşık-ı dīvāne dēyü almazsañ
eski 'ayb issinüñ éy dilber-i pākīze-nazar
4. tolanur dehri o māha éremez anuñ-içün
bād-veş āhuma böyle yéler oñmaz dérler
5. yine hāk-i kademīn urdı götürdi yārūñ
toprağ uğrusı imiş **fevrī** gibi bād-ı seher

100.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. çāk édüp gonçe yaqasın aña oldı çāker
öykünelden ruñuña jāle düşüpdür güle ter
2. oldı nūrānī 'aşā ile güneş der-bānuñ
hıdmetünj étmege derhōr degül ol bed-añter
3. kılma red sāyıl-i eşküm kapuña vardı şehā
keçküli keñde hābāb étmeğiçün kūyuñı cer
4. dēdüm az görme yaşum 'aynına almaz bañri
dēdi-kim sāyilümüzdür bilirem ol kemter
5. itlerünñden utanur **fānī**-i miskīn zīrā
ekle kābil degül anlara bu cism-i lāğar

101.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. olalı hem-dem-i şulţān-ı hayāl-i ruñ-ı yār
çöpi çöp üzre kıomaz merdüm-i çeşm-i bī-dār
2. varma éy hañtı çemen gülşene kim gonçe gibi
üstünje ağız açar ağız kıızıl var hezār
3. tīğı yanında nedendür kısa olduğı dilün
dér-isem hañçerine dér ki anuñ arqası var
4. yok démez kimse saña gel gir içine geç otur
zañm-ı dil gendü evünñdür senünj éy tīr-i nigār
5. **emrī** kesmez dilini ölmeyicek démişler
dil kesilsün anı ben öldüreyin démiş yār

100. REV: 38a; Fānī.

101. REV: 38a; Emrī: *Dīvān*: G. 128.

1 bī-dār: bīmār D.

2 hañtı çemen: hañt-ı çemen D. /üstünje: üstine D.

4 Bu beyit divanda yok.

102.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. mīve-i la'l-i revān-baḥşuṅ umarmış aḡyār
olmasun bāḡ-ı cihānda göreyin ber-hūrdār
2. luṭf édüp kullaruṅuṅ defterine yazar-iseṅ
dil-i ḡam-gīn yazılır éy şeh-i 'ālī-mikdār
3. beṅzemez zūlf-i siyāhına o māhuṅ dēdiler
kara kayḡuya batup taṅ mı kararsa şeb-i tār
4. ruḡ-ı zerdin görüp éy şeh kuluṅa meyl étdüṅ
reşkden yüzini burtarsa 'aceb mi dīnār
5. şol kadar nāle ile oldu 'ubeydī hem-dem
cāndan olmazsa eger zār olur éy dil bī-zār

103.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. girmedi silsile-i 'aşka çü dürr-i şeh-vār
depesini delerek katdı kaṭāra leb-i yār
2. yine şadruma geçürse yéridür nāvekin
gözini açdı anı gördi bu zaḥm-ı ten-i zār
3. alımaz zerre-i ḡāk-i rehini çihremden
kırı yére akıdur yaşını çeşm-i dūr-bār
4. aldanup bāda şehir öykünür-imiş ruḡına
dēṅ sovuḡ geçer açılmasun öṅinde ezhār
5. dūr-i dendānı peyāmın şadef-i deryādan
tatlu diller döker almaḡa 'izārī enhār

104.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. gül gibi 'arż-ı 'izār eylese ol lāle-'izār
nāle-i zār kıılır bencileyin aḡa hezār
2. būy-i zūlfini şabā ilteli şaḡn-ı çemene
ḡayli āşufte vü derhemdür aḡa zūlf-i nigār

102. REV: 38a; 'Ubeydī: *Dīvān*: G. 50.

5 şol kadar: şu kadar D. / olmazsa: itmezse D.

103. REV: 38a; 'İzārī.

104. REV: 38a; 'Ahdī: *Dīvān*: G. 38.

1 nāle-i zār: nāle vü zār D.

3. gül gibi dāğlarum tazeledüm penbe-y-ile
seyre gelsün diler-ise yine ol taze bahār
4. yolına cān vérene vérmez emān bilmen hīç
tīğ-ı gāmzeyle nice bendesin ol şāh kıyar
5. tatlu tatlu leb-i şekker-şikenün vaşf eyler
kanda var **'ahdī** gibi tūṭī-i şīrīn-güftār

105.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. istedüm kim ser-i kūyunda édem geşt ü güzār
önümi aldı benüm yoluma geldi seg-i yār
2. saña 'āşıkluğımı hālka dérin dédüm aña
be diye n'olsa gerek dédi o demde dil-dār
3. bağrumuñ başları hecrünle biñ oldı démege
éy ṭabīb-i dil ü cān 'āşıkunıñ kaç başı var
4. ḥayli itiligi var bulduğın it gibi ṭalar
hele hırlı kuduracak degül ancak ağıyār
5. bir ramak kaldı yetiş **mecdī**-i bīmāre dédüm
azıcık canlu-imiş dédi o 'īsī-güftār

106.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. yıldızı düşkün olur 'āşıkun éy lāle-'izār
dem-be-dem yaş döker-ise n'ola çeşm-i hūn-bār
2. yok-durur bencileyin dédi yalıñ yüzlü velī
utanup yüzi kızardı göricek yüzünjī nār
3. devr-i hüsnünde fiğān étse n'ola 'āşıklar
ra'd peydā olur éy gonçe-dehen olsa bahār
4. ne kadar dersen olur hīç dükenmez éy dil
mīve-i bāğ-ı iremdür şanasın buse-i yār
5. ehl-i 'irfānı ta'accüb alup allāh diye
yār **firdevsī** o dem kim éde 'arz-ı dīdār

105. REV: 38b; Mecdī: *Şiirler*: G. 17.

2 o demde: oradan Ş.

4 kuduracak: kudurası Ş.

5 bīmāre: bī-çāre Ş.

106. REV: 38b; Firdevsī.

107.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. nağd-i cānla dile sen buseñ édelden ikrār
cān vérüp cān alıyor āh bu çeşm-i bīmār
2. vaşf-ı sīb-i zeķanın ķomam ağızdan déyiceķ
dédi şaķın bu sözi ağzuña alma zinhār
3. gerçi ķapduñ dil-i şeydāyı velī hoş tutduñ
dil-rübālarda yaraşur saña déense dil-dār
4. buse luţf étmiş-iken şundı mükerrer lebini
vérdi ol 'isī-nefes mürdesine cān tekrār
5. çaldı derbān-ı şabā hāk-i derin çeşmümden
fānī bu sürmeyi gözden ķapıcı bir 'ayyār

108.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. döneli külbe-i 'atţāra harīm-i gülzār
mantıķu't-tayr okıdur bülbüle bād-ı eshār
2. geldi bir dem ki seher bülbüline gülşende
eyledi şāhid-i gül nāz-ile 'arz-ı dīdār
3. ağzına penbe ile şu şıķar ebr-i bārān
nergisi şol ķadar étđi ğam-ı çeşmüñ bīmār
4. érmedük déyü kenārına o serv-i bağuñ
dögünür taşlar-ile kūh-i belāda enhār
5. **şādıķā** lāle-ħadüñ bağ-ı cemālin gözler
yumayup dīdelerin şahn-ı cemende ezhār

109.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. āh kim göñlüm gözüm dāyım ki ol hūrīdedür
anuñ-içün ķan yudar dil hem döker bu dīde dür
2. ol hümā-pervāza érişmek murād étdüm yine
hōr baķmañ göñlüme ki himmeti 'ālīdedür

107. REV: 38b; Fānī.

108. REV: 38b; Şādıķ.

109. REV: 38b; Muħibbī: *Dīvān*: Y. E.: G. 731.; C.. A.: G. 470.

ez-ān pādīşāh-ı 'ālem-penāh

3. gerçi çeşmi kara geymiş oturur mihrābda
baña şorsunlar anı bir düzd-i dil-düzdîdedür
4. yaşımı gözden bıraktığım beni 'ayb eylemeñ
niçe kez sırrımı fâş étmiş benüm şūrîdedür
5. bu **muhibbî** sözleri her biri bir gevher geçer
kıymetin bilür anuñ güşuñda tut güş édedür

110.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. āh meyli göñlümün şol la'l-i mürvārîdedür
anuñ-içün kan olur bağrum döker bu dîde dūr
2. mihr-i hüsnün pertev-i vaşluñ ümîdin étدی dil
gör bu süflî zerre nice himmeti 'ālîdedür
3. çeşm-i mihrāb içre zāhid gendüyi görmez geçer
cüst ü cūda rüz u şeb bir merdüm-i düzdîdedür
4. n'ola rāzum bilse hem-şehrî olup fâş étmese
gerçi merdüm-zādedür yaşum velî şūrîdedür
5. gamze-i mesti diler kim kan éde dil cān vérür
her kişi şanına lāyık her ne étse ümmedür
6. dişlerünle leblerün medhîni kıılır [...] [...]

111.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. gün gibi sāğeri niçün kıoya elden şā'ir
hîç anuñ altun adı vara ola mı bakır
2. yine dil şîşesini seng-i cefā ile şıduñ
nic'olurdu ara yérde gözedilse hātır
3. çünkü 'uşşāka cehennem gibidür fūrkat-i yār
bu müselmānlaruñ od étme yérin hey kāfir
4. n'eyledüm gamze-i dil-düzüña éy şūh-i cihān
ki beni şişlere şaңçar tıruban ikide bir

3 düzd-i dildüz-dîdedür C. A.

4 itmiş benüm: itmiş-durur C. A.

5 sözleri: sözlerinin C. A. / güş-ı cāna kim-durur gelsün ki mengüş idedür C. A.

110. REV: 38b; Selîmî.

ez-ān şeh-zāde şulţān selîm

111. REV: 39a; Revānî: *Dîvān*: G. 90.

1 kıoya: kıosun D.

5. nice rām olmaya nazmuña perī-peykerler
sözlerüñ sihr **revānī** kalemüñ bir sâhir

112.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. geçdi tîrûñ gözini açup olunca nâzır
zaḥm-ı sînem aḡup ol demleri daḡı acır
2. şem'-veş kâz-ı ġamuñ kesdi dil-i sūzânı
'arz-ı ḡâle n'ola olursa zebānum kâşır
3. şâḡ-ı gül yakdı ġam-ı ḡaddûñ-ile koline dâġ
gül-i ḡamrâ degül üstinde bitüpdür nâşır
4. çıkuben kürsiye vâ'iz yine feryâd eyler
var-ise bār-ı riyâ ol ḡara geldi aġır
5. söz götürmez dehen-i tengi katı nâzükdür
éy **mişālī** nice vaşf eyleye anı şâ'ir

113.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. genc-i ḡüsnine o ġün yüzlinüñ oldı nâzır
akçesi olsa n'ola merdüm-i çeşmüñ vâfir
2. bendesin söger-iken baña mı dërsin dër-isem
saña kim söyledi dër ḡışm édüp ol şeh kaçır
3. 'arız u kaşı dükel étmege teşḡir kılup
kodu na'l âteşe sihr édüp o çeşmi sâhir
4. çekdi leşker yürüdi geldi ḡaṭuñ rûma şehâ
mülk-i islâmı meded kapladı ḡaylī kâfir
5. sözleri vaşf-ı miyānuñla ser-i zülfüñdür
kanı '**ahdī** gibi bir ince vü nâzük şâ'ir

114.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. fitne fenninde ser-i zülfüñ olaldan mâhir
naḡd-i îmānumı ġüm kıldı benüm ol sâhir
2. dil ü dîdemde qarâr étdi ḡayâl-i ḡaṭ-ı yâr
ḡızrdur olsa n'ola kırıda yaşda ḡâzır

112. REV: 39a; Mişālī.

113. REV: 39a; 'Ahdī: *Dīvān*: 72.

114. REV: 39a; ġıyāşī.

3. leb ü haddünle gözüm yaşına dāğ-ı dilüme
şem'ün özi göyünür sāgerün içi acır
4. elüñe aldun-ise hançer-i hün-āşāmı
saña kim dédi cihānı yürü ucdan uca kır
5. éy **ğıyāşī** o şanem vara müselmān ola mı
gözleri dīni kıra zülfi ise bir kāfir

115.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. her ruḥun vaşf édeni şanma söze kâdir olur
hep gülistān okıyanlar déme kim şā'ir olur
2. kimisi serv dédi kimisi tūbā kadüñe
ben elif dérin aña éy yüzi gül söz bir olur
3. la'l ü yāķūt degül her birisi cāna dek
ḥaṭ-ı müşğīn ki lebünde güzelüm zāhir olur
4. gelmese tañ mı kıyāsa elem-i 'aşk-ı nigār
şād olmağ bu cihān içre kişi nādir olur
5. **dānişī** āyet-i ḥüsnini ayaklar yārün
zūlf-i hindū ne aceb dīni kıra kāfir olur

116.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. mantıku't-ṭayr-ile bülbul sözi kâhır olur
hep gülistān okıyan şanma ki ol şā'ir olur
2. secde étmiş o büte kemiş ayağına başı
görün e şūfiyi billāh nice kāfir olur
3. vakf olur gönli evi 'aşka olur ḥālī ḥarāb
gözleri ol şeh-i ḥüsnün ki kime nāzır olur
4. hoş geçer ḥālī érür devlet aña istikbāl
ğāyib olmaz şu ki yanında anuñ ḥāzır olur
5. deheni sırrı nihān olmaz açarlar derdüm
éy **rızāyī** göresin ḥaṭṭı gelüp zāhir olur

115. REV: 39a; Dānişī.

116. REV: 39a; Rızāyī.

117.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. şeb-i fūrkatde ğama her kişi kim şābir olur
başına gün toĝar anuñ şeb-i ğam āhir olur
2. dilde āyīne nihān eyledi mihr-i ruḥuñı
yüzine baksañ anuñ gün gibi ol zāhir olur
3. şehir-i ḥüsn içre katı ser-keş-idi gerçi kaşuñ
egdi sihr-ile gözün anı 'aceb sāhir olur
4. geçdi eyyām-ı vişālüm déme fūrkat demidür
böyle qalmaz güz ol da geçer kâşır olur
5. 'ahdiyā ḥaylī ḥatı tutdı cemāli şehrin
ḥaqqı setr étđi 'aceb dīni kara kâfir olur

118.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. ruḥ-i rengīnünje berg-i gül-i ḥandān dērler
ḳad-i mevzūnuñ içün serv-i ḥirāmān dērler
2. akıdup yaşını gözler ser-i kūyuñda seni
serv-i nāzum buña da dīde-i giryān dērler
3. baḥr-i eşküm aña ğālib dēdügüm işidicek
ḥaylī āzürde-dil olmış buña 'ummān dērler
4. saña benümle ne dērler déyicek dédi o māh
sevmiş ol ḥünīyi bu āfet-i devrān dērler
5. n'ola şayd eyler-isem āl-ile ol serv-ḳadi
ne şanursun baña da rūḥī-i fettān dērler

119.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. eşigün ḥākine ser-çeşme-i ḥayvān dērler
ḳapuña matla'-ı ḥūrşīd-i dıraḥşān dērler

117. REV: 39a; 'Ahdī: *Dīvān*: G. 68.

4 güz: güzelüm D. / kâşır: āhir D. (Metinde 'āhir'in üzeri çizilmiş.)

118. REV: 39b; Rūḥī: *Dīvān*: G. 403.

2a akıdur yaşını gözler ise kūyuñda seni D.

2b buña da: buñara D.

3 aña: saña D.

119. REV: 39b; Bākī: *Dīvān*: G. 144.

2. zülfünün dest-resin tıydı meger ruhlarına
bâğda sünbülün ahvâli perişân dërler
3. hançer-i gamze-i bürrânuna tıg-ı hayder
şafha-i ‘ârızuna muşhaf-ı ‘oşmân dërler
4. kimlerün rüşen éder menzilin âyâ bilsem
géceler seyre çıkar ol meh-i tâbân dërler
5. gözlerüm yaşı dile vérdi fenâ éy **baķi**
‘âlemi ğark éder ol baħr-i firāvân dërler

120.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. hūblar hayline cānâ seni sultân dërler
mâlik-i mıřr-ı hüsün yūsuf-i ken‘ân dërler
2. leb-i yâķūtuna ‘âşık iki bendey vardur
birinün cevher adı birine mercân dërler
3. görmesün kana qarup ehl-i dili gamzelerün
ķatil olanı tutar ķanda ise ķan dërler
4. éy meh-i burc-i hüsün kūyunı her gün tolařur
‘âşık olmış ruķuna miħr-i dıraķşân dërler
5. sîneye çekdüĝiķün hūbları rūķi gibi
laķab-ı **şāni**ye bu halk-ı cihân cān dërler

121.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. söze gelseñ lebüne ĝonçe-i ħandân dërler
yüriseñ ķāmetüne serv-i ħırāmân dërler
2. ĝözine sürdüĝiķün iki ĝözüm ehl-i nazar
ayaĝuñ topraĝına sürme-i a‘yân dërler
3. üzerinde derilen şanma ħabāb-ı âli
cām-ı mey bir kez öpince lebünĝi ķan derler

5 dile vérdi fenâ: fenâ vérdi dile D.

120. REV: 39b; Şānî: M. L.: G. 238.

2 bendey: bende M. L.

4 tolaşur: tolanur M. L.

121. REV: 39b; Mişālî: M. L.: G. 241.

1 ĝonçe-i ħandân: çeşme-i ħayvân M. L.

2 ĝözine: çeşmine M. L.

3 ħabāb-ı alı: ħabāb-ı âli M. L.

4. ‘aşk destārını şardı baña dellāl-i fenā
līk éy h̄āce anuñ soñ ucı hicrān dērler
5. éy **mişālī** haṭı eñ soñra yıkar h̄atırını
cümle ‘ālem yüzünüñ soñını vīrān dērler

122.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. lāle ḥadler ruḥuñ reşk-i gülistān dērler
var bülbüllerüñ éy ğonçe hezārān dērler
2. yéridür nāmuñı dībāce-i nazma yazsam
saña çün ad-ile ser-defter-i ḥübān dērler
3. nesḥ kıldı haṭ-ı yāķūtı haṭuñ kilik-i każā
yazmamış böyle muḥakķak haṭı-ı reyḥān dērler
4. ḥıẓr olup la‘lünge gelse beni érgürse n’ola
haṭtuña rāh-ber-i çeşme-i ḥayvān dērler
5. kulların ḥayline kul olsa n’ola ‘**ahdī** şehā
çün kapuñ kulların ‘āleme sultān dērler

123.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. yüzünge gül lebünge ğonçe-i ḥandān dērler
kārı bülbul gibi ‘uşşakıñuñ efgān dērler
2. düstüm ḥıẓr dénülür haṭ-ı rūḥ-efzāña
leb-i cān-baḥşuñ ser-çeşme-i ḥayvān dērler
3. hecr-i ḥālün elemin çekse n’ola merdüm-i çeşm
ki belāya müteḥammil-durur insān dērler
4. mey ü maḥbūbdan i‘rāzuñı zāhid göricek
ḥālī zevķi ne bilür ol ḥar-ı nādān dērler
5. şīve vü nāzına aldanma şakın éy **şabrī**
çeşmi şūḥı gibi ol āfeti fettān dērler

4 fenā: belā M. L.

122. REV: 39b; ‘Ahdī: *Dīvān*: 64. : M. L. G. 254.

3 muḥakķak: muḥakķik M. L.

5 çün kapuñ kulların: éşigün bendelerin D., M. L.

123. REV: 39b; Şabrī: M. L.: G. 264.

4 ḥālī zevķi: ḥāl-i zevķi M. L.

124.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. ruḥ-i rengīnūḡi berg-i gül-i ḡandān dērler

125.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. zülf-i ḡoş-būyuḡ-içün gerçi ki reyḡān dērler
sünbül-i bāḡ aḡa ḡaylī perīḡān dērler
2. rūḡı yok şūret-i çīni nice teşbīḡ édem
çün o 'īsī-deme başdan ayaḡa cān dērler
3. kişver-i ḡüsne berāt-ı ebedīdür rüyūḡ
ḡaḡ-ı müşḡīn-ile kaşūḡ aḡa 'unvān dērler
4. elde ḡālūḡ kılıcuḡ kabzası yanında gören
ḡūn-i 'āşıkdur o bir kaḡre siyeh kan dērler
5. zār édüp şābirīyi hem-dem-i zāḡ olma şaḡın
būlbūlin inledici ḡonçe-i ḡandān dērler

126.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. dişūḡe dūr lebūḡe la'l-i bedaḡşān dērler
cevher-i pākūḡe başdan ayaḡa cān dērler
2. kūnc-i ḡamda n'ola ya'kūb dénirse baḡa çün
mışr-ı ḡüsn içre saḡa yūsuf-i ken'an dērler
3. ehl-i meclis eli altında iken sāḡer-i mey
sāḡiyā bir kez öpince lebūḡi kan derler
4. yarın aḡyār-ile görmekden ise cānānı
ḡam-ı hecr-ile bugün ölmegi āsān dērler
5. zūlfūḡ āşūftesi olalı **rumūzī** kuluḡa
'āşık-ı şīfte-i bī-ser ü sāmān dērler

124. REV: 40a; Selmān (Tek mısra): M. L.: G. 249.

1 rengīnūḡi: rengīnūḡe M. L.

125. REV: 40a; Şābirī: M. L.: G. 236.

1 ḡoş-būyuḡ: şeb-būyuḡ M. L.

2 idem: ideyin M. L. / çün o 'īsī-deme: o mesīḡā-lebe M. L.

5 şābirī: şābirīyi M. L.

126. REV: 40a; Rumūzī: M. L.: G. 239.

3 iken: iki M. L.

127.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. hüsñüñe rūḥ-ı muşavver lebünge cān dērler
la'ı-i cān-baḥşuñ içün çeşme-i hayvān dērler
2. ehl-i hikmet anıcaḳ leblerünj éy rūḥ-ı revān
biri 'isī-i zamān birine loḳmān dērler
3. eşk-i hūnīnūme öykündügiçün deryālar
ğazabından güzelüm dīdelerüm ḳan derler
4. ben nice fūrḳat-ile girye vü āḥ étmeyeyin
ḥalk-ı 'ālem gözümünj yaşına 'ummān dērler
5. nazm édelden berü evşāfuñı éy hüsñ-i ḥasen
cümle vaşşāf-ı cihān **ḥusreve** ḥassān dērler

128.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. leb-i şīrīnūñe éy rūḥ-ı revān cān dērler
zeḳanuñ çāhına ser-çeşme-i hayvān dērler
2. mācerāsın ḡam-ı la'lünle görenler gözümünj
göreyin çok yaşasın dīde-i giryān dērler
3. lebi ḥelvāsın o şīrīn-dehenüm luṭfından
baña 'ahd étmış-idi şimdi peşīmān dērler
4. eşk-i hūnīnūmünj üstinde degül al ḥabāb
merdüm-i dīde görince ruḥuñı ḳan derler
5. dil ü cān milketine fitne bıraḳdı bir beg
nām-ile **şadrī** aña rūḥī-i fettān dērler

129.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. ḥatt-ı ruḥsār-ı 'arāḳ-rīzūñe reyḥān dērler
leb-i rengīnünj-içün ḡonçe-i ḥandān dērler

127. REV: 40a; Ḥusrev: M. L.: G. 240.

1 hüsñüñe: cismüñe M. L.

4 'ummān: bārān M. L.

5 hüsñ-i ḥasen: ḥusni ḥasen M. L.

128. REV: 40a; Şadrī: M. L.: G. 247.

4 ruḥuñı: güzelüm M. L.

5 milketine: kişverine M. L.

129. REV: 40a; Şānī: M. L.: G. 242.

2. gördi sūz-i dil-i büryānumı bezmünjde kebāb
āteş-i ğamla hicābından olup ƙan derler
3. ğamzenün sihr-ile cān alduĝın inkār étme
bilürüz nergis-i cādūña ne fettān dērler
4. ħam-ı ğīsūña dokınmış gibi bād-ı āhum
zūlfünün ħātırını ħayl-i perīşān dērler
5. şî‘r ü inşā démeden fāriĝ olurduƣ ammā
şāniyā n’eyleyelüm ħāşılı yārān dērler

130.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. ħalk-ı ‘ālem saña éy ħūr-şifat cān dērler
gülşen-i kūyuñ içün ravza-i rıdvān dērler
2. ħüsnüñe ĝırre olup ‘āşıkā cevır étme şakın
ber-ƙarār olmaz efendi buña devrān dērler
3. ‘ālemi bende kılursa n’ola luţf u keremün
pādişāhum ƙul éder ādemi iĥsān dērler
4. éy ṭabīb-i dil ü cān yok mı meded dermānuñ
düşdi bir derde ĝöñül adına hicrān dērler
5. hecre şabr eylese **muĥtārī** n’ola ‘āşıklar
her ne derd olsa taĥammül éder insān dērler

131.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. ĝoricek ƙanlı yaşum lücce-i ‘ummān dērler
anda müĝānlarımı pençe-i mercān dērler
2. dişlerün dürr-i ‘aden sâ‘idün içün billūr
dehen-i tengün içün ħoƣƣa-i mercān dērler
3. āh kim kūyuña érmez ĝéceler feryādum
érişür gerçi ĝöge nāle vü efĝān dērler
4. mest olup ĝeçse n’ola ĝamze-i ħün-rizlerün
ṭutar éy meh nitekim ƙan içeni ƙan dērler
5. ĝüsfend-i dili ĝördükde sūkān-ı kūyuñ
sevinüp geldi yine tekyeye ƣurbān dērler

130. REV: 40b; Muĥtārī: M. L.: G. 252.

3 pādişāhum ƙul éder: ƙul ider pādişehüm M. L.

131. REV: 40b; Tābī: M. L.: G. 265. (Yalnızca ilk mısra aynı.)

6. sūz-ı şî'rūḡ görüp erbāb-ı suḡen éy **tābī**
[...]

132.

Fe 'ilātūn fe 'ilātūn fe 'ilātūn fe 'ilūn

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. pāy-māl étme firāk-ile elūm al yéter
başuma sāye-i luṭf u keremūḡ şal yéter
2. elem-i zūlf-i siyāhuḡa ne lāzım taḡrīr
şanemā ḡadd-i ḡamīdem ḡamuḡa dāl yéter
3. çeşm-i tataruḡa men' ét dil ü cān kişverini
tārumar étmegiçūn ḡamze-i ḡattāl yéter
4. rahm kıl sīm-i sirişküme zer-i ḡālīş olup
oldı ḡalb āteş-i hecrūḡle şehā ḡāl yéter
5. bir pula atlaş-ı dünyāsını çarḡuḡ almam
dehr-i fānīde **ḡarīmī** baḡa bir şāl yéter

133.

Fe 'ilātūn fe 'ilātūn fe 'ilātūn fe 'ilūn

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. her kaçan ḡamze okın sīneme cānān getürür
ḡaḡ budur kim bu benüm derdüme dermān getürür
2. görse 'ābid şaçūḡuḡ küfrini zūnnār édine
gebr eger baksa yüzi nūrına īmān getürür
3. bezm-i ḡüsninde kaçan zūlf gelür 'ārızına
meclise ziynet içün sūnbül ü reyḡān getürür
4. ḡıẓr eger arayarak buldı ise āb-ı ḡayāt
pīr-i meyḡāne keremden anı her an getürür
5. éy **muḡibbī** bu gözüm merdümi ḡavvāş gibi
daluben baḡr-i ḡama dürr-ile mercān getürür

6 M. L.: gözlerüm daḡlarum üstine yaş dökse n'ola
tābiyā yaḡdı bizi āteş-i hicrān dirler

132. REV: 40b; ḡarīmī Beg.

133. REV: 40b; Muḡibbī: *Dīvān*: K. B. G. 1002.

2 gebr: kim D.

5 dürr-ile: dürrerle D.

134.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. bād şol dem ki ğubār-ı reh-i cānān getürür
nażar-ı ehl-i dile kühl-i şıfāhān getürür
2. göricek mu'cize-i nakşını şuret-ger-i çīn
götürüp hāme-şıfat barmağın ĩmān getürür
3. eşk-i hasret yüzümüz al éder aņduķça lebin
mey-i gül-gün içerüz beņzümüze kān getürür
4. çihresinden lebi yādıyla gelür gūyā dil
şarkdan hāce gelüp la'l-i bedehşān getürür
5. zūlfı endīşesine varma şakın éy **bākī**
anda mecmū' ile den 'aklı perīşān getürür

135.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. mūylar kim anı hāl-i ruḥ-ı cānān getürür
bir ḥabeş tıflı-durur sūnbül ü reyḥān getürür
2. gördi ḥaddūnde meger nūr o kāfır çeşmün
müjeden barmağını kaldurup ĩmān getürür
3. dēr gören cebheñ aņup kan dökicek merdüm-i çeşm
şarka bir hindü varup la'l-i bedehşān getürür
4. mübtelā étse dil ü cān beni bālāña n'ola
her belāyı kişinüñ başına yārān getürür
5. hecr-i la'liyle gözüm den dökülen kaṭrelerüñ
ref'iyā her biri bir dāne-i mercān getürür

136.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. cām-ı la'lin kimün ağızına ki cānān getürür
cismine cān getürür çihresine kan getürür
2. dīde vü dil ğam-ı dildarı ziyāfet édicek
'ārifāne biri mey birisi biryān getürür

134. REV: 40b; Bākī: *Dīvān*: G. 131.

4 gūyā dil: dil gūyā D.

135. REV: 40b; Ref'i.

136. REV: 41a; Fevrī.

3. ten ʈolu derd ü elem yine ǵamuñ ʈalibi dil
pür-iken tek ye gör abdāl ki mihmān getürür
4. ʕanlu yaşdur déme kim kân-ı ciğerden gözümün
biri yāḳūt biri la‘l-i bedehşān getürür
5. diñlese şā‘ir-i sāḫīr kelimāt-ı şāhı
görüp i‘cāzını **fevrī** aña īmān getürür

137.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

Remel + + -- / + + -- / + + -- / + + --

1. bezmine kim ki géce bir meh-i tābān getürür
gün gibi şu‘le vérür şem‘-i şebistān getürür
2. sāḫil-i baḫr-i sirişkümd e ten-i bī-cānum
mürdedür şanki kenāra anı ‘ummān getürür
3. āyet-i ḫüsnün ği görmiş bu cihān deyrinde
götürüp barmağın māh-ı nev īmān getürür
4. ʕanı mı dökme şafaḳ-veş beni öldürme kaçup
āfitābum seni bir gün dönerek ʕan getürür
5. **şābirī** cümle pesendīde olur ‘ālemd e
silk-i nazma şu ḡazel kim anı sultān getürür

138.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

Remel + + -- / + + -- / + + -- / + + --

1. yıḳmaḡa mülk-i dili cünd-i ǵamuñ şal yéter
pādişāhum yéter étdün baña ihmāl yéter
2. pāyuña düşdi-y-ise ʕoma ayakda elin al
yéter étdün dil-i üftādeyi pāmāl yéter
3. ʕatl-i ‘uşşāḡa ne lāzım alasın destün e tīḡ
‘ālemi kıрмаḡa ol ǵamze-i ʕattāl yéter
4. cem gibi āl-i cihānı bileyüm dērseñ eger
sāḳī-veş destün e bir sāḡer-ı mey al yéter
5. ḡāk-i rāḡunda olan **‘ahdī** gibi bendelere
gönderürseñ oḡuñı nāme-i iḳbāl yéter

137. REV: 41a; Şābirī.

138. REV: 41a; ‘Ahdī: *Dīvān*: G. 44.

139.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. leşker-i fitne saña hayl-i hat u hāl yéter
tīg lāzım degül ol ğamze-i kattāl yéter
2. fitneler kaynadup éy düst n'éder hāl u hatuñ
gönül almağa ruñuñ eylediği āl yéter
3. ayağuş altına baķ eyle nażar ben hāke
şeh-süvārum yéter étdüñ beni pāmāl yéter
4. ğaraşuñ şayd ise éy dil o hümā-pervāzı
şāh-bāz-ı nażar-ı himmetüñi şal yéter
5. ehl-i dil cāme-i dībā-y-ile zībālanmaz
bāķiyā 'ārif olan kişiyē bir şāl yéter

140.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. bize cām-ı mey-i la'lūñden olan hāl yéter
bā'ış-i şevķ-ı 'izāruñla ruñ-ı āl yéter
2. başdan kākülūñi murğ-ı dile eyleme dām
çeşm-i şehbāzuñı şal almağa fi'l-hāl yéter
3. hāk-i rāhuñda yatan bir bölük üftādeleri
yéter étdüñ ser-i zülfüñ gibi pā-māl yéter
4. étmege hırmen-i 'akl u dil ü dīnüm yağma
çeşm-i tataruñ-ile ol ruñ-ı pür-hāl yéter
5. éy **şühüdī** ħam-ı ebrūsına ol māh-ruñuñ
māyil olduğuma bu kadd-i dü-tā dāl yéter

141.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. ğayrıdan dāğuşı setr étmege bir şāl yéter
neñe yétmez katı açılma hey abdāl yéter
2. sāye-veş başma günāhına girüp boyuñca
serv-kaddüm yéter étdüñ beni pā-māl yéter

139. REV: 41a; Bāķī; *Dīvān*: G. 151.

5 kişiyē: kimseye D.

140. REV: 41a; Şühüdī.

141. REV: 41a; Mişālī.

3. girmesün zaḥmete ol ğamze-i ḥün-rîzün
beni öldürmege éy şeh kılıcuñ şal yéter
4. şehir-i hayretde kaçan yitse idi tıfl-ı hıred
çağırup bulmağa nâlem anı dellâl yéter
5. sâķi-yi âlle getürmekse murâduñ bezme
éy **mişâlî** yüri var aña şarâb-ı âl yéter

142.

Fe 'ilâtün fe 'ilâtün fe 'ilâtün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. murğ-ı dil éy yüzi gül kūyuña varmağ ister
talbınur bāl u peri yog-iken uçmağ ister
2. yār eşigine varup ḥālümü i 'lām étsün
düstlar her kişi kim ka 'beye varmağ ister
3. ağladuğum bu ki her-dem benüm ol serv-i sehî
reh-i 'aşkında gözüm yaşını ırmağ ister
4. vérdügi rif'ate éy dil felegün aldanma
seni bir lu 'b-ile ol gökden uçurmağ ister
5. cān vérür la 'l-i lebün öpmege **meylî** benden
şanmañuz siz anı kim buseyi aylağ ister

143.

Fe 'ilâtün fe 'ilâtün fe 'ilâtün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. göricek cān yüzüñi sînedden uçmağ ister
éricek mevsim-i gül murğ-ı kafes bāğ ister
2. her seher çeşmine şebnem şu seper gülşende
ḥ'ābdan nergis-i maḥmûrı uyarmağ ister
3. dāne-i ḥālün için zülf-i siyāha tolaşur
bu gönül murğı tutilmağa meger ağ ister
4. eşkümi rāha düşürmek dilese n'ola gözüm
қанluyı âl-ile bir cānibe ırmağ ister
5. 'ārız u қaddüñedür meyl-i **behiştî** gerçi
kimi şubaşılık ister kimi sancağ ister

142. REV: 41b; Meylî: *Şiirler*: G. 1.

1 talbınur: taleb-i bāl Ş.

2 her kişi: şol kişi Ş.

5 cān vérür leblerini öpmege yārün **meylî**
şanmañuz siz anı kim būsına iblāğ ister Ş.

143. REV: 41b; Behiştî: *Dīvān*: G. 89.

4 қанluyı: қанlumı D.

144.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. tîr-i yâr-ile ki dil sînemi yarmağ ister
bir yalıñ yüzlü güzel bağrına şarmağ ister
2. ben nece besleyeyin yarelerüm kim yaluñuz
bir nice aqçe pamuk sînedeki dâğ ister
3. ögüp eflâke çıkarsa 'adū aldanma
seni bir lu'b-ile ol gökden uçurmağ ister
4. rişteye döndüğümü işidicek nâme-i düst
barmağına dolayup sırrımı açmağ ister
5. murğ-ı dil bend-i cefâ vü gama mu'tād olmış
gülşen-i dehre 'izārî bakamaz bağ ister

145.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. dem-be-dem gözlerümün yaşları aqmağ ister
yâr kūyından anuñçün beni ırmağ ister
2. bükülüp şâh gibi kaddüm egüldüğü bu kim
mîve-i cānumı ol yâr koparmağ ister
3. bir iki tağ-ile éy lāle geçinme 'aşık
yaluñuz ol yüzi gül sînede biñ tağ ister
4. devr-i bî-raħmuñ elinden nice kan ağlayam
beni bir cān-ı 'azîzümden ayırmağ ister
5. éy 'aṭā eşigi kelbi dirilirmiş o rakîb
gendüyi ol ħar ögüp göge çıkarmağ ister

146.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. gül-i gülzār-ı ħüsün saña ruħ-ı āl yéter
aña bir bülbul-i şeydā dil-i meyyāl yéter
2. murğ-ı cān uçmağa şahrā-yı diyār-ı ğamda
oqlaruñ éy kaşı yā aña per ü bāl yéter
3. girmesün kana meded yanuğa taqma tîguñ
beni öldürmege ol ğamze-i kattāl yéter

144. REV: 41b; 'İzārî.

145. REV: 41b; 'Aṭā.

146. REV: 41b; Keşfî Efendi.

4. rāz-ı ‘aşkun şanemā dilde nice şaklayayın
yalunuz nālelerüm ‘āleme dellāl yéter
5. yügrüğün ‘arşa-i nazmun geçür istersen eger
keşfünün tab‘ı semendin şehā şal yéter

147.

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün
Muzārī’ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. öykündi gönçe la‘lüne gülşende gördiler
sūsenler aña her yañadan dil üşürdiler
2. kıymetlü bir metā‘-idi mey yérdi şūfīler
bāzār-ı devre koydılar ayağa urdılar
3. düşer yürürdi pāyına tıfl-ı sirişkūmi
éller ayaklayup komadılar düşürdiler
4. ebkār-ı gönçe bize hitāb étmesün déyü
būlbūllerün çemende hūzūrın uçurdılar
5. halk-ı cihān **rızāyī** vücūdum götürmeyüp
yok yérden öldürüp beni hayfā götürdiler

148.

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün
Muzārī’ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. dişler lebini gönçelerün jāle gördiler
üşüp sitāreler anı gökden uçurdılar
2. peydā olalı hūsn-ile sen lāle-ruhların
defterlerin gül gibi éy gönçe dürdiler
3. öykündüğine rüyuna ‘özr eyleyüp saña
şular çemende yüzlerini yere sürdiler
4. nāz kilkiyle eyledüm ol āhūyı şikār
düşmenler aña seg gibi gerçi kim ürdiler
5. beñzer ki sākīler yine sihr étdiler saña
kim bezm içinde **dānişī** başun çevürdiler

149.

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün
Muzārī’ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. açdukça yāre sīneme ol tīg-ı zer-nigār
bir pāre hazz édüp açılur kalb-i gam-gūsār

147. REV: 42a; Rızāyī.

148. REV: 42a; Dānişī.

149. REV: 42a; Ümīdī: *Dīvān*: G. 38.

2. hodbîn olur görince dilâ gendin ol perî
vérme eline âyine luţf ile zinhâr
3. nuql-i lebünle bâde-i la‘lün-durur ğaraż
yénüp içilmedük ne var éy şüh-ı şîve-kâr
4. mihrâb-ı tāk-ı ebrü-yı dildâra baş egüp
kaddin hilâl iki bûker eyler i‘tizâr
5. cevır ü cefâ-y-ile beni bî-zâr şanmasın
varup **ümîdî** eyleyeyin yâre âh u zâr

150.

Mef‘ûlü fâ ‘ilâtü mefâ ‘ilü fâ ‘ilün
Muzâri‘ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. zaḥmuḡ ki oldı sînede bir ḥûb gül-‘izâr
açdı bıçağın anı tākılduġda éy nigâr
2. kūyuḡda seyre çıkmaz o şeh déyicek ‘adû
‘uşşāk alayı dün bozılup oldu bî-karâr
3. kópup yérinden ol gül-i bâġ-ı leţâfetüm
baḡa gelürse başumuḡ üstinde yéri var
4. dédüüm bu ġeçe ġitmesen olmaz mı sevdüğüm
dédi senünleyüz baḡa ol şüh-ı şîve-kâr
5. [dīvânı ile çok sözi vardır ‘ubeydî’nün]
[zîrâ ki étdi süz-ı dilin ḡalkâ âşikâr]

151.

Mef‘ûlü fâ ‘ilâtü mefâ ‘ilü fâ ‘ilün
Muzâri‘ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. édüp sirişk-i dîdemi yoluḡda cüy-bâr
çıġma kenâra el çeküp éy serv-i gül-‘izâr
2. bennâ-yı kudret ol iki tāk-ı muġavvesi
yapmış binâ-yı ḡüsnünġi kılmaġa üstüvâr
3. zülfün yanında rüyuḡa dil teşne nitekim
aḡşama karşı âb-ı muşaffâya rûze-dâr
4. eġlendürür birez hele dīvâne göġlümi
gündüz ḡayâl-i rüy u ġeçe fikr-i zülf-i yâr

-
- 4 bûker: büküp D.
150. REV: 42a; ‘Ubeydî: *Dīvân*: G. 60.
2 bî-karâr: târ-mâr D.
4 senünleyüz baḡa: senünle yüzüne D.
5 Bu beyit metinde eksik.
151. REV: 42a; Nev‘î: *Dīvân*: G. 107.
1 yoluḡda: yolında D.
4b gündüz gice taşavvur-ı ruḡsâr u zülf-i yâr D.

5. **nev'î** ğam-ile mûra dönüpdür ten-i za'îf
bir gün nihân éder beni hâk içre rûzigâr

152.

Mef'ûlû fâ 'ilâtü mefâ 'ilü fâ 'ilün
Muzâarî' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. gözden gelür yaşum yérine sîm-i bî-şümâr
şimdi o merdümün gelüri çok ğınası var
2. künc-i belâda gel baña hem-demlik ét dédüm
n'ola senünleyüz dédi ol dem hayâl-i yâr
3. eglenmeyüp geçer dil-i pür-süzdan okuñ
od üzre oturur gibi hiç eylemez karar
4. nâr-ı firâka yandı yakıldı dil-i 'adû
éy mäh-rû çü faşl-ı dey içre olur niyâr
5. ol bî-naẓîr bakmadı mir'âta **mecdiyâ**
hergiz görülmemişdür anuñ gibi bir nigâr

153.

Mef'ûlû fâ 'ilâtü mefâ 'ilü fâ 'ilün
Muzâarî' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. yıksa habâb kubbesini tañ mı rûzigâr
âb üzredür binâsı inen olmaz üstüvâr
2. bir yaña hâr-ı ta'ne vü bir yaña hâr-ı ğam
ol gül-'izâr 'aşkı dile vérdi hâr-hâr
3. yaş yérine 'aceb mi dökersem şarâb-ı âl
dil şîşesine seng-i cefâ vérdi inkisâr
4. eşküm revâne olduğına yâr şâd olur
def'-i melâl éder nitekim seyr-i cüybâr
5. kad gelse hod kelâmda taqallüble dâl olur
nev'î niçün uzar söz anılsa kad-i nigâr

152. REV: 42a; Mecdî: *Şiirler*: G. 25.

3a dil-i pür-süzdan: dil[e] pür-süzdan Ş.

3b gibi hiç eylemez: gehi eylemez Ş.

4 dil-i 'adû: dil-i rakîb Ş.

153. REV: 42a; Nev'î: *Dîvân*: G. 84.

5 taqallüble: cü taqlîle D.

154.

Mef'ülü fâ 'ilâtü mefâ 'ilü fâ 'ilün
Muzârî' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. тұрмаз яанумда һаңчерини ваф ёдер нигār
ya'nī baṇa doḡındurur ol şūḡ-i şīve-kār
2. gāyetde teşne idi göñül āb-ı vaşlına
şusuzlığını kesdi o şemşīr-i āb-dār
3. zūlfı elinden almağa cān-ı belā-keşi
boynın kulağın öpdı girībān u gūşvār
4. yāḡūt-ı la'li bir birine urdı lebleri
édüp nişar sözde nice dürr-i şāh-vār
5. ḡaylī dimāğ bağladı 'ālemde **bāḡiyā**
ḡāl-i nigāra beñzeyeli nāfe-i tatar

155.

Mef'ülü fâ 'ilâtü mefâ 'ilü fâ 'ilün
Muzârî' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. sūnbülleri girihlerini çözdı çün nigār
bir ḡusn daḡı bağladı yine o gül-'izār
2. bāğ içre nergisi göre bir çeşm-i şūḡdur
'ibretle gel o cānibe aç 'ayn-ı i'tibār
3. daḡın güzellik-[ile] cihānı kıl ét déyü
boynın kulağın öpdı niçe dürr-i şāh-vār
4. şāh-ı bahāra çün konak oldı feza-yı bāğ
gonçe çemende olsa n'ola nāfe-i tatar
5. kūyuṇda sāyıl olsa **rızāyī** yaşı ne taṇ
çün kıble semtine aḡar elbette cūyibār

156.

Mef'ülü fâ 'ilâtü mefâ 'ilü fâ 'ilün
Muzârî' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. göñlümi kıkımış-idi érişdi ḡat-ı ḡubār
meşhūrdur ki yar yıkıldıḡı ḡün tozar

154. REV: 42b; Bāḡī: *Dīvān*: G. 48.

2 vaşlına: vaşluḡa D.

4 yāḡūt-ı la'li: yāḡūt u la'li D.

155. REV: 42b; Rızāyī.

3 'girībān u gūş-vār' ibaresinin üstü çizilmiş.

156. REV: 42b; 'Āşık Çelebi: *Dīvān*: G. 101.

2. şordum luğaz édüp dil-i dil-dārı gendüye
déyvür nedür dēdüm senün olsun demirhişār
3. düşdi za‘îf oldı yolunda ğubār-ı ten
varmağa eşigüne gerek nice rûzigār
4. dil zîr-i bār-ı derdde ham oldı dāl-veş
ol serv gitdügince yükin yukaru yığar
5. sen gül-şen içre ağlayıcak ‘**âşıkā** seher
çağlan geçerdı hayli séke düşdi cüyibār

157.

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün
Muzārî‘ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. emsem lebün dēdükçe ağız açmadı nigār
yokdan gelür ne söylesem ol şüh-ı şîve-kār
2. dilden şikāyete dehenin açdı zaḥm-ı ten
dil yardımını étse gelüp ḥançerün ne var
3. ölümlü ḥastesi-durur ol māḥuñ āsümān
şebnem degül ecel dūrini dökdi bî-şümār
4. dendānlarına kan bulaşırsa ‘aceb degül
bezm-i çemende ğonçe lebin dişlemiş enār
5. gösterdi zer meh-i felek ağzında **şābirî**
ol āfitāb-ı ‘ālemi tā kim éde kenār

158.

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün
Muzārî‘ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. ādemler öldürür gözün éy şüh-ı şîve-kār
dénilse vechi var aña şehbāz-ı cān-şikār
2. vaşf eylemekle kıddüñi éy serv-i hoş-ḥırām
göñline girdi baḥr ü berün hayli cüyibār
3. gülzār-ı vaşla şalmadı ḥayfā nesīm-i luṭf
ḥāküz yolında bir şanemün nice rûzigār
4. bir zerreyüz ki sīnededür āfitābumuz
bir kaṭreyüz ki eylemişüz baḥri der-kenār

2b déyvür nedür dēdüm: diyver ne didi D.

4a zîr-i bār-ı derdde: zîr-i bād-ı derdde D.

4b ol serv gitdügince: gitdükce yār yine D.

5a sen: ben D.

5b hayli: gerçi D.

157. REV: 42b; Şābirî.

158. REV: 42b; Sırrî.

1 Yazmada ‘dirilse’ yazıyor ancak ‘dénilse’ olmalı.

5. **sırrı** gibi bir âfet-i cān mübtelâsıyuz
hadd yok belāya cevır ü cefā-y-ise bî-şümār

159.

Mef'ulü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün
Muzārī' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. kesdügi yār kūh-keni eyledi gubār
meşhūrdur ki yār yıkıldığı gün tozar
2. dil maḥzenini âteş-i ḥasret yaḳarsa āh
gencīne-i maḥabbet olur ḥalka āşıkār
3. bir i 'tibārī ḥāl-durur manşıb-ı cihān
'ākıl éder mi devlet-i dünyāya i 'tibār
4. bî-iḥtiyār olup n'ola öpsem ayağın
ḥālāt-ı vuşlat-ile gider elden iḥtiyār
5. sāyeñ degül görinen eyā pertev-i ḥudā
düşdi ayağın ten-i 'ulvī-i ḥāk-sār

160.

Mef'ulü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün
Muzārī' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. kuşağı-y-ile düğme çözülür birer birer
vuşlat deminde cāme-i yār aradan çıkar
2. cān murğı olur-ise rubūde n'ola saḡa
kim şāh-bāz-ı çeşmün anı hoş tutar kapar
3. yārün muḳārin olsa leb-i āb-dārına
meclisde ḥacletinden eriyüp geçer şeker
4. ḥūnıyla bağrumuz nice pür olmasun bizüm
kim bezm içinde sākī şurāḥīye yan başār
5. peykān-ı ḥūn-feşānumı sen gizledün déyü
mecdīye görseñ okların éy şeh neler geçer

5 Yazmada mahlas beyti, dördüncü beyitle yer değiştirmiş.

159. REV: 42b; 'Ulvī: *Dīvān*'da yok.

160. REV: 43a; Mecdī: *Şiirler*: G. 16.

1 Yazmada 'düğme' yerine 'نکمه'.

2 olur-ise: oldu ise Ş.

3a muḳārin olsa: me'ārın alsa Ş.

3b ḥacletinden: ḥāhişide Ş.

4 şurāḥīye yan başār: şurāḥī müle başār Ş.

5 geçer: şaçar Ş.

161.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün
Muzārī' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. ھاﺗﺖ-ı ‘araꝓ-feşānuḡa éy la‘l-i pür-güher
bir ھاste yüz sürince ecel derlerin döker
2. ‘uşşāķı n’ola çigner-ise her zamān atı
ol şeh-süvār-ı hüsñ anuḡ arkasın şıḡar
3. çeşmüm getürdi şürete yaşı güherlerin
āhum hevāyī oldı kırı yérlele yeler
4. şekker-şiken lebünle şeker kanda baḡş éder
çekseḡ orada anı ḡayādan erir geçer
5. [bir āh étse **emrī** biḡ āh étđi dér bu él]
[bī-çāre n’eylesün birine ḡalk biḡ katar]

162.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün
Muzārī' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. eşküm düşerse ayaḡuḡa taḡ mı her seḡer
éy māh-pāre sen güneşi yıldızum sever
2. ben acımaꝓđm öldüḡüme aḡlamaḡ-ıla
yaḡmurlu günde olmasa müşkil şehā sefer
3. ḡāk olduḡın yoluḡda raķībün beḡenmeyüp
seyl-i sirişküñ éller içinde anı yerer
4. peykānı rāz çekmeḡe mecrūḡ sīneden
zaḡm-ı derūnumuḡ ḡelüp aḡzına dil şoķar
5. bārāna baķma ra‘da kulaķ tıtma **ref‘iyā**
‘ālem-durur bu kimisi aḡlar kimi güler

163.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün
Muzārī' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. ol serv-ķaddi destine dirhem ķoyan eḡer
ḡülşende ḡül nihālini ḡüyā ki jāleler
2. olmaz müfđd kuvvet-i bāzū-yı zūr-kār
şimdi ciḡān güzellerine zer véren yeḡer

161. REV: 43a; Emrī: *Dīvān*: G. 78.

2 her zaman atı: atı her zaman D.

4 Divanda farklı bir beyit var.

5 REV: -

162. REV: 43a; Ref‘ī.

163. REV: 43a; Nev‘ī: *Dīvān*: G. 78.

3. gelse haṭuṇ derūn-ı dile sîne çāk olur
hâne duḥān olunca kişi revzenin açar
4. bāzār-ı şehir-i ‘aşk ‘aceb kār-gāh olur
kim anda cān u dil şatılır tîr-i ğam geçer
5. zülfi ğamında cān verebilmek kolay mıdur
şeb tār olunca müşkil olur **nev‘iyā** sefer

164.

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün
Muzārī’ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. kūyında göklere şala āhı gönül eger
tūbā gibi o serv-kaḍi gendüye eger
2. hāk-i tenümi eyle nişān tîrüne désem
kaşuṇ kemānı ğamzeṇ oḱın gendüye çeker
3. çihremden eyleyüp yaşumuṇ seylini revān
her dem benüm o serv yüzüm şuyını döker
4. sirişküm ayağuna düşdügi bu kim
meh-pāreler içinde seni yıldızum sever
5. tîḡuṇ zülālını baṇa luṭf ét içür désem
ol h‘āce-i metā‘-ı hüsn çok bahā biçer
6. **tābī** o māh mihrine girdükde çarḥaya
yoḱdur sipihr gibi benüm üstüme döner

165.

Mefā ‘ilün fe ‘ilātün mefā ‘ilün fe ‘ilün
Müctes – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. bizüz ol ehl-i ḥarābāt olan günāhîler
ki görse ḥāletümüz reşk éder ilāhîler
2. felekde ḥar-geh-i hūrşīde kılmaz-ıdı nazar
érişse pāyemüze mîr-i bārgāhîler
3. sirişk-i dīde-y-ile ‘aşka yüz yuduk ne ‘aceb
duḥān-ı āh-ile olduḱsa rû-siyāhîler
4. o māha ṭālib olur aḱçalarla pullarla
nücüm-ı evc-i semā ḱa‘r-ı māda māhîler
5. şerāreler ‘alevi sürḥ-ser zebāne-i āh
yaḱar şaḱın seni **nev‘ī** ocağa şāhîler

164. REV: 43a; Tābī.

165. REV: 43a; Nev‘ī: *Dīvān*: G. 89.

5b memālik-i dil-i nev‘īyi aldı şāhîler D.

166.

Mef'ülü fâ 'ilâtü mefâ 'ilü fâ 'ilün
Muzârî' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. vaşluñ harîmesin şakınur var-ise meger
yok yêrlere tolaşmaz efendi bëlün kemer
2. gitti biri miyân-ile biri dehân-ile
kıldı 'adem vilâyetine cân u dil sefer
3. beñzetme jâleyi dür-i mengüşına şakın
éy gül şabâ kulağına yârün anı koyar
4. kûyunda gird-bâd-ile ten çıkdı göklere
devr-i felekde dahı nice nice toz kopar
5. atdukça gamzesi okın ol kaşları kemân
her dâğ-ı sîne karşıasına taqlalar tutar
6. devr içre **tâbiyâ** n'èdeyin 'ayş u 'işreti
eşküm baña şarâb u kebâbum-durur ciger

167.

Mef'ülü fâ 'ilâtü mefâ 'ilü fâ 'ilün
Muzârî' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. kûyun gedâsı oldı dil-i mübtelâyı gör
sevdâ-yı mülk-i saltanât eyler gedâyı gör
2. âyinenün şafâsı nedür şüreti nedür
mir'ât-ı hüsn-i yâre nazar kıl şafâyı gör
3. éy mübtelâ-yı şîve-i bālâ-yı yâr olan
sevdâ-yı zülfi başuñ düşsün belâyı gör
4. peşmîne geydi egnine zülfün den aldı el
göklere uçdı âhîr efendi hümâyı gör
5. gögsin gererdi zühd-ile **bākî** bu 'arşada
nâ-geh tokındı tîr-i maḥabbet kaẓâyı gör

168.

Mef'ülü fâ 'ilâtü mefâ 'ilü fâ 'ilün
Muzârî' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. zülfün esîri oldı dil-i mübtelâyı gör
bağlandı kaldı bir kıla miskîn gedâyı gör

166. REV: 43a; Tâbî.

167. REV: 43b; Bākî: *Dîvân*: G. 129.

1 mülk-i saltanât: mülk ü saltanât D.

168. REV: 43b; Ref'î.

2. cānā rakīb gerçi görünmez belā-idi
varınca yanuğa çıka geldi belāyı gör
3. zülfine şandı érişe çıkmağ-ile göge
billāhi alçaq uçmadı mı gel hümāyı gör
4. iletđi kūyına beni düşdi öñüme eşk
oldı delīl-i ka‘be o necm-i hüdāyı gör
5. yaşı götürdi ağlamadan hāk-i **ref‘ī**yi
kalkındı devletünđe efendi gedāyı gör

169.

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün
Muzārī‘ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. düşdi belā-yı ‘aşka dil-i mübtelāyı gör
üşdi başına ğuşşa-i ‘ālem belāyı gör
2. ragbet komadı zülf-i hümāyūnuñ aña hıç
ne yérdedür ne gökde o ğamdan hümāyı gör
3. tūñlērün kelāmı nedür şüreti nedür
la‘l-i nigāruñ étdügi şīrīn edāyı gör
4. başum ayağına düşe déyü kazā-ile
eyler dirīg tīgını ol bī-vefāyı gör
5. **selmāna** ta‘nı қо yürı éy şūfī rind isen
nüş eyle şāf bādeyi sen de şafāyı gör

170.

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün
Muzārī‘ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. sevdā-yı ‘aşk éder bu dil-i bī-nevāyı gör
billāh kaşd-ı saltanat eyler gedāyı gör
2. derd ü belā-yı haññuñı dér-idi baña āh
geldi yetişdi āhır efendi belāyı gör
3. vérmek dilersen āyine-i kalbüne şafā
mir‘āt-ı cāmı al nazar eyle şafāyı gör
4. şeh-bāz-ı zülf-i yāre müşābih-durur déyü
ögüp göge çıkardılar éy dil hümāyı gör
5. cānā **ümīdi** hüsñünji rengīn edā éder
güş eyle anı gel beru hüsñ-i edāyı gör

169. REV: 43b; Selmān.

170. REV: 43b; Ümīdī: *Dīvān*: G. 58.

2 dér-idi: dirlerdi D.

4a müşābih-durur: meşābihdurur D.

4b dil hümāyı gör: dil-hümāyı gör D.

171.

Mef'ülü fâ 'ilātü mefâ 'ilü fâ 'ilün
Muzâri' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. érmek diler kapuğa dil-i bî-nevâyı gör
meyl-i tavâf-ı ka'be kılur ol gedâyı gör
2. éy dil şafâlar ister-isen ka'be kûyına
sa'y eyle merve hakkı yûri ér şafâyı gör
3. hâcet-i revâ-yı halkdur éy ka'be söyleyen
gel kapusına ka'be-i hâcet-revâyı gör
4. vaşfinda zülf ü la'lünün éy ka'be-i murâd
fıkr-i ferah-fezâ-y-ile rengîn edâyı gör
5. makşûd hâşıl étmege ehl-i şafâ gibi
'ahdî gerekse ka'be der-i muştafâyı gör

172.

Mef'ülü fâ 'ilātü mefâ 'ilü fâ 'ilün
Muzâri' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. kattâl-i gamzeñ urduğı tîr-i belâyı gör
cân u dili siper tutan ol mübtelâyı gör
2. ve's-şemsu 'arızı ile ve'l-leylü kāküli
tutdı cihânı ser-be-ser ol meh-likâyı gör
3. zâhid gel anjma ravza-i rıdvânı sen baña
hem-kâse ol bu bezm-i fenâda şafâyı gör
- 4.
5. hatt-ı siyâhı érdi **tarîkî** o meh-veşün
hün-h'âr gamzelerle yine mâcerâyı gör

173.

Mef'ülü mefâ 'ilü mefâ 'ilü fe 'ülün
Hezec -- + / + - - + / + - - + / + - -

1. bir nâfe mi var hâl-i ruḥ-ı dilbere beñzer
aḳ yüzde kara beñ-durur ol hâl-i mu'anber
2. haḳ vére hemân 'ömr uzunluğın olupdur
zülf-i siyehinün boyı boyınca berâber

171. REV: 43b; 'Ahdî: *Dîvân*: G. 73.

172. REV: 43b; *Tarîkî*.

4 Yazmada boş.

173. REV: 44a; Emrî: *Dîvân*: G. 176.

2 siyehinün; siyehînün D. / boyınca: boynına D.

3. bu dīde ḥayāl-i ḥaṭ-ı la‘lünle dönüpdür
bir cāma ki anda yazıla sūre-i kevşer
4. öldürdi beni çünkü ğam-ı ebrū-yı zerdün
türbemde hilāl olsa yaraşur ‘alem-i zer
5. jāle degül éy **emrī** görüp rûy-i nigārı
kan terledi utandı kızardı gül-i aḥmer

174.

Mef‘ülü mefā ‘ilü mefā ‘ilü fe ‘ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. baş oldı tenüm tîğ-ı belā-y-ile ser-ā-ser
geydürdi şeh-i ğam baña bir cāme ser-ā-ser
2. ağ ile kara şanma ğam-ı zülf ü ruḥuṇla
katmış geceyi gündüze tırmaz gözüm ağlar
3. söyler yabana benzerini söylemez ol kim
benzer diye ol nārven-i nāza şanavber
4. dil bār-ı tene daḥı taḥammül édemezdi
pā-māl başum oldı dirîğā aña ser-ber
5. nazmum ére gūşına dērin ol şeh-i ḥüsnün
dēr ehl-i suḥen çünkü **rızāyī** söze gevher

175.

Mef‘ülü mefā ‘ilü mefā ‘ilü fe ‘ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. cism-i nizārum üzre bār-ı belā-y-iken ser
başumdaki belālar üstine oldı ser-ber
2. engüştüne meger kim benzetdi ḥāme gendin
kātibler anı şāhum anuḡ-içün yonarlar
3. sen serv-ḳad nigāruḡ olmasa mübtelāsı
tağlara düşmez-idi mecnūn olup şanavber
4. ayağı üzre durur benden olalı sākī
mengüş-ı la‘l-i meyden gūşına daḳdı sāger
5. la‘li firāḳı-y-ile bī-cān olinca ḥātem
daş dikdi başı üzre anuḡ **‘izārī** zer-ger

174. REV: 44a; Rızāyī.

175. REV: 44a; ‘İzārī.

176.

Mef'ülü mefâ 'ilü mefâ 'ilü fe 'ülün
Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. öykündi gün yüzüne çün gördi bād-ı şarşar
bir sille çaldı nāra çıkdı gözinden odlar
2. sen serv-kaḍ hevāsı bağrını baş édendür
başın alup anuñçün tağa gider şanavber
3. mehtāb mihrüñ-ile olmasa teb-girifte
hāle anuñ ne içün boynına rişte bağlar
4. hūrşīdi teb tutupdur tāb-ı 'izāruñ-ile
beñzi şararmış éy meh endāmı cümle ditrer
5. bu āh-ı āteşīnüm yaksa cihānı tañ mı
her bir şerer **rızāyī** çün oldı anda aḥker

177.

Mefâ 'ilün fe 'ilātün mefâ 'ilün fe 'ilün
Müctes - + -- / - + -- / - + -- / - + -

1. ḥadeng-i ğamzesine sīnede nişāne arar
o kaşı yā beni öldürmege bahāne arar
2. dēdüm göñül ḥattuñ içinde ḥālūñi gözler
dēdi hemīşe ğubār içre murğ dāne arar
3. okuñ ki tende gezer cān-ile dili beñzer
şu bir müsāfir kim şehir içinde ḥāne arar
4. eger ki urmağıçun gelmediyse cān naḥdın
derūn-ı sīnede ğamzeñ ḥadengi yā ne arar
5. **'ubeydī** bu ğazelūñ levḥ-i ḥātıra yazsun
şu kim zamānede bir şi'r-i 'āşıkāne arar

178.

Mefâ 'ilün fe 'ilātün mefâ 'ilün fe 'ilün
Müctes - + -- / - + -- / - + -- / - + -

1. raḳīb evine varup o şeh baha ne arar
ḳulını şatmağa var ise bir bahāne arar
2. ḳılıcı çalmağa gelmezse naḥd-i kalbümüzi
ḥizāne-i dili yarup da anda ya ne arar

176. REV: 44a; Rızāyī.

177. REV: 44a; 'Ubeydī: *Dīvān*: G. 48.

3 şu bir müsāfir kim: sü bir misāfire kim D.

178. REV: 44a; Rızāyī.

3. cihān vaṭan olalı kūyına varur ṭururın
ğarīb ṭurmağa şehre varsa hāne arar
4. deger mi ḥabbeye ol ḥırmınen-i cihān içre
ḳurup da dām ḥayl-i murğ gibi dāne arar
5. bahānesin bulur anuñ **riżāyī** ḥalk tamām
şu kim ḳuşūr-ı cihānı gezüp bahāne arar

179.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün
Muzārī' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. la'li yanında éy dil gözün şarāb gözler
ḳanuñ döker bil aḥır ol pür-'itāb gözler
2. künc-i gam u maḥabbet bir gūşedür ki anda
diller ne rāḥat özler gözler ne ḥ'āb gözler
3. bezm-i belāda sākī la'lün taḥassür-ile
pür-ḥün piyāledür ser anda ḥabāb gözler
4. ḥākister-i tenüm kim dāğ-ile göz göz olmış
yaḳar cihānı küllī dökmezse āb gözler
5. bağruñ bişür **rumūzī** ḳan ét yaşuñ ki yārün
gönli kebāb özler gözi şarāb gözler

180.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün
Muzārī' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. mest étdi ehl-i 'aşḳ ol mest-i ḥ'āb gözler
mey-gün gözün görenler şanma şarāb gözler
2. mest ü ḥarāb olsam 'aşḳuñ meyiyle tañ mı
ol nīm-mest çeşmün mest ü ḥarāb gözler
3. meclisde 'aks-i la'lün görmek ümīdi ile
cām-ı neşāt-baḥşa dökmiş ḥabāb gözler
4. eşküm sürer yüzün ḥāk-i derün şāhum
alçaḳ geçinür ammā 'āli-cenāb gözler
5. tığuñ görüp elünde özlerse n'ola **'ahdī**
teşne olan cihānda elbette āb gözler

179. REV: 44b; Rumūzī.
eş-şehīr bi'l-vāridāt

180. REV: 44b; 'Ahdī: *Dīvān*: G. 65.

3 dökmiş: döñmiş D.

4 alçaḳ: el-ḥaḳ D.

181.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün
Muzārī' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. giryeye oldı māyıl ol mest-i h̄'āb gözler
benzer humārı vardır serde şarāb gözler
2. ka'beye mi varalum ya mey-kedeye éy perī
gel toğrusın dé kim dil rāh-ı şavāb gözler
3. vādī-i gamda yārūñ özleyen āb-ı vaşlın
bir teşnedür ki güyā durmaz serāb gözler
4. gün yüzünjı göreliden dil bakmaz oldı aya
yulduza tañı yokdur 'ālī-cenāb gözler
5. genc-i bekāya érmez olmazsa kim ki fānī
fānī kuluñ anuñçün künc-i harāb gözler

182.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. bāz-ı nālemlle dirīgā olmadı cānān şikār
şayd müşkil çekme zahmet olmaz-imiş cān şikār
2. bir 'aceb hikmet ben ol şeh-bāzumı şayd étmezem
ol éder murğ-ı dil-i miskīnümi her ān şikār
3. dām-ı zülf ü hālını dil almağa atmış kemend
resmdür şām u seherde eylemek şāhān şikār
4. her ne deñlü nāz-ile yüksek uçursa n'ola yār
eyler-imiş ehl-i cevri 'ākıbet devrān şikār
5. murğ u mähī şaydını ko göñül avla luṭf-ile
'ārif eyler éy **nişānī** çün dil-i insān şikār

183.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. dām-ı zülfiyle éder dil murğını cānān şikār
çeşmi şol şeh-bāza benzer kim olupdur cān şikār
2. mār-ı zülfinüñ ucında göñlümi gören dédi
bülbul-i güyāyı étmiş güyiyā şu'bān şikār

181. REV: 44b; Fānī.

182. REV: 44b; Nişānī: M. L.: G. 274.

3 resmdür: resmidür M. L.

183. REV: 44b; Tābī: M. L.: G. 277.

3. baş vérür fitrâkuña aşılmağ-ıçün düstüm
yolına cānın revān eyler olur qurbān şikār
4. éy göñül çek sîneçe ol gevher-i pākīzeyi
gevher-i yektāyı eyler lā-cerem ‘ummān şikār
5. dāme düşmezlerse **tābī** hūblar olmaz ‘aceb
mülk-i fānīde ne mümkindür k’ola gılmān şikār

184.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. nağd-i eşküm bezl étdüm olmadı cānān şikār
ağçe ile gerçi kim dérler olur hūbān şikār
2. fırsat el vérmişken avla ol gözi şeh-bāzı var
şanma kim anuñ gibi girür ele her ān şikār
3. ayırup benden çeker tenhāya dil-dārı raķīb
hey meded étmek diler ĩmānumı şeytān şikār
4. pāy-ı esbūñ būs éder fitrāke bulur dest-res
şeh-süvārum şevķden étse n’ola cevlan şikār
5. bir kez açsa ol kaşı yānuñ ‘ukāb-ı tīri per
murğ-ı dil gibi éder **‘ahdī** hezārān cān şikār
6. şīr-i meydān-ı ma‘ānidür nişānī beg anuñ
fazla-i ma‘nīsin eyler şāhib-i ‘irfān şikār

185.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. bend édüp cān murğın étdi kākül-i cānān şikār
görmedüm anuñ gibi bir şāhbāz-ı cān-şikār
2. dāne-i eşki döküp dām eyledüm müjgānlarum
étmege murğ-ı hayālün éy şeh-i hūbān şikār
3. gönçe-i gül baş çıkarmış hārdan su‘bān-şıfat
étmegiçün şubh-dem bir bülbul-i nālān şikār
4. nār-ı hırşa yakma cānı ‘ūd-veş teshīr içün
haylī müşkildür perīyi eylemek insān şikār
5. dāne-i luţf ile şayd eyle **şühūdī** göñlini
étmek istersen eger bir murğ-ı hoş-elhān şikār

184. REV: 44b; ‘Ahdī: *Dīvān*; G. 39.

2 şanma kim anuñ gibi girür ele: şanma kim girer ele anuñ gibi D.

4 şevķden étse n’ola: étse n’ola şevķden D.

185. REV: 44b; Şühūdī: *M. L.*; G. 279.

186.

Fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

Hafif + + -- / + - + - / + + -

1. bize yétmez mi kākül-i dilber
oda yansun neye yarar 'anber
2. zülfi ucında gamzesin gördüm
tağınur bir yılan dili hañçer
3. mihrünün sayili olan alsun
şems mānend eline kāse-i ser
4. aldı şudan meger lebün haberin
hacletinden eridi geçdi şeker
5. nağş-ı pāy-ı seg-i nigārumdur
éy 'ubeydī felekdeki ülker

187.

Fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

Hafif + + -- / + - + - / + + -

1. 'afv kıl eyledümse zünb eger
sen meleksin efendi kul beşer
2. bakmadı yüzüme görüp yaşımı
gerçi gösterdim aña sīm-ile zer
3. yāre göz kıpma şakın éy nergis
yoksa āhum senün gözünü açar
4. ta'n-ı a'dāya gönlüm incinmez
seng bahre vérür mi hīç keder
5. bélünü vaşf éderse ref'i n'ola
dikḳat édince kılı kırk yarar

188.

Fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

Hafif + + -- / + - + - / + + -

1. esen olsun cihānda bād-ı seher
ki getürdi baña saçından eşer
2. mātem-i hecr-i dilbere nisbet
dügüne varmalu kara günler

186. REV: 45a; 'Ubeydī: *Dīvān*: G. 67.

1 neye: niye D.

187. REV: 45a; Ref'i.

188. REV: 45a; Mecdī: *Şiirler*: G. 33.

1 bād-ı: bādı Ş.

2 hecr-i dilber: hicri dil-bere Ş.

3. kim ki yüzün koyup bakar güneşe
gözüne şa‘şa‘a şokar hançer
4. iki ebrûnuñ ortasındaki hâl
şanki tāvusdur açar şeh-per
5. cünd-i ‘aql-ile ceng içün **meccî**
âhdan geydi başına miğfer

189.

Fe ‘ilātün mefā ‘ilün fe ‘ilün

Hafîf + + -- / + - + - / + + -

1. kanda görse bu lezzet-ile şeker
la‘l-i şîrînüñ senün baş eger
2. çârsû-yı derûnuma gönder
anda tîr-i müjeñ ziyâde geçer
3. hum yanında şurâhi éy sâkî
benzer ol tıfla kim anasın emer
4. nice kılsun namâzı şüfî kim
âbdestün yérinde yéller eser
5. koñ ‘ilâc eylemeñ **behiştî**ye
derd-i ‘aşkı anuñ mizâcî sever

190.

Fe ‘ilātün mefā ‘ilün fe ‘ilün

Hafîf + + -- / + - + - / + + -

1. evc-i a‘lâda hep melek-rûlar
ol perînüñ kanadı-ile uçar
2. ezilürse lebünge karşı n’ola
başını ortaya kodı şekker
3. kaşr-ı dilde nişân-ı zaḥm-ı ḥadeng
şanki mismâr-ı ğam-durur ekşer
4. tāk-ı gerdün ne deñlü sengîn-ise
bâd-ı âhum yine anı şarşar
5. yolunur muydı böyle éy **re‘yî**
uyuz olmasa it rakîbüñ ger

3 bakar: bağa Ş.

4 hâl: hâl Ş.

189. REV: 45a; Behiştî: *Dîvân*: G. 159.

2 tîr-i müjeñ: tîrün senün D.

190. REV: 45a; Re‘yî.

3 Vezin gereği ‘şanki’ olmalı. Yazmada ‘câ-be-câ’ yazıyor.

191.

Fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

Hafif + + -- / + - + - / + + -

1. göreli bāğda benefşe-i ter
sünbülî hattıña anuñ baş eger
2. cānı tîz vér o şeh-süvāra déyü
nîzesi tırmayup beni dırter
3. aldı bir reng-ile dili gitdi
görmedüm böyle bir dahı dilber
4. ağızuma vérdi la'lin ol dédi tîz
dédüm ivme şuya mı düşdi şeker
5. katlūme va'de eyleyüp gitdi
'ahdi-i haste va'desin gözler

192.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + -- / - + -- / - + -- / - + -

1. murğ-zār-ı şahñ-ı kūyın eyledi cānān şikār
gūyiyā etrāf-ı şeh-r-i kırmı étđi hāñ şikār
2. baħr-i eşkümde arar ebrūlaruñ 'aksini dil
beñzer ol şayyāda eyler mähî-i 'ummān şikār
3. bād-ı āhumdur éden şu'bāñ-ı zūlfūñ pîç pîç
mār-gîr olanlar eyler ejderi āsāñ şikār
4. dāne dāne eşk-i hūññüm gözümdeñ sildi yār
étđi bir 'ayyār gūyā sübhā-i mercāñ şikār
5. yār 'azm-i bîşe-zār étmez çıkup ağıyārsuz
segleri olmayıcağ kılmaz ser-i segbāñ şikār
6. avlamış murğ-ı dil-i şāññi zūlfın dām édüp
şayd-ı şāhñ eylemiş ol şāh-bāz-ı cāñ-şikār

193.

Fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

Hafif + + -- / + - + - / + + -

1. yüzüme karşı sögse n'ola nigār
ger tabancayla urşa da eli var

191. REV: 45a; 'Ahdî: *Dīvān*: G. 70.

4 ol: em Ş.

192. REV: 45a; Şāññi: *M. L.*: G. 278.

1 kırmı: kūmı *M. L.*

5 segleri olmayıcağ kılmaz: eylemez kelb-i mu'allemşüz *M. L.*

193. REV: 45b; Emrî: *Dīvān*: G. 184.

1 sögse n'ola: n'ola sögse D.

2. tîğ-ı tîzûñ senûñ elûñle baña
bir niçe yara urdı éy dil-dār
3. beñzemezsın dehān-ı yāre déyü
çatládur gônçeyi nesīm-i bahār
4. hālka-i dāme şaçmıñ erzen gül
kılmağa ‘andelīb-i bāğı şikār
5. **emriyā** öldi şanma mecnūnı
ğam-ı leyliyle kıldı terk-i diyār

194.

Fe ‘ilātün mefā ‘ilün fe ‘ilün

Hafif + + - - / + - + - / + + -

1. hālûñ oldıysa guşşadan düşvār
mey-i nābuñ ayağına düş var
2. dem-be-dem gönline girür gamzen
aña cān vérmesün mi ‘āşık-ı zār
3. beñzemez dişlerüñe bir dāne
şatmasun gendüyi dür-i şeh-vār
4. dilleri bağlamağa yüz tıtdı
ruhı üstinde zülf-i ‘anber-bār
5. bu **nihānī** harāretin hālka
süz-ı eş‘ārıdur éden iş‘ār

195.

Fe ‘ilātün mefā ‘ilün fe ‘ilün

Hafif + + - - / + - + - / + + -

1. gama vér göñlüñi diyelden yār
gendüyi vérdi bu dil-i bī-mār
2. cānına geçdi hançer-i hecrün
n’ola göğsin geçürse ‘āşık-ı zār
3. gördi sīm-i sirişkūmi nazarun
bozulursa ‘aceb degül dīnār
4. öykünürse gubār-ı hātṭuña ger
güldürür ehl-i dilleri esrār

4 hālka-i dāme: hālka dām içre D.

5 şanma mecnūnı: déme mecnūna D. / kıldı: étdi D.

194. REV: 45b; Nihānī: *Nihānī (İbrahim Çelebi) ve Gazelleri*: G. 14.

3 şatmasun: şanmasun N.

195. REV: 45b; ‘Ubeydī: *Dīvān*: G. 53.

3a sirişkūmi: sirişkūm D.

3b bozulursa: yüz bulursa D.

5. Һusrev-i nazmsın ‘ubeydī saña
érse āhī olurdı sancaķ-dār

196.

Fe ‘ilātün mefā ‘ilün fe ‘ilün

Hafif + + - - / + - + - / + + -

1. dūd-ı āhum götürmedi aǵyār
yük olur bilmeze bulut her-bār
2. gendümi bilmezem ğamuñla dēdüm
bildüreyin saña seni dēdi yār
3. ne тұrur devr-i ğülde şūfī kim
içmege ğül gibi bahānesi var
4. bilmege eşk-i çeşmümün ħālin
dökdi deryāya tatlu dil enhār
5. **mecdi** gendin yitürdi démişler
bulurın ben anı démiş dil-dār

197.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ola mı éy dil saña ol şāh-ı ‘ālī-şān şikār
yok-durur hergiz hümāyı eylemek imkān şikār
2. koñşusını kurd yémez déme ‘adūdan kıl hāzer
eylemekde ihtiyārı yok segün cīrān şikār
3. ol gözi āhūyı şayd étseñ n’ola aǵyār-ile
segle eylerler ğazāl-i vaḥşīyi her an şikār
4. murğ-ı dil kūyında dil-dāruñ tutilmaz kimseye
tā ezel hürmetdür olmaz ka‘bede murğān şikār
5. éy **mişālī** bir bakımda murğ-ı cānı şayd éder
yaraşur çeşmine déense şāh-bāz-ı cān-şikār

5a nazmsın: nazmın D.

196. REV: 45b; Mecdi: *Şiirler*: G. 15.

1 bulut: olup Ş.

2a bilmezem: bilmezin Ş.

2b saña seni: seni saña Ş.

197. REV: 45b; Mişālī Bākiyye-i Şikār: *M. L.*: G. 288.

1 eylemek: itmege M. L.

198.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. bir gözi şāhīne olmışdur tezerv-i cān şikār
kim éder bir anda biñ cān u dil ol fettān şikār
2. şāh-bāz-ı dil hayālün sayd étmez ağlasam
édemez şāhīn olsa şiddet-i bārān şikār
3. per töküp şāhīn-veş 'uşşāka göz mi açdurur
cān atar cān şaydına cānā hadeng-i cān-şikār
4. ol gözi şāhīn içün ağ oldı her müy-ı siyāh
şāh-bāzı ağ ile eyler çü şayyādān şikār
5. kākülün cānā perīşān eyle diller şaydına
hūbdur sūnbül-hevāda éy şeh-i hūbān şikār
6. bezm-i 'ālemde ne deñlü dem sürersen cem gibi
'ākıbet cāmuñ sıyup eyler seni devrān şikār
7. kebg-i dil hergiz tutulmazdı **emānī** kimseye
eyledi şāhīn-veş ol gözleri fettān şikār

199.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. murğ-ı rūhum étmedin bāz-ı ecel éy cān şikār
şal meded gelsün o zülf-i şāh-bāz-ı cān-şikār
2. kuş tutarsa başdan ağız-ile şeh-bāz édemez
kākül-i yār-i hümā-pervāz-ile yeksān şikār
3. pençe-i 'uqqāba düşdi şanurın bir şāh-bāz
olsa ağıyāra kaçan bāz-ı dil-i cānān şikār
4. naqd-i cān-ile ne mümkün yāri teşhīr eylemek
bir megesle ola mı sīmurğ-ı 'ālī-şān şikār
5. dām-ı çeşmünğden çıkarma kadd ü kaşı 'aksini
şadriyā düşmez bilürsin merdüme her ān şikār

198. REV: 45b; Emānī: M. L.: G. 289.

2 sayd étmez: şaydın itmez M. L.

3 per töküp: per büken M. L.

199. REV: 45b; Şadri: M. L.: G. 291.

200.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. zār göñlüm étdi nā-geh kākül-i cānān şikār
eyledi bir mār gūyā bülbul-i nālān şikār
2. hāl-i ruhsāruñ kara zülfünle diller şayd éder
rūm sultānıdur eyler gūyiyā her ān şikār
3. zevk-i 'ālem dānedür dünyā-durur dām-ı firīb
anda olur 'ākıbet murğ-ı dil-i insān şikār
4. dīdesin tīr-i havādiş birle nā-bīnā édüp
niçe rüyīn-ten edüpdür rüstem-i devrān şikār
5. 'āşık olmaz **rahmiyā** gözden şu kim yaş dökmeye
nitekim murdār olur akıtmayınca kan şikār

201.

Mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün

Hezec + - - - / + - - - / + - -

1. ruñuñ berg-i gül-i sīr-āba beñzer
leb-i la'lün şarāb-ı nāba beñzer
2. fūrūğ-ı dāğ-ı 'aşkuñ sīnem üzre
şu'a-i mihr-i 'ālem-tāba beñzer
3. eşigün mescid-i akşāya mānend
yüzün kıble kaşuñ mihrāba beñzer
4. ser-i zülf-i siyeh-kāruñ şeb-i tār
'izāruñ pertev-i meh-tāba beñzer
5. cihān efsānedür aldanma **bākī**
gam u şādī hayāl ü h'āba beñzer

202.

Mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün

Hezec + - - - / + - - - / + - -

1. zenehdānuñ mu'allak āba beñzer
dehānuñ gonçe-i sīr-āba beñzer

200. REV: 46a; Rahmī: *M. L.*: G. 282.

1 zār göñlüm: zār-ı göñlüm *M. L.*

3 dām-firīb: dām-ı firīb *M. L.*

201. REV: 46a; Bākī: *Dīvān*: G. 116.

4 pertev-i meh-tāba: pertevi meh-tāba *D.*

5 hayāl ü h'āba: hayāl-i h'āba *D.*

202. REV: 46a; Nev'ī: *Dīvān*: G. 60.

2. ğam-ı zülfünle cân geh var geh yok
karañu gécide şeb-tāba beñzer
3. şoyup mestāne kuçmak ol miyānı
mücerred bir hayāl ü ḥāba beñzer
4. olaldan şu gibi her-cāyī dil-dār
dil-i ser-geşteler dolāba beñzer
5. dédiler kanda şorsam **nev‘iyā** yok
leb-i dilber katı nā-yāba beñzer

203.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün fe ‘ülün
Hezec + --- / + --- / + --

1. aķar kūyuñda yaşum āba beñzer
göñül üstindeki dolāba beñzer
2. ne tañ şaf şaf tırursa haste-diller
yüzüñ ka‘be kaşuñ mihrāba beñzer
3. beķā dersen cihāna pādişālık
cihān ancak hayāl ü ḥāba beñzer
4. sikender kaldı mı tutdı cihānı
gidenlerden biri dārāba beñzer
5. **muḥibbī** tañ mı mest olsa lebüñden
lebüñ çünki şarāb-ı nāba beñzer

204.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün
Remel - + -- / - + -- / - + -- / - + -

1. kapuñu yüz sürmeyen sen şāhdan mehcūrdur
kim ‘ibādet kılmayan dergāh-ı ḥaķķdan dūrdur
2. umaram rüz-ı kıyāmetde ‘azāb olmaz baña
nār-ı ‘aşkuñ sīnede cānā du‘ā-yı nūrdur
3. şu yérine kanımı içmek dilermiş gözlerüñ
çeşm-i mestüñ éy perī beñzer yine maḥmūrdur
4. érmeden öldüm o şīrīn la‘lünge ferhād-veş
ḥusrevā oñmaz-imiş üstād olan meşhūrdur
5. yana yana ḥālūmi ‘arz étdi bezm-i yārda
ḥāverī tomār-ı şī‘rüm şem‘a-i kāfūrdur

2 geh yok: gehī yok D.

3 hayāl ü ḥāba: hayāl-i ḥāba D.

203. REV: 46a; Muḥibbī: *Dīvān*’da yok.

204. REV: 46a; Ḥāverī.

205.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. kaçre-i eşküm dizilmiş sübha-i billürdür
yüz çevirsem zâhidâ tesbîhden ma'zûrdur
2. cân vér olursa sebep zülfine ber-dâr olmağa
bu tarîk-i 'aşk içinde mezheb-i manşûrdur
3. kâse-i zehr olsa da bir sâgerün içen gedâ
himmetün devrinde éy sâkî şeh-i fağfûrdur
4. zerre-veş dil bî-ser ü pâ olsa mihrinde ne tañ
hüsn-ile şeh içre ol meh gün gibi meşhûrdur
5. rû-be-rû olsa **rızâyî** tañ mı hüsn içre mehe
'ayn-ı 'uşşâk-ile gûşında olan manzûrdur

206.

Mefâ 'ilün mefâ 'ilün fe 'ülün

Hezec + - - - / + - - - / + - -

1. cemâlün meh-i 'âlem-tâba beñzer
beñ anda zerre-i bî-tâba beñzer
2. dehānuñda gören dendānuñı dēr
şadef içre dūr-i sîr-âba beñzer
3. yüzünde sūre-i yūsuf 'ayāndur
hañuñ üzre şaçuñ a'rāba beñzer
4. firāka olma ğam-ğîn vaşla hurrem
eyü yatlu hayāl ü h'āba beñzer
5. ayağuñ izine **'ahdî** sürer ruñ
na'lçeñ şekli çün mihrāba beñzer

207.

Mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. dilümde dāğ-ı ğam dāğumda sūzumdan duñān gitmez
ki er başında buñ u dāğ başından tūmān gitmez
2. hayālün gitdi dilden dāğ-ı hasret lîk bākîdür
ki âteş yansa bir yérden nice müddet nişān gitmez
3. kulağum çıñlamaz baş oldı peykāndan dımışkî tās
felek her sille urdukça şadāsı bir zamān gitmez

205. REV: 46a; Rızâyî.

206. REV: 46a; 'Ahdî: *Dīvān*: G. 62.

207. REV: 46b; 'Āşık Çelebi: *Dīvān*'da yok.

4. açaldan çîn-i zülfün misk dükkânını rûm içre
hoten yolları bağlandı hıtāya kârbân gitmez
5. deġiř dünyānı naķd-i vaşl-ı yāre öl diril ‘**āřık**
metā‘-ı cān hele bārī giderse rāyegān gitmez

208.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

Hezec + ---- / + ---- / + ---- / + ----

1. nefesden cām-ı tāsun çün şadāsı bir zaman gitmez
anunçün yārdan dem ursalar dilden fiġān gitmez
2. degüldür ra‘d öter āh étdüğümce kulle-i gerdün
ki feryād olsa kuhsārun şadāsı bir zamān gitmez
3. dile geldikte şevk-i haddün eksük olmadı āhum
belī ‘ādet budur āteř yanan yérden duġān gitmez
4. kırıldı leşker-i hattun yüzünde tıġdan geçdi
muķarrer oldu bu kim şark semtinden kırān gitmez
5. ağardı giryeden çeşmüm ġam-ı hāliyle cānānun
bu zāhirdür ki **mecdī** dāġ olan yérden niřān gitmez

209.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

Hezec + ---- / + ---- / + ---- / + ----

1. dil ehlinden tarīķ-i ‘aşķda āh u fiġān gitmez
ki rāh-ı pür-mehālikde ceressüz kârbân gitmez
2. çalar ehl-i dili tırmaz keser ‘āřıkları bir bir
yanunđan tā ki éy hūnī o tıġ-ı cān-sitān gitmez
3. şafak şanma sipihre dest-i āhum sille çalar kim
yüzünün ġumreti éy āfitābum bir zamān gitmez
4. ayaġına gelür hūn-ı ciger ‘ayř-ı müdām eyler
elinden çeşmümün cām-ı řarāb-ı erguvān gitmez
5. ķapunđan cennet[e] ‘azm eylese ġam-ġın gider **emrī**
vaşandan ġurbete ġiden kimesne řādümān gitmez

208. REV: 46b; Mecdī: *Şiirler*: G. 37.

2a degül durur ‘adāvet rāh étdükde kıla gerdün ř.

4 şark semtinden: şark-ı şemsden ř.

209. REV: 46b; Emrī: *Dīvān*: G. 216.

1 pür-mehālikde: pür-mehālikdür D.

3 elinden: ayaġı D.

4 sille çalar kim: sille urduķça D.

5 cennet: cennete D.

210.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. beni koyup şeb-i firkatde böyle nā-tüvān gitmez
hayālün éy meh anuñçün gönülde bir zamān gitmez
2. urupdur éy kaşı yā tîr-i āhum çarha çün yara
degül encüm nişānı her birinün bir zamān gitmez
3. tūtalum oñulup gide tenümde zāhirā dāgum
tabībā n'eyleyem gönülümdeki dāğ-ı nihān gitmez
4. siyāset-gāh-ı 'ālemde 'aceb cellād-imiş gerdün
yanından kehkeşān mānend tîğ-ı zer-nişān gitmez
5. ne gam mesrūr olmayup giderse 'aşk-ı yār-ile
cihāndur her gelen bundan **rızāyī** şādümān gitmez

211.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. nişān olmayıcağ tîr-i belā-yı yāre cān gitmez
ne vār nā-çîz-ise 'āşık cihāndan bî-nişān gitmez
2. hūşūf érmiş degül öykündügiçün rüyūna āhum
mehe bir sille urdı kim karası bir zamān gitmez
3. eli degmez ki başın kaşıya 'aşkıyla leylānuñ
anuñçün kıys-ı şeydānuñ başından āşiyān gitmez
4. keser kólunda na'l-ile elif o dilber-i hūn-rîz
elinden ol dilāverdür ki tîr-ile kemān gitmez
5. hayāl-i zūlf-i dilber cāy edüpdür var-ise anda
anuñçün **dānişī** çeşm-i 'alīlümnden tūman gitmez

212.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. bedenden cān giderse dāguñ éy gönçe-dehān gitmez
uçar bülbul gider şāh üzre kalur āşiyān gitmez

210. REV: 46b; Rızāyī: R.: G. 9.

1 gönülde bir: gözümde her R.
2 urupdur tîr-i āhum iy kaşı yā çerhe çok yāre R.
3 oñulup: o gelüp R.
4 yanında kehkeşān mānendi tîğ-ı hūn-feşān gitmez R.
5 bundan: bunda R.

211. REV: 46b; Dānişī.

212. REV: 46b; 'Ubeydī: *Dīvān*: G. 103

2. meh ü mihr ü şafaķ şanma h̄azān olmış varaklardur
cihān bir köhne gülşendür ki h̄iç andan h̄azān gitmez
3. degüldür şeb cihāna bir tabanca urdı āhum kim
yüzinüñ karası éy māh-ı enver bir zamān gitmez
4. görüp kan dökdüğini şakladı peykān-ı h̄ün-rīzūñ
anuñçün zaḥm-ı tīrūñ dilden éy kaşı kemān gitmez
5. degül merdüm ḥayāl-i nār-ı ḥaddiyle ezel yandı
‘ubeydī daḥı ol demden berü gözden nişān gitmez

213.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. bedenden zaḥm-ı tīr-i hecrūñ éy kaşı kemān gitmez
hişār-ı derd ü ğamdur her dem andan dīde-bān gitmez
2. degüldür meh sürme bu çeşm-i ‘alīlümde ğam-ı zūlfūñ
aḡa bir sille urdı kim karası bir zamān gitmez
3. şu‘ā-ı mihr-i enver şanma ḥalkuñ çekmege cānın
felek cellādınūñ her gün elinden rīsmān gitmez
4. şafaķ kim nār-ı āhumdur yaķar şām u seḥer dehri
görinen şanmañuz gerdündür üstinden duḥān gitmez
5. **nihānī** niçe cān kırtarsun éy şāh-ı sitem-kārum
elinden ğamzeñūñ bir laḡza tīġ-ı cān-sitān gitmez

214.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. baḡa ‘āşık déyü ta‘n étseler dilden figān gitmez
toķundukça ceresden nāle zīrā bir zamān gitmez
2. kıomışdur bī-sütūnda bir eşer feryādı ferhādūñ
eger kim ḥaşre dek söyletseñ éy şīrīn-dehān gitmez
3. şu deñlü ni‘metin yémiş seg-i kūyı ten-i zārūñ
zebānında olup tesbīḥi zıkr-i üstüḥ‘ān gitmez
4. belādur başa boynuñdan yüki ır déyicek nāsiḥ
démiş kıays anlara baş gitmeyince āşiyān gitmez
5. eli altında oldu sille-i āhum yéyüp gerdün
‘izārī gökleri yér yér yüzinden her zamān gitmez

213. REV: 47a; Nihānī.

214. REV: 47a; ‘İzārī.

215.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. biter ten yāresi dilde ƙalur dāğ-ı nihān gitmez
meşeldür ilde dilde söylenür zaḥm-ı lisān gitmez
2. gider zülfün 'izāruḡdan temāşā édelüm dédüm
dédi ol meh seḥer vaktinde deryādan duman gitmez
3. yolunḡa cān vérüp yatur ölümlük dirilenler hep
'adem iklīmine kim dér ki her gün kārban gitmez
4. düşüp vādīlere sevdā-yı 'aşkuḡla fiğān étsem
baḡa āheng éder tağlar inildi bir zamān gitmez
5. murāduḡ tīrini érgür nişāna nāmuḡı aḡdur
gider ādem cihāndan **siḥriyā** nām u nişān gitmez

216.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. tenümden çekdi tīğın yār zaḥm-ı ḥün-feşān gitmez
çekilse şuyı vādīnün nişānı bir zamān gitmez
2. bilürler birbirin dāğ-ı ḡamuḡdan rüz-ı maḥşerde
senün 'āşıklaḡ dār-ı cihāndan bī-nişān gitmez
3. dehānuḡda metā'-ı la'l-i nābuḡ ārzūsına
'adem mülkine dem yok kim hezārān kārvan gitmez
4. metā'-ı derdüḡe cānlar vérüp bāzār-ı 'aşkuḡda
egerçi şatılır 'āşıklar ammā rāyegān gitmez
5. lebün fikrin ƙomaz **nev'ī** nitekim tendedür cānı
dilinden 'ömri olduḡa o ƙadd-i dil-sitān gitmez

217.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. ƙaçan gitsen ḡünüden 'āşıkun şanma ki cān gitmez
gider cān dilden ammā ḥasretün éy dil-sitān gitmez
2. yér étmiş lāle gibi sīnede dāğ-ı ḡam-ı 'aşkuḡ
derūnumdan ölürsem daḡı éy nā-mihribān gitmez

215. REV: 47a; Siḥrī.

216. REV: 47a; Nev'ī: *Dīvān*: G. 174.

2 ḡamuḡdan: ḡamından D.

3 kārvan: kārban D.

217. REV: 47a; 'Ahdī: *Dīvān*: G. 84.

3. bahār eyyāmı geldükçe cününüm n'ola artarsa
dilümnden éy gül-i ra'nā hayālün bir zamān gitmez
4. o merdüm-küş nigāhuñdan 'adem mülkine éy hūnī
dem olmaz küştelerden şad hezārān kim revān gitmez
5. ser-i kūyuñda 'ahdī şöyle ārām eylemişdür kim
cināna da'vet olsa sensüz éy ārām-ı cān gitmez

218.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. bizümle şubha-dek bir şeb o tıfl-ı meh-likā kalmaz
hilāl-iken meh-i 'ālem-fürüz éy dil taña kalmaz
2. sen éy dil gizledün ol kaşı yānuñ gerçi peykānın
velikin uç vérüp fāş olur āhir bu saña kalmaz
3. nişān-veş 'arşa-i 'aşkuñda ben şābit-kadem oldum
anuñçün başuma toķunmaduk tır-i belā kalmaz
4. tolındukda o meh çeşmüm öñünden kalmadı şevküm
tolınsa māh-ı 'ālem-tāb 'ālemde ziyā kalmaz
5. éderse meyl eger ol serv eşk-i çeşm-i **mecdīye**
aķar şu gibi aña dénmedik bir mācerā kalmaz

219.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. gelüp ğam-hāneme bir gün géce ol meh-likā kalmaz
görüñ sūzum firākında démeñ şem'i taña kalmaz
2. éle cām-ı meyi tolu vérüp āvāreñ añmazsın
şaķın sākī 'adālet kıl bu devrāndur saña kalmaz
3. benüm yanumda kal aķşamla bir géce dése yāre
kalur yanında aġyāruñ dirīġ ol meh aña kalmaz
4. şafāsı var ruķı mir'āt-ı kalbi kılmaġa şāfī
gelürse hať meded āyīne-i dilde şafā kalmaz

218. REV: 47b; Mecdī: *Şiirler*: G. 38.

1a taña: aña Ş.

2 ol kaşı yānuñ gerçi peykānın: ol fāşı nāmuñ gerçi peykānda Ş.

3 yéter: beter Ş.

4 tolınsa: tolunsa Ş.

219. REV: 47b; Rızāyī: *R.*: G. 11.

3a bir géce dése yāre: disem bir gice ol yār R.

3b aña: baña R.

5. görüp nūr-ı cemālin tañ mı ol māhuñ kana yusam
rızāyī kim bakup yüzine ardınca baķaķalmaz

220.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. cihān-ı bī-beķādan çekmedük dil bir belā ķalmaz
anuçñın göz yumup ayrılrsa ardınca baķaķalmaz
2. kerem kıl sāķiyā hürmetlü tut cām-ı muşaffāyı
ķazā-y-ile şikest olursa meclisde şafā ķalmaz
3. tazarru'lar édüp ol 'arız-ı mihr-i cihān-tāba
benümle bir gece ķal dersen ey düşmen saña ķalmaz
4. gece gelse ezān-ı şubha dek ķal déyü yalvarsam
cefā eyler gider ol meh dirīgā kim baña ķalmaz
5. ruñın zerd étdüğün görüp o şeh ağıyāra rahm étmiş
yüzün anuç '**ubeydī** kana yur bu reng aña ķalmaz

221.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. hayāl-i haddün olan dilde naķş-ı māsivā ķalmaz
senün mihrünle āh édende bir ğayrı hevā ķalmaz
2. kimün kim üstine tīgün inüp başdan aşā yaşı
o miskīnün başına gelmedük bir mācerā ķalmaz
3. alup ol devr-i hüsñün āfītābın halka-i zikre
döne döne édersin şevķi ey şüfī saña ķalmaz
4. taķar zencīr-i zülfün boynına dīvāneñem déyü
rakībi uşladurlar ey perī-rū bu aña ķalmaz
5. **nihānī** bir ķuluñdur kim yakup nār-ı cefā-y-ile
dilin maħv eylesen göñli anuç ey bī-vefā ķalmaz

5 kana yusam: fenā bulsam R.

220. REV: 47b; 'Ubeydī: *Dīvān*: G. 105.

1 cihān-ı bī-beķā: cihānı bī-beķā D.

3 'arız-ı mihr-i cihān-tāba: 'arızı mihr-i cihān-tāba D.

221. REV: 47b; Nihānī: *Nihānī (İbrahim Çelebi) ve Gazelleri*: G. 19.

2 başına gelmedük: başından geçmedük N.

222.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. kimün geçseñ öñinden şanma arduñca baķaķalmaz
baķaķalur gözi ammā vücūdından beķā ķalmaz
2. şafādur 'aks-i rūy-ı meh-veşün āyīne-i dilde
gelüp karşı görünmezseñ gider anda şafā ķalmaz
3. şabā ben hasteyi hāk-i rehiyle örte ķo lutf ét
eger ölmezse altında anuñ bu mübtelā ķalmaz
4. geceyle bende bŷy-ı sünbŷli yāruñ ķalur dērsin
ķıķarsañ şubħa şihħatle bu éy şeb-bŷ saña ķalmaz
5. okına **emrī** gögsin gerdüğinde ol kaşı yānuñ
eger tīrin ķalur dērse geçer andan aña ķalmaz

223.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. saña éy pŷr-cefā çŷnkim bu hŷsn-i bī-beķā ķalmaz
vefā ķıl 'āşıkā ölŷr yoluñda ol aña ķalmaz
2. ser-i kŷyum sirişķŷñ sile dērdi dēyŷ ol servŷm
baña incinmiş ammā kim geçer bu mācerā ķalmaz
3. alursañ göz yaşıdur sīm-i eşķŷm gel hāzer eyle
bu dŷnyādur o şāhum ne saña vŷ ne baña ķalmaz
4. şu kim şŷhret bula mecnŷn-şıfat şehr içre 'aşķuñla
belālu başına doķunmaduķ seng-i belā ķalmaz
5. egerçi **refī**yi hāk eyledŷñ sen rŷzigār-ile
bu dŷnyādur gelŷr bir gŷn yoluña ol saña ķalmaz

224.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. haķ-ı sebzın tırāş étmezse rūyında şafā ķalmaz
yeni ebr olsa mihr-i 'ālem-ārāda ziyā ķalmaz
2. ķalur aģyārla her şeb gelŷrse yanuma bir gŷn
geçer 'ŷmrŷm gibi ŷırmaz dirīģā ol baña ķalmaz

222. REV: 47b; Emrī: *Dīvān*: G. 217.

223. REV: 47b; Refī.

224. REV: 47b; 'Ahdī: *Dīvān*: G. 86.

1 rūyında: oyunda D.

2 yanuma bir gŷn: yanıma her gŷn D.

3. gözüm yaşına rahm édüp n'ola hâl-i dili şorsa
ayağı toprağına dénmedük bir mâcerâ qalmaz
4. süvâr olup semend-i nâza pāmāl etme 'uşşākı
aķarşu gibidür hūsnūñ saña éy bī-vefā qalmaz
5. gelür 'aql almağa '**ahdī** yanunđa eylemez ārām
gider cān gibi bir dem ol perī-çihre saña qalmaz

225.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. dil döküp diller alur bir dil-sitāndur kāse-bāz
naķd-i cānlar cerr éder āşūb-ı cāndur kāse-bāz
2. saña yāram déyü bir şüretle aldar 'āşıkın
iki yüzlü fitne-i devr-i zamāndur kāse-bāz
3. 'āşıkı vaşluñ ümīdi pīrehensüz ķor désem
ben faķīri ŗondurur şūh-ı cihāndur kāse-bāz
4. şanma kāse döndürür elde habābıdur dönen
keffi baħr-i nūr-ı mihr-i āsümāndur kāse-bāz
5. éy '**ubeydī** yaraşur güller tutarsa dāyire
nağme-perdāz-ı gülistān-ı cināndur kāse-bāz

226.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. şāħlar şalmış nihāl-i bāğ-ı cāndur kāse-bāz
kāselerdür gülleri bir gülsitāndur kāse-bāz
2. kāselerle rakş urup hengāmede cevlān éder
gūyiyā tāvūs-ı gül-zār-ı cināndur kāse-bāz
3. mevlevī-veş kāseye şevķ-ile étdürdi semā'
hey ne lu'bet-bāz-ı seħhār-ı zamāndur kāse-bāz
4. döndürür nice hilāl üstinde bir bedr-i münīr
seyr édün nice meh-i nā-mihribāndur kāse-bāz
5. kāse-i çīnīler-ile çarħ éderek **mecdiyā**
āfītāb-ile feleklerden nişāndur kāse-bāz

225. REV: 48a; 'Ubeydī: *Dīvān*: G. 110.

1 āşūb-ı cān: āşūb-cān D.

2 yāram: yārim D.

226. REV: 48a; Mecdī: *Şiirler*'de yok.

227.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. şūr-ı dil-âşüb-i cān şūh-ı cihāndur kāse-bāz
haḳ budur cānlar deger rūh-ı revāndur kāse-bāz
2. ol kıyāmet-kāmetün gören ṭabaḳ-bāz olduğın
dér kamer devrinde âşüb-ı cihāndur kāse-bāz
3. ḥattı evvel nice bir [‘uṣṣākı] meftūn eylemiş
fitne-i āḥir-zamān bir nev-civāndur kāse-bāz
4. meyzer-i nīlī kuşanmış dér gören anı tamām
ṭālī‘ olmış nıṣfı māh-ı āsümāndur kāse-bāz
5. eşiginde nice şāh-ı ḥüsn iti hem-kāsesi
éy **rızāyī** şol şeh-i devr-i zamāndur kāse-bāz

228.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. gerçi kim bir nūş-ı leb rūh-ı revāndur kāse-bāz
kāsesi zehriyle bir âşüb-ı cāndur kāse-bāz
2. kelle-i ‘uṣṣāk olaldan desti üzre kāsesi
étدی ser-gerdān beni bir bī-emāndur kāse-bāz
3. kāseler devr eylemiş eṭrāfını eflāk-veş
arasında şanki ḥūrşīd-i cihāndur kāse-bāz
4. ol bu şüretle baḳa yār olmadan cāndur ğaraż
bir ‘aceb rūh-ı muşavver yār-ı cāndur kāse-bāz
5. şāḥlar tende elifler kāselerdür dāğlar
dānişī meydān-ı ‘aşḳa şimdi cāndur kāse-bāz

229.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. başa almış kāsesin âşüb-ı cāndur kāse-bāz
gūyiyā bir nergis-i bāğ-ı cināndur kāse-bāz
2. kāseler pervāne gibi üstine dönse n’ola
şem‘-i cem‘-ārā-yı bezm-i ‘āşıkāndur kāse-bāz

227. REV: 48a; Rızāyī.

2

3 Metinde “aşkı” yazıyor.

228. REV: 48a; Dānişī.

229. REV: 48a; ‘İzārī.

3. bir biri içine koymış nüh sipihrüñ kâsesin
bir eliyle döndürür bir pehlivândur kâse-bâz
4. kâselerle çarha girse âsümân-ı ‘işrete
encüm içre bir meh-i nâ-mihribândur kâse-bâz
5. éy ‘izārī şa‘şa‘a çüb olsa kâse âfitâb
döndürür bir fitne-i âhîr-zamândur kâse-bâz

230.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. mehter-i ‘aşkuz diyâr-ı gâmda nevbet beklerüz
sînemüz taḫlın döğüp burc-ı melâmet beklerüz
2. çüb-ı âhum gümledür güm güm sipihrüñ taḫlını
şâh-râh-ı gâmda derbend-i maḥabbet beklerüz
3. sûre-i ve’l-leyldür evrâdumuz şâm u seḫer
tûrbet-i mecnûnda şimdi biz ziyâret beklerüz
4. nicemüz zûrından eyler ejder-i gerdün gürîz
bîşe-zâr-ı şavlet-i şîr-i şecâ‘at beklerüz
5. şâḫ-ı tûbâ **rahmîyâ** elde ‘aşâ-yı himmetüm
âsitân-ı ḫâzret-i şâh-ı velâyet beklerüz

231.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. mäsivâyı terk édüp künc-i ferâgat beklerüz
pâdişâh-ı mülk-i ‘aşk olduk vilâyet beklerüz
2. âsitân-ı yârı biz çarḫ-ı berîne vermezüz
pâdişeh derbânıyuz bâb-ı sa‘âdet beklerüz
3. âsiyâb-ı ‘âlem içre ögünür nevbetçe ḫalk
biz daḫı bir dāneyüz ‘âlemde nevbet beklerüz
4. aḫlumuz almış-durur zülfini bir leylî-veşün
şimdi mecnûn gibi biz de deşt-i ḫayret beklerüz
5. şöḫbete bir gün gelür déyü o meh **firdevsiyâ**
nice yıllardur ki yārân-ile şöḫbet beklerüz

230. REV: 48b; Rahmî.

231. REV: 48b; Firdevsî.

232.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. dār-ı takvādan geçüp kūy-ı melāmet beklerüz
bende-i ehl-i ḥarābātuz velāyet beklerüz
2. ḥalk-ı 'ālem keşretinden geçmişüz 'ankā-şifat
ehl-i ḥaḳ dervīşlerüz kāf-ı kanā'at beklerüz
3. devr elinden kim ki bir peymāne içdi esrüdi
bezm-i vahdet içre sākī biz de nevbet beklerüz
4. olalıdan sākin-i vīrāne ḥālün yādına
sīne-i şad-çākde genc-i maḥabbet beklerüz
5. mest olup ferhād u mecnūn gitdi 'ahdī yād édüp
bir lebi şīrīn şaḳı leylāyı şohbet beklerüz

233.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. ḥayli ālūde-y-idi ḥāk-i rehūñle yüzümüz
ağlamağ-ile anı yudı arıtdı gözümüz
2. nār-ı 'aşḳun bizi başdan ayağa yakmışdur
yok-durur sen yüzi gül-nār yanında yüzümüz
3. bizi lāl eyleme dem-beste édip tūṭī-vār
göster āyīne-i ruḥsāruñı dīñle sözümüz
4. gelmedün seyrümüzze gendümüzü bulamaduk
za'fdan hecrün-ile yitürelı gend'özümüz
5. şöyle gitdün ki diyār-ı 'ademe éy mecdī
görmedi bād-ı şabā daḥı yér-ile tozumuz

234.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. ol bütün kaşları miḥrābını gördi gözümüz
secdeye varduk öñinde yére düşdi yüzümüz

232. REV: 48b; 'Ahdī: *Dīvān*: G. 80.

4 ḥālün: ḥālın D.

233. REV: 48b; Mecdī: *Şiirler*: G. 43.

2 yüzi gül-nār: daḥı gül-nār Ş.

4b gitdügünce yitürüp za'fuñ ile kendimüz Ş.

5 yér-ile tozumuz: biriyle gözümüz Ş.

234. REV: 48b; Rızāyī: R.: G. 8.

2. ağlamaz derdini dérmış baña çeşm-i ter-içün
görmeye ol gözi bīmārı meger ki gözümüz
3. girmedi kulağına gevher-i nazmum o şehün
nic'édüp n'eyleyeyin geçmedi aña sözümüz
4. hıtt-ı rüyından ırâğ ağ u kara fark édemem
fark olunmazsa ne tañ géce-y-ile gündüzümüz
5. çün mükahhal gözi hecriyle yolında éde hāk
kūhl-i a'yān-ı cihān ola **rızāyī** tozumuz

235.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. kaçdı bu āh-ile berbād éde bir gün tozumuz
dehrden göz yumalum görmesün anı gözümüz
2. hāk olup seyl-i sirişk-ile der-i dil-dāra
şöyle gitdük géce kim görmedi kimse tozumuz
3. yār şordukça bizi düşmene bilmem dér-imış
lāzım oldı ki aña bildirevüz gend'özümüz
4. aşınupdur yüzümüz eşigine sürmekden
ol şehün kalmadı yanında dirīgā yüzümüz
5. söze mālīk olayın dérsa '**ubeydī** her kim
varak-ı nazmumuz alsun ele tutsun sözümüz

236.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. çihreye yaş akıdup yollar édelden gözümüz
hālümüz ağlamağa döymedi yāre yüzümüz
2. hāk-i pāyuñ göricek éy şeh-i ferhunde-ka-dem
tutmadı kūhl-i şıfāhānı igende gözümüz
3. kāmēti halka teni zerd olanı unutma
kulağın da küpe olsun senün éy gül sözümüz
4. görüp éy sīm-beden zülfünü boyunca senün
gam-ile oldı berāber gécemüz gündüzümüz
5. **dānişī** bir nazar étse ten-i hākīye o şāh
kūhl éder gözlerine ehl-i nazarlar tozumuz

2 ki: kim R.

235. REV: 49a; 'Ubeydī: *Dīvān*: G. 107.

1 kaçdı bu āh: kaçd-ı bed āh D.

236. REV: 49a; Dānişī.

237.

Mef'ülü fâ 'ilâtü mefâ 'ilü fâ 'ilün
Muzârî' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. fersûde étdi ğam çü ten-i nâ-tüvânumuz
 küt-ı hü mā-yı 'aşkuñ olur üstüñ'ānumuz
2. kaddün hevāsı-y-ile yanup şöyle étdük āh
 şandı kıyāmet oldu görenler duñānumuz
3. bir nakş geçdi tās-ı felekde cihān bize
 yérle gök oldu aña zemīn ü zamānumuz
4. pīr olduñ ol civāna dirīğ érmedün dirīğ
 hayfā ki geçti hasret ü ğamla zamānumuz
5. āmāc édelden ol kaşı yā tīrine bizi
 tıldı **rızāyī** 'āleme nām u nişānumuz

238.

Mef'ülü fâ 'ilâtü mefâ 'ilü fâ 'ilün
Muzârî' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. şevk odı yakdı şem'-şıfat üstüñ'ānumuz
 ten zulmetinden anuñ-ile çıkdı cānumuz
2. ta'n étme dūd-ı şem'e dilā başumuzdadur
 yakduğça ğam çıkar depemüzden duñānumuz
3. hālün ğamıyla şöyle za'ifem k'olup-durur
 ğam günlerinde perr-i meges sāye-bānumuz
4. biz tās-bāz-ı şehri-i ğamuz tās-ı āteşīn
 zāhir derūn-ı sīnede dāğ-ı nihānumuz
5. bīmār-iken fütādesi oldu güzellerün
emrī za'if düşdi ten-i nâ-tüvânumuz

239.

Müfte 'ilün mefâ 'ilün müfte 'ilün mefâ 'ilün
Recez - + + - / + - + - / - + + - / + - + -

1. ğuş senün haberlerün almağa olsa çāremüz
 kâş kulağumuz kadar eyleyelerdi pāremüz
2. çeşm-i sitāre gibi biz alçağa nāzır olmazuz
 himmetümüz bülenddür kaddüñedür neẓāremüz

237. REV: 49a; Rızāyī.

238. REV: 49a; Emrī: *Dīvān*: G. 204.

1 zulmetinden: zulmetinde D.

4 tās-ı āteşīn: āh-ı āteşīn D.

5 oldu: oldu D.

239. REV: 49b; Bākī: *Dīvān*: G. 202.

3. nevbet-i iştihārumuz bām-ı felekde çalınur
gulgüle şaldı ‘āleme velvele-i neḳāremüz
4. dilde hırāş-ı hār-ı ḡam dīdede eşk dem-be-dem
‘arz olunur huzūruḡa gizlümüz āşikāremüz
5. daḡ-ı siyāh-ı sīnemüz örtile mevc-i eşk-ile
bir gün ola ki **bāḳiyā** görmeye kimse ḳāremüz

240.

Müfte ‘ilün mefā ‘ilün müfte ‘ilün mefā ‘ilün
Recez – + + – / + – + – / – + + – / + – + –

1. şubḡa-dek ağladuḳ bu şeb toḡmadı mālḡ-pāremüz
ṭālī‘ümüz açılmadı düşkin imiş sitāremüz
2. ḡançer-i ḡam cerāḡatın bāde yuyup arıtmadı
merhem-ile oḡulmadı ḳaldı yürekde yāremüz
3. dīdede āb u başda ḡāk elde hevā göḡülde nār
derdümüzüḡ devāsı yok bilmedi kimse çāremüz
4. gözlerümüz ḡabāb-veş ol boyı servi gözedür
şu gibi gerçi alçaḡuz yüksegedür nezāremüz
5. ḡarka-ı mevc-i eşk olup göz yumalum zamāneden
çēşm-i ḡasūd ‘**ulviyā** görmeye tā ki ḳāremüz

241.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. dilde biz kim ‘aks-i rū-yı dil-rübāya mālīküz
pādişehler menzili şırça sarāya mālīküz
2. naḳd-i cān vérüp göḡül mülkine sultān eyledük
mışr-ı dilde yūsuf-ı ḡüsn ü behāya mālīküz
3. ‘ālemi iskender ü cem gibi seyrān eylerüz
mālḡ-rū sākīyle cām-ı dil-küşāya mālīküz
4. āteş-i derd ü belāya düşmeden kaçmaz göḡül
ḡālīyā biz dūzaḡ-ı derd ü belāya mālīküz
5. gül yüzini bāde-i la‘lini ‘**ahdī** ögerüz
ṭab‘-ı şāf-ile bugün rengīn edāya mālīküz

4 huzūruḡa: cenābuḡa D.

240. REV: 49b; ‘Ulvī: *Dīvān*: G. 287.

241. REV: 49b; ‘Ahdī: *Dīvān*: G. 82.

4 ḡālīyā: ḡālībā D.

242.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. biz ki bu devr içre cām-ı dil-küşāya mālīküz
mülk-i şevkūñ şāhıyuz sırça sarāya mālīküz
2. cāmda seyr eylerüz dāyım şafā devrānını
şūfıyüz āyīne-i 'ālem-nümāya mālīküz
3. on sekiz biñ 'ālemi āşüfte étmiş gendüye
'aşk dērler adına bir dil-rübāya mālīküz
4. pādişāh-ı dehre istignā édersek yéridür
hāk-i pāy-ı yāre érdük kīmiyāya mālīküz
5. éy 'ubeydī vaşf édüp yārūñ miyānıyla lebin
biz hayāle kādīrüz rengīn edāya mālīküz

243.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. biz ki tab'-ı pāk u kalb-i pür-şafāya mālīküz
cām-ı cem āyīne-i 'ālem-nümāya mālīküz
2. hānumānı n'eylerüz bu günbed-i mīnāda biz
'ālemün sultānıyuz sırça sarāya mālīküz
3. yaşumuz deryālara döndürdi cevri-rūzigār
hāliyā éy māh-rū baħr-i belāya mālīküz
4. tīre-dildür lāle-i nu'mānı 'arz étmeñ bize
gül gibi cām-ı şarāb-ı dil-güşāya mālīküz
5. ser-firāz olsak bu devr içre 'aceb mi bākīyā
biz şürāhī-veş bugün rengīn edāya mālīküz

244.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. o şeh berdār-ı 'aşk olmağa lāyık olduğum bilmez
benüm manşūr-veş fennümde fāyık olduğum bilmez

242. REV: 49b; 'Ubeydī: *Dīvān*: G. 112.

2 cāmda: cāmdan D.

4 biz şeh-i dünyāya istignā şatarsak D.

5 vaşf édüp yārūñ; n'ola vaşf itseñ D.

243. REV: 49b; Bākī: *Dīvān*: G. 191.

1 cām-ı cem: gūyiyā D.

244. REV: 49b; Nev'ī: *Dīvān*: G. 188.

2. bilür gendüye mâyil olduğum dilber benüm ammā
[ne yüzden sevdüğüm ne hüsne ‘âşık olduğum bilmez]
3. nice şunsun başa ehl-i selāmet ‘āfiyet cāmın
maḥabbet bâdesinden kimse ayık olduğum bilmez
4. beni mecnûn-ı şeydâ kılduğuş hep tıydı ‘âkıller
yoluñda ‘aşk-ile kim kaldı vāmık olduğum bilmez
5. yüzüm nergis gibi zerd étmek ister **nev‘iyā** ol meh
ğamından lâle-veş kana boyanuk olduğum bilmez

245.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. o māl-ı çār-deh-sāle ya ‘âşık olduğum bilmez
reh-i ‘aşkıñda yāhūd böyle şādık olduğum bilmez
2. ben ol mey-ḥār-ı meşhūram beni éy sākī-i mül-leb
bu bezm-i ‘ālem içre kimse ayık olduğum bilmez
3. düşürmezdi elinden defter-i şi‘r-i dürer-bārum
suḥen-dānum ğazel démekde fāyık olduğum bilmez
4. koluñda dāğlar yak déyü ol bed-mest éder teklîf
ser-ā-pā âteş-i ‘aşk-ile yanık olduğum bilmez
5. nihānī hūblarla yār-ı ‘aşkam dér-imiş **sānī**
daḥı ‘azrā-‘izārum ğayra vāmık olduğum bilmez

246.

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün
Mużārī‘ - - + / - - + / - - + / - - +

1. ğam pisterinde kalmadı derdâ mecālümüz
bīmār-ı ‘aşk olalı göñül şorma ḥālümüz
2. kolin rakīb boynına şalmaḡ vebāl-iken
düşdi o şāh boynına ḥayfā vebālümüz
3. baḥt-ı siyāh ağarmadı fīkr-i daḡīk-ile
çarḡ āsiyābı içre ağardı şaḡalumuz
4. vā‘iz levend görinürüz gerçi şüretā
ma‘nāda fenn-i ‘aşka-durur iştiğālümüz
5. fenn-i belāda ‘aşk ziyāde kemāl-imiş
eksük degül **rızāyī** biraz var kemālümüz

2 İkinci mısra sonradan kağıdın kenarına yazılmış gibi ama okunmuyor.

245. REV: 49b; Sānī: M. L.: G. 453.

2 mey-ḥār-ı meşhūram: mey-ḥor u meşhūram M. L.

246. REV: 50a; Rızāyī.

247.

Mef'ülü fâ 'ilâtü mefâ 'ilü fâ 'ilün
Muzârî'' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. kaçuñ hilâlidür gözümüzde hayâlümüz
 zülf ü ruñuñ ğamıyla geçer mäh u sâlümüz
2. çıkmaz beyâza defter-i a'mâlümüz dahı
 her sîm-ten ğamıyla ağardı şakalumuz
3. kem pîşemüz hayâl-i miyân u dehân-ı yâr
 evşâf-ı zülf ü kâmet-i dilber kemâlümüz
4. olduk egerçi za'f-ile ğâyetde bî-mecâl
 küy-i nigâra varmamağa yok mecâlümüz
5. şol deñlü étđi **nev'î**yi kaçuñ ğamı nizâr
 gözlerde qaldı za'f-ile ancak hayâlümüz

248.

Mef'ülü fâ 'ilâtü mefâ 'ilü fâ 'ilün
Muzârî'' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. dehr içre yoğ-ise n'ola mâl ü menâlümüz
 vardur diyâr-ı 'aşqda câh u celâlümüz
2. cām-ı cem-ile kâse-i fağfûra ta'n éder
 bezm-i melâmet içre içenler sifâlümüz
3. şevk-ile döndügin n'édelüm mihr-i 'âlemün
 ser-geşte zerreyüz görelüm gendü hâlümüz
4. abdâlun-iken olur-ısağ 'âzim-i cinân
 ğisûlarından eyleyeler hûr şâlümüz
5. vaşf-ı miyân ü kâkül ü ebrû-yı yârda
 vardur **nihânî** bir nice ince hayâlümüz

249.

Mef'ülü fâ 'ilâtü mefâ 'ilü fâ 'ilün
Muzârî'' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. derd-i lebünle bir yere érişdi hâlümüz
 kim varmağa 'adem iline yok mecâlümüz

247. REV: 50a; Nev'î: *Dîvân*: G. 172.

2 defter: deñer D.

4 nigâra: cüvâna D.

248. REV: 50a; Nihânî: *Nihânî (İbrahim Çelebi) ve Gazelleri*: G. 17.

2 fağfûra ta'n éder: fağfûrı tutmadı N.

3a şevk-ile: şevkünle N.

3b zerreyüz: zerrenüz N.

4 eyleyeler hûr şâlümüz: eyleseler hûr-ı şâlümüz N.

249. REV: 50a; Fevrî.

2. biz āfītāb-ı burc-ı sipihr-i maḥabbetüz
mihr-i felek gibi bizim olmaz zevālümüz
3. biz ‘aşk-ı la‘l-i yār-ile rūḥ-ı mücerredüz
bu ‘ālem-i şehādete gelmez mişālümüz
4. bir nice fende māhir ü mümtāz ‘āşıkuz
cān vérmedür gam-ile eñ ednā kemālümüz
5. olsa ‘aceb mi yüzümüz ağ alnımız açık
fevrī maḥabbet içre ağardı şaḫalumuz

250.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. géceler şubḫa dek gamdan uyanık olduğum bilmez
dirîgā sūz-ı mihriyle o yanık olduğum bilmez
2. dūrūğ-ı bī-fürūğın dinleyüp her géce ağıyaruñ
o meh-rū şubḫ-veş mihrinde şādık olduğum bilmez
3. gözüm kan tılduğına ağlamam giryem budur ki yār
belā gül-zārına ‘ayn-ı şakāyık olduğum bilmez
4. ne dërse az u çok ḫaḫkumda dësün gam degül ağıyār
benüm çok sevdüğüm ol saña ‘āşık olduğum bilmez
5. **rızāyī** şī‘rüm incinmem mecāzī anlasa nādān
kināyet anlamaz ehl-i ḫaḫāyık olduğum bilmez

251.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. o meh-rū şanmañuz yolında ‘āşık olduğum bilmez
dirîgā şubḫ-veş ‘aşkında şādık olduğum bilmez
2. şalar yā ‘āşıkını dūzaḫ-ı hecre meger ol ḫūr
fürūğ-ı āteş-i āhumla yanık olduğum bilmez
3. beni cānān kitāb-ı fūrḫat-ile imtiḫān eyler
meger kim ‘aşkınuñ fenninde fāyık olduğum bilmez
4. ser-i kūyında seyr eyler çıkup ağıyār-ile her şeb
uyur şanur beni ol meh uyanık olduğum bilmez

5

250. REV: 50a; Rızāyī: R.: G. 13.

3 ki: kim R.

5 nādān: ağıyār R.

251. REV: 50a; Keşfi: M. L.: G. 459.

5. bilür bīmār-ı derd-i fūrķati olduĖum éy **keřfī**
dirīġā şerbet-i vaşlına lāyık olduğum bilmez

252.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. ne kimse ķaldı sen ‘azrāya vāmık olduğum bilmez
ne mecnūn-veř řaņa éy leyli ‘ařık olduĖum bilmez
2. göñül mest-i ezeldür dīde bīdār-ı ebed ammā
uyur şanur beni zāhid uyanık olduğum bilmez
3. beni şol hālete érgürdi esrār-ı ġam-ı ‘ařķuñ
gören dīvāne gibi mest ü ayık olduğum bilmez
4. gedā-kisvet görüp eyler hākāretle nazar ol şeh
dirīġā devlet-i ‘ařķına lāyık olduğum bilmez
5. maħabbet mihr-i ‘ālem-tāb-veş gendin ‘ayān eyler
dēme éy **vālihī** ol māh ‘aşık olduğum bilmez

253.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel - + --- / - + --- / - + --- / - + -

1. ger olursa itleri ‘ār étmeyüp mihmānumuz
mā-ħazardur uç faķīrāne dil-i biryānumuz
2. miħnet ü derd ü belā endūh u ġamla hecr-i yār
şeş cihetden baġlamıřdur āh kim her yanumuz
3. olmuşuz fıkr-i miyānuñla senüñ eyle za‘īf
ħaķ bilür kim çıķmaġa ķılca ķalupdur cānumuz
4. dergeh-i dilberde biz şöyle riyāzet-keşlerüz
kim melekler reřķ éder ‘arşda görüp cevlanumuz
5. bundan özge **fāniyā** nice kerāmāt ola kim
hindi sūzen yurdusundan seyr éder ġayrānumuz

254.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel - + --- / - + --- / - + --- / - + -

1. her zamān bir řān-ile n’ola cānānumuz
küllī yevmin hüve fī ře’n ġuccet ü burhānumuz

5 derd-i fūrķati olduĖum éy keřfī: derd ü fūrķati olduĖumı keřfī M. L.

252. REV: 50a; Vālihī: M. L.: G. 461.

3 şol: bir M. L.

5 kendin: ġünden M. L.

253. REV: 50b; Fānī.

254. REV: 50b; ‘Ahdī: Dīvān: G. 88.

2. ‘ālem-i ervāḥ-ı kuds meyl édelden göñlümüz
dār-ı dünyāya tenezzül étmez ‘ulvī şānumuz
3. dil nedīm oldı ciger biryān gözüm yaşı şarāb
ḥayl-i ‘aşkuṇ pādīşāhı oldı çün mihmānumuz
4. zāhid-i pejmürde-veş şanma riyāda sen bizi
yaqdı çokdan sübhā-i zühdi dil-i sūzānumuz
5. sāğeri devr étdür éy ‘ahdī ki devrān demidür
bir qarār üzre degül gerdiş éder devrānumuz

255.

Mef‘ūlü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün
Muzārī’ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. gül-ruḥlarında la‘line biz kāyıl olmuşuz
bahreyn içinde bir dūr-i nā-yāb olmuşuz
2. şehir-i vücūdda dürr-i yektāyı bulmağa
deryā-yı küfri ejder-i vaḥdetle bölmişüz
3. şayyād-ı vaḥdetüz nice şeh-bāz uçurmuşuz
sī-murg-ı keşretün per ü bālini yolmuşuz
4. gülzār-ı ma‘rifet güliyüz zerd u zār olup
nā-ehl elinde berg-i ḥazān gibi şolmuşuz
5. cām-ı mey-i vefāda bizi ḥālī şanmañuz
‘işret hevāsı ile ḥabābuz ki tolmuşuz
6. ehl-i sülūke münseliküz ‘ahdī ḥaḳ bilür
şüretde zindegüz velī ma‘nīde ölmüşüz

256.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. göz açınca gördi nā-geh bir perī-ruḥsār göz
bir yumup biñ dökse tañ mı göremez tekrār göz
2. ḥāk-i pāyın gözler anuñ gözin ırmaz görelī
sürmeyi gözden siler bir gözleri ‘ayyār göz
3. nār-ı hecrünle yanardı ser-te-ser dil kişveri
üstine bārān gibi şu dökme her-bār göz
4. gitdi dilden ‘aḳl u fikrüm ḳalmadı şabr u qarār
n’eylesün ḳan dökmesün mi ağlayup nāçār göz

4 riyāda: rüyāda D.

255. REV: 50b; ‘Ahdī: *Dīvān*; G. 81.

2 bölmişüz: bulmuşuz D.

256. REV: 50b; ‘Ahdī: *Dīvān*; G. 89.

4 qarār: sükün D.

5. gördüğine göz diküp kan dökmek olmazdı işi
bu dil-i şad-çāke bir dem ger olaydı yār göz
6. raht u bahtın n'ola yakmaya vérüp kan ağlasa
gördi gözler görmemiş bir gözleri tatar göz
7. ‘**ahdiyā** vérmez amān ‘uṣṣāka tīg-ı ğamzesi
şu yerine kan içeṛ kanuḳmıṣ ol hūn-h'ār göz

257.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün
Muzārī' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. zūlf-i nigāra şāne-veş olursa dest-res
mikrāz gibi rişte-i peyvend-i ğayrı kes
2. güftāra kādir olsa dili çalmasa eger
taḳrīr éderdi nālelerümden saṇa ceres
3. kim gūş ururdu kavline meclisde def gibi
nāy olmayaydı nāle-i ‘uṣṣāka hem-nefes
4. bāzār-ı dehr içinde gözüme toḳınmadı
hāl-i ‘izār-ı yār gibi daḥı bir meges
5. **bāḳī** hevā-yı ‘aşk ne müşkil belā-y-imiş
benden naşīḥat ister-iseṇ eyleme heves

258.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün
Muzārī' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. hāk-i reh étdi ‘āşık-ı miskīni ol heves
kim pāy-būs-ı yāre kaçan bula dest-res
2. rāz-ı derūnı daşraya şalmaḳ revā degül
budur günāhı kim aşılır muttaşıl ceres
3. sīnem hevā-yı ‘aşkuṇ-ile toldı ney gibi
dem urduḡumca āh u fiḡāndur çıkan nefes
4. ol ğamzeden göñül ister-iseṇ iltifāt
tīg-ı tecerrüd-ile cihāndan ‘alāka kes
5. olmaz vücūd-ı ‘āşıka ‘aşk içre i'tibār
döymeṣ **fuzūlī** āteş-i sūzāna hār u ḥas

257. REV: 51a; Bāḳī: *Dīvān*: G. 209.

2a dili çalmasa eger: eger çalmasa dili D.

2b nālelerümden: derd-i derūnum D.

4b daḥı bir: ‘anberīn D.

258. REV: 51a; Fuzūlī: *Dīvān*: G. 127.

3 gibi: kimi D.

4 ister-iseṇ: eger istersen D.

5 döymeṣ: dözmez D.

259.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. pür-hevâdur ney gibi 'aşkuñla tab'-ı pür-heves
derd-i dilden bā-ḥaber 'ālemde yok bir hem-nefes
2. çāk çāk étsün beni şemşîr-i 'aşkuñ şâne-veş
zülfüne tek 'ākıbet olsun müyesser dest-res
3. 'aşkuñuñ deryâsına nisbet vücûd-ı kâyinât
mevc-i bahr-i bî-kerân üzre bir avuç ḥâr u ḥas
4. 'ākıl oldur gelmeye dünyâ metâ'ından gürür
müddet-i devr-i felek bir demdür âdem bir nefes
5. devr elinden **bâkıyâ** gam çekme 'âlem böyledür
gül naşîb-i ḥâr u ḥas bülbül giriftâr-ı kafes

260.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. éy gönül ol ḥançer-i müjgâna eylersin heves
kaşd-ı cân étdün beḳâ-yı 'ömrden ümmîdi kes
2. çekme gurbet 'azmine éy sâr-bân maḥmil şaḳın
kim bu yolda bîm-i gurbettendür efḡân-ı ceres
3. ta'ne-i ehl-i melâmetden ne noḳşân 'âşıka
berḳ-i lâmi' def'in eyler mi hücum-ı ḥâr u ḥas
4. ḥâl-i zârumdan seni feryâdum âgâh eyledi
şükrü li'llâh oldu feryâdum baña feryâd-res
5. éy **fuzûlî** ben ḳanâ'at mülkinüñ şultânıyam
saltanat esbâbı egnümde pelâs-ı fakr bes

261.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. bir büte vârdi gönül düşmez dilinden bir nefes
şanma beyhûde şadâ büthânede bâng-i ceres
2. ben ḳuluñ kimdür kesen sen şâhdan rüşen-delîl
şem'den pervâneyi ḳaṭ'â ayırmaz hîç-kes

259. REV: 51a; Bâkî: *Dîvân*: G. 211.

2 'aşkuñ: gamzeñ D.

260. REV: 51a; Fuzûlî: *Dîvân*: G. 128.

1 ümmîdi: peyvendi D.

261. REV: 51a; Şâbirî.

3. la‘l-i yāre n’içün öykündün déyü bāzārda
şekkerün cānā vızırđıyla yedi başın meges
4. ister-iseñ kim érişsün gevher-i maķşūd ele
dāyimā ğavvāş-ı baħr-i ‘aşķ ol éy dil tūt nefes
5. pehlivānısın bugün meydān-ı şı‘rün **şābirī**
küştigır-i nazm-ile tutuşduğunda dédi pes

262.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. eyleyelden bir nefes kūyuñda olmağa heves
ol hevesle dil qarār étmez yérinde bir nefes
2. éy şeker-leb la‘lün üzre n’ola olsa hāller
kanda kim olsa şeker aña üşer lā-būd meges
3. éy lebi şırın ğamuñdan kūh-ken-veş dād édüp
nāle kılsam bī-sūtün olur baña feryād-res
4. mecma‘u‘l-baħreyn-i eşkün görmese tuğyānını
ħacletinden yérlele geçmezdi ceyhūn u ares
5. ārzū-yı la‘l-i cān-baħşını étme **‘ahdiyā**
ğamzesi tiĝını gör cāndan yūri ümmīd kes

263.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. tā ki sen serve hevā-dār olmağa kıldum heves
çağlayup seyl-i sirişküm oldı mānend-i ares
2. oldı çün şem‘-i cemāl-i dūst hem-kāşānemüz
ger mesīh-i vaķt olursañ éy şabā urma nefes
3. ħadd-i yāre öykünürmiş şem‘-i bezm-ārāyı gör
ħaddini bilmez dilin tıtmaz gerek başını kes
4. şöyledür za‘fūm ki āhum işidüp dilber démiş
nāle-i zenbūr mı [ol] yoħsa āvāz-ı ceres
5. al tūñdūr gözümde ‘aks-i la‘lün ğūyiyā
kim olupdur aña müjġānum demürden bir kafes
6. **ħayderī** ğirdāb-ı ğayretten ħalāş olmaz ne ğam
érişüp ol ħızr-ħať ger olmaya feryād-res

262. REV: 51a; ‘Ahdī: *Dīvān*: G. 91.

2 la‘lün üzre n’ola olsa: n’ola olsa la‘lün üzre D.

3 éy lebi şırın ğamuñdan: ol lebi şırın ğamından D.

263. REV: 51a; Ħayderī.

264.

Mef'ülü fâ 'ilâtü mefâ 'ilü fâ 'ilün
Muzârî' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. abdâl-ı mihrün olmasa bî-ihtiyâr şems
gezmezdi dehri başı kabâ âşikâr şems
2. başı dönüp yanar mı-idi od gibi teni
bîmâr-ı 'aşkuñ olmasa ger tâb-dâr şems
3. her gece kavulur eşigünde seher yine
yüzün ele alup gelür éy şehriyâr şems
4. ceyş-i şerâr-ı âteş-i dilden mi havf éder
eflâki kıldı gendüye kat kat hisâr şems
5. kať édemez menâzil-i 'aşkı 'ubeydiyâ
tâ haşr hink-i çarha olursa süvâr şems

265.

Mef'ülü fâ 'ilâtü mefâ 'ilü fâ 'ilün
Muzârî' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. ecder gibi felekde olup âşikâr şems
zerrât şanma saçdı deminden şerâr şems
2. topı agup göge günü toğdı feleklerün
kim étdi feth-i memleket-i zengibâr şems
3. yere geçer idi delik olsa hicâbdan
sen âfitâba karşı olup şerm-sâr şems
4. başın alup eline feleklerde çarh urur
kim oldı mihr-i haddün-ile bî-çarâr şems
5. **mecdî** gibi figende-i kūy-ı belâ olup
yüz yere kodı miñnet-ile sâye-vâr şems

266.

Mef'ülü fâ 'ilâtü mefâ 'ilü fâ 'ilün
Muzârî' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. ser-geşteñ oldı bencileyin éy nigâr şems
bir yérde n'ola étse bir gün qarâr şems

264. REV: 51b; 'Ubeydî: *Dīvān*: G. 121.

3 kavulur eşigünde: kovulur eşigünden D.

265. REV: 51b; Mecdî: *Şiirler*: G. 41.

1 zerrât: dürrât Ş.

2a tûbâ agup göge: tûbâ göge agup Ş.

2b memleket: milket Ş.

3a geçer idi delik olsa: giçerdi bir delik olsa Ş.

4 urur: üzre Ş.

266. REV: 51b; Firdevsî.

2. çarhın baturduñ éy yüzi mähüm güzellerüñ
étđi kevākibi şanasın tārūmār şems
3. görse yolunda yaşımı ol demde mahv éder
bildüm havādan éy yüzi gün nem kıpar şems
4. zülfin giderse ‘āşıkā ‘arz eylese cemāl
olur sehbādan şanuram āşikār şems
5. **fırdevsiyā** görem déyü ol mäh yüzini
çāk çār-tāk-ı çarha çıkarsa ne var şems

267.

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün
Muzārī’ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. hayder gibi seherde çeküp zü’l-fikār şems
bir günde tutdı dehri zihī şehriyār şems
2. eşrāt-ı sâ‘at érđi ruh u zülfi şanmañuz
mağribden étđi buñca ‘arz-ı ‘izār şems
3. secde édinced geçmege ‘ömrüm namāz için
étmiş zamān-ı māzide bir kez kıarār şems
4. étđi gurūb şanma ki rüyundan utanup
aldı başını eyledi terk-i diyār şems
5. **fevrī** gibi görem déyü ol meh cemālını
küyına geldi gitdi nice rüzigār şems

268.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. gönül dağ-ı ğamunla sīnede bir şem‘ uyandurmuş
çerāğ-ı ‘aşka bir ğarrā kızıl altını yandurmuş
2. gönüller nakdin almış yār girmiş halka-i zikre
bir iki derd-mend āvāreyi varmış töländürmüş
3. démenj mecnūna gelmiş ‘ākıbet leylādan istignā
belā-yı ‘aşk o ser-gerdānı cānından uşandurmuş
4. bulup sakķā-yı hicrān teşne-dil şahrāda mecnūnı
ecel peymānesin şunmuş hayāt ābına kıandurmuş
5. bugün **bakī**ye ol āfet vişālin va‘deler kılmış
yalanlar söylemiş miskīni gerçekden inandurmuş

267. REV: 51b; Fevrī.

268. REV: 52a; Bakī: *Dīvān*: G. 219.

269.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. lebün yād eyleyüp mey sāğērūñ ağızın şulandurmış
 bu zevk içre anuñ sākī çeküp varın tolandurmış
2. dehān-ı dilberūñ vaşfın o deñlü āb-dār étmiş
 ki şebnem gonçe-i bāğūñ seher ağızın şulandurmış
3. gönül bir serv-i reftāre akar bir āb-ı şāf-iken
 bahār-ı 'aşkda seyl-i belā anı bulandurmış
4. çıkup bām-ı sipihr üstine gece āh-ı şeb-gīrüm
 ħorūs-ı 'arşuñ uykusun uçurmuş kuşğulandurmış
5. démiş ol şāh gelsün itlerümle hem-sifāl olsun
 bu söz **mecdī**yi yārān ortasında ululandurmış

270.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. içirmiş ğayra tīğın yaramuñ ağızın şulandurmış
 yine hicrānını yād eylemiş gönlin bulandurmış
2. ruħuñ yādına dil gülşende éy gül eyleyüp feryād
 uçurmuş bülbül-i zārūñ ħuzūrın kuşğulandurmış
3. müşābihdür démekle sāyesine ol qadi şimşād
 götürmüş ħākden servini bāğūñ ululandurmış
4. kenār étmek murādı görmüş ol serv-i ħirāmānı
 turup āb-ı revānı gülsitān içre tolandurmış
5. ırakdan tūtiyā-yı ħāk-i pāyın gösterüp dil-dār
 'izārī dīde-i giryānumuñ ağızın şulandurmış

271.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. miyānuñ bend édüp éy şeh kılıç bāğın tolandurmış
 müjeñ yād eyleyüp tīğūñ ğılāf ağızın şulandurmış
2. benüm boynuma érgürmeñ o sīmīn-sīneye déyü
 alup miskī kumaşın gerdeni zülfin tolandurmış

269. REV: 52a; Mecdī: *Şiirler*: G. 42.

4a üstine: üstünde Ş.

4b 'arşuñ: 'aşkuñ Ş.

270. REV: 52a; 'İzārī.

271. REV: 52a; 'Ubeydī: *Dīvān*: G. 125.

2 kumaşın: kamasın D.

3. yaşum seyli ‘aceb bahruñ ne kıymışdur kılağına
k’édüp ol şūr bahtı mużtarib göñlin bulandurmuş
4. hūzūra varmış-iken āşiyān-ı dīde-i terde
şadā-yı seyl-i eşküm murğ-ı h’ābı kuşğulandurmuş
5. eşiginde niçe ulu varup teslīm édüp gendin
o şāhuñ itlerini éy ‘ubeydī ululandurmuş

272.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. ruñuñ şem‘ine cān naqdin dil-i dīvāne yandurmuş
çerāğ-ı hānkāh-ı ‘aşkı bir abdāl [u]yandurmuş
2. leb-i deryāda kılmış ebr-i nīsān dūr dişuñ vaşfin
şadef bī-çārenüñ bī-ihtiyār ağızın şulandurmuş
3. şarılmak va‘de étmiş gerçi bir destāra ağıyāra
alup nāzüklüg-ile anı mestāne dolandurmuş
4. rakīb-i bed-liķānuñ ‘aksi düşmiş dūrd-i mey üzre
şūrāhīnūñ anuñçün bezmde göñlin bulandurmuş
5. démeñ kim **dānişīn**üñ meyli gitmiş la‘l-i dil-dāra
rakībūñ güft u gūsı anı canından uşandurmuş

273.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. pūr étmiş sāğeri şahbā-y-ile mestāne yandurmuş
çerāğ-ı şevķini bezm ehlinüñ sākī uyandurmuş
2. elinden naqd-i ārāmını almış yüzine gülmiş
gece pervāneyi bir şem‘-i bezm-ārā tolundurmuş
3. şeb-i ğamda hayāl-i şaydı ol kebg-i hümā-ķadrūñ
alup uyķusını dil şāh-bāzın kuşğulandurmuş
4. ‘aceb mi ğam şebinde baħr-i gerdūn tīre-gūn olsa
anı bu rūzigār āh-ı şeb-gīrüm bulandurmuş
5. yazarken vaşf-ı la‘l-i yārda eş‘ār-ı rengīnüm
devātuñ **nev‘iyā** ağızını kātibler şulandurmuş

4 terde: terden D.

5a teslīm édüp: teslīm ider D.

5b itlerini: atlarını D.

272. REV: 52a; Dānişī.

273. REV: 52a; Nev‘ī: *Dīvān*: G. 197.

4 rūzigār: rūzgāra D.

274.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. cismümi yandurma rahm ét yaşuma éy bağı daş
ihtiyāt ét yanmasun nā-geh kuru yanında yaş
2. tavf-ı küyünde ayakdan başa érmiş bir meded
n'ola ger kıddüm büküp her dem ayağum olsa baş
3. fitne yayın kurmağa âteş mi olmuş ihtiyāc
kim urursın 'āleme âteş çatup peyveste kaç
4. pāre pāre gönlümün sūz-ı derūna tābı yok
göz yolından kaçre kaçre kan olup çıksaydı kâş
5. éy **fuzūlī** gark-ı hūn-āb étdi göz merdümlerin
göreyin kullāb-ı müjgāna urulsun kanlı yaş

275.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. var-ise yüz döndürür 'āşıkla olsa başa baş
anuñ-içün taş a çalar tīgini ol ser-tırāş
2. tiz édüp her gāh tīgün başuma kaşd étdürür
kanķı bed-hūnuñ dil-i sengīnidür yā rab o taş
3. başuma şu koydı şanmañ tīg-ı biryānın görüp
eyledüm şol deñlü girye kim başumdan aşdı yaş
4. aşı dükkanı öñinde yéridür āyīneyi
yüzine karşı turup her gün éder mihrini fāş
5. bir hilālī tīg-ile başum tırāş édüp o māh
éy **'ubeydī** tīgini sildi degül alnumda kaç

276.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. tīgün alsa ehl-i 'aşk içre eger ol ser-tırāş
kıldan ince boynumuz déyü kim egmez aña baş
2. taşın anuñçün béline almaz ol berber güzel
kalbi fāriğdür cihān içre komaz taş üzre taş

274. REV: 52b; Fuzūlī: *Dīvān*: G. 129.

275. REV: 52b; 'Ubeydī: *Dīvān*: G. 127.

276. REV: 52b; Fevrī.

1 İlk mısraın üzerine şu mısra yazılmış: ğamze-veş tīg alsa 'uşşāk içre ger ol ser-tırāş'

3. göz diler ġālib saña zerrīn legence olmaġa
şarulıġa mübtelā olmış bu çeşm-i eşk-pāş
4. ol hilāl-i tıġ şevķine eyā mihr-i münīr
māh-ı bedr abdāl-ı ‘aşķ olmış kılup kaşın tırāş
5. ‘aksin anuñ baġruma başardum éy **fevrī** hele
göñlümi haķ étse dükkānında bir āyīne kāş

277.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. döndi benden āsiyāb-ı çarḥ éy meh n’ola kāş
dikseler kabrūme gendüm dögmek için iki tās
2. kaç başuñ-ile olursun muķābil éy göñül
ejdehā-yı zülf-i dil-dāra ki ol kıldurdu baş
3. n’ola götürseñ ayaġı ehl-i bezm-i ‘āleme
sāķi-i devrān ecel cāmına dērmış kim dolaş
4. şām ezānına bilāl-zülf barmaķ küşedür
ka‘be-i hüsnüñ diyārında kaçan karara kāş
5. ḥatt-ı ruḥsārına ne söz kim yazarlar ehl-i rūm
şun‘i-i abdālun eş‘arından eylerler tırāş

278.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. cevher-i ‘aşķuñ dilümde var-iken şemşīr-veş
éy kemān ebrū neden yabana atmaķ tīr-veş
2. ‘arşa-i ‘aşķuñda tīr-endāz-ı āhum oynadur
barmaġında ḥalka-i gerdünı bir zihġīr-veş
3. ḥalka ḥalka oldu ‘āşıkklar saçuñ baḥşinde dün
‘āķıbet biri birine girdiler zencīr-veş
4. ġīsū-yı müşġīnünje alındı āhū gözlerün
n’eylesün dām-ı każā bend eylemiş naḥçīr-veş
5. ‘aķl u cān u dil belā ġārında şan aşḥāb-ı kehf
nefs-i **emrī** anlaruñ ardıncadur kıtmīr-veş

277. REV: 52b; Şun‘ī: *Dīvān*: G. 78.

4 küşedür: gösterür D.

5 kim: ger D.

278. REV: 53a; Emrī: *Dīvān*: G. 223.

1 cevher: gevher D.

4 alındı: alınmış D.

279.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. sâf-dil âyîne-tab'-iken göñül şemşîr-veş
éy kaşı yâ aña niçün egri baķduñ tîr-veş
2. şeh-süvârum atun ayağın öperdüm bendeni
öldürüp fîtrâke aşsañ ser-nigün naķçîr-veş
3. bend-i ğamda görse şeydāñı perîşân-hâl olup
kākülün pür-çîn olurdı éy perî zencîr-veş
4. sen kemân-ebrû ğamıyla hâlķa olduğum gören
hayretinden ağzına barmaķ ķodı zihgîr-veş
5. havf-ı hışmindan **rızâyî** berg-āsâ ditrerin
ol nihâl-i tâze étđi ben civânı pîr-veş

280.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ser-firâz ol nîze-āsâ keskin ol şemşîr-veş
yâ gibi baş egme hâlķa rast-rev ol tîr-veş
2. duğter-i rez ayağında cevherî hâlĥâldur
sâġer-ı meyde ĥabâb-ı muntazam zencîr-veş
3. hâlķa hâlķa oldu çeşm-i zahm-ı hün-bârum gibi
éy kaşı yâ gözlemekden tîrünġi zihgîr-veş
4. itlere vérdüm tenüm yolında cân vérince ben
şeh-süvârum terkiye aşmaz velî naķçîr-veş
5. kehf-i dehrün ĥüblar aşĥâbıdur **fevrî** ne tañ
anlara uyup dese aĥvâlini ķıtmîr-veş

281.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. tekye-gâh-ı 'aşķda göñlüm delürđi şîr-veş
gel müselsel zülfünġi boynuma taķ zencîr-veş
2. éy kaşı yâ ĥasret-i ķaddünġle göñlümđen geķer
nâvek-i dil-düzuñı pehlüya çekmeñ tîr-veş

279. REV: 53a; Rızâyî.

280. REV: 53a; Fevrî.

281. REV: 53a; 'Ahdî: *Dîvân*: G. 96.

1 Bu beyit ayrıca şiirin üst tarafına yazılmış:
çeşmi şîrâne alur gördüğünü naķçîr-veş
kim görüpdür kim ola 'âlemde âhü şîr-veş

3. n'eyler ol āfet béline tīg u ḥaṇṇer ṭaḳınup
'ālemi kırdı geçürdi ğamzesi şemşīr-veş
4. murğ-ı dil alındı bir şeh-bāza ki istignā édüp
terkiye aşmaz gözi āhūları naḥṭīr-veş
5. ḳāmetin ḥalka tenin göz göz kıılır **'ahdī** şehā
öpmege ağzını bir kez tīrūñūñ zihgīr-veş

282.

Fā 'ilātūn fā 'ilātūn fā 'ilātūn fā 'ilūn

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. étdi ol sīb-i zeḳan şeklin dil-i vīrāne naḳş
eyledi bihzāddur gūyā ki bir büt-ḥāne naḳş
2. şekl-i mecnūnda yazarlarsa n'ola naḳḳāşlar
éy şacı leyli beni sen eyledūñ dīvāne-naḳş
3. zeyn édüp dāğ-ı belā-y-ile bisāt-ı sīnemi
geçdi nerrād-ı felek ben zār u ser-gerdāne naḳş
4. ḳoynına bu şekl ile şāyed girem yārūñ beni
eylesūn naḳḳāşlar mecmū'a-i cānāne naḳş
5. éy **mişālī** gül ḳulak tutmazdı şavt-ı bülbüle
bağlasam vaşf-ı ruḥ-ı cānānı üstādāne naḳş

283.

Fā 'ilātūn fā 'ilātūn fā 'ilātūn fā 'ilūn

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. çarḥ cellād olmağa beñzer ki tedbīr eylemiş
dūd-ı āh-ı 'āşıkı bir şāmī şemşīr eylemiş
2. alnına tamğa urupdur ḥākim-i ḳudret gülūñ
rū-yi yār-ile meger da'vā-yı tezvīr eylemiş
3. éy şanem la'lūñ ḥayālin dilde naḳş étmiş raḳīb
vey bu kāfīr deyrde 'īsāyı taşvīr eylemiş
4. her neye degse ḳarardur dūd-ı āhuñ éy göñül
yār zūlfinden aña sevdā mı te'şīr eylemiş
5. dāyire çizmiş du'ā-yı hıẓr-ile tā ḥaṭṭ-ı yār
emriyā mihr ü meh-i tābānı teşhīr eylemiş

4 türkiye aşmaz gözi āhūları ḥaṇṇer-veş. D.

5 kıılır: ḳalır D.

282. REV: 53a; Mişālī.

283. REV: 53b; Emrī: *Dīvān*: G. 224.

1 Divanda mısraların yeri değışik.

3 vey: vāy D.

4 āhuñ: āhum D.

284.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. sākiyā dilber piyāleyle ağız bir eylemiş
şevkden bezm ehlinün katline tedbîr eylemiş
2. ğabğabuñ kim cāmi‘-i hüsñünde sîmîn topdur
aşmağa zülf-i girih-gîr aña zencîr eylemiş
3. ben kara yazulınuñ hālın sirişk-i hûn-feşân
levha-i zerd üstine sürh-ile tahrîr eylemiş
4. toğrulup gendü evi gibi varup konmağ-ile
nāvekün murgı dil-i ‘uşşākda yér eylemiş
5. naqş édüp naqqāş-ı kudret la‘lin ol ‘îsî-demün
mecdiyā bu şüret-ile cānı taşvîr eylemiş

285.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. küh-ken şîrîni şanma senge taşvîr eylemiş
acımış sengîn-dil olduğunu tahrîr eylemiş
2. devr-i ‘ālem halkı lâ-ya‘kıl düşerse tañ midur
sāki-i bezm-i belā ayakla el bir eylemiş
3. bağrumı delsün déyü geçmişdi dilden nice kez
éy kaşı yā yine göñülde okuñ yér eylemiş
4. ol kaşı yānuñ gözi cādūsı hoş sehħārmış
gamzesin bir lahzada geh nîze geh tîr eylemiş
5. nāme-i luţf-idi ardından okundu haţt-ı yār
kazıdup yüzden **rızāyî** gerçi tezvîr eylemiş

286.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. haţt-ı sebzi ol gülün rûyını pinhân eylemiş
ğonçe-veş hûn-ile tolmış yüregüm kan eylemiş
2. kapladı zulmet günü kopdı kıyāmet şandılar
kalkup ol meh yüzine zülfin perîşân eylemiş

284. REV: 53b; Mecdî: *Şiirler*’de yok.

285. REV: 53b; Rızāyî.

286. REV: 53b; ‘Ahdî: *Dîvân*: G. 95.

2 kapladı: kapıldı D.

3. sāye şalmış tā raķībūn başına ol serv-kađ
sāye-veş ‘āşıkları hāk-ile yeksān eylemiş
4. pāyimāl édüp dilüm almış ele gönlin anuñ
ağladuñ ben bī-dili ağıyārı handān eylemiş
5. ‘ahdine tırmaz döner devr-i felek gibi o mäh
döne döne tıtalum kim ‘ahdī peymān eylemiş

287.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

Remel + + -- / + + -- / + + -- / + + --

1. kankı dervīş ki ‘aşk iline sultān olmuş
hazret-i veys-i karen aña şütürbān olmuş
2. şerer-i āteş-i dil bahre düşerse göreler
tābe-i arzda mähileri biryān olmuş
3. tırresi cīm-durur kaddi elif kaşları nūn
ne diyem anı ki başdan ayağa cān olmuş
4. halka halka görinen zülf-i girih-gīri degül
dīdelerdür ki anuñ hüsnine hayrān olmuş
5. ‘anberīn kāküline sünbülü beñzetdüğüme
emriyā ol şanemüñ zülf-i perīşān olmuş

288.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

Remel + + -- / + + -- / + + -- / + + --

1. tağıduñ hūr-veşüm zülf-i perīşān olmuş
cümle āşüftelerüñ hāli perīşān olmuş
2. ğarażı gendüyi hāk-i rehünje şatmağ-imiş
yūsuf ol gün ki şehā misk-ile mīzān olmuş
3. gördi şevk-ile güler giryeme yanup yakılup
şem‘-i meclis güler-iken baña giryān olmuş
4. şarınup kara taparken güne rüyüñ göreli
ak şarınmış başına mäh müselmān olmuş
5. genc-i mihrünle **rızāyī** keremüñ berķin umar
göñlüni yakmış anuñ çün teni vīrān olmuş

4 almış ele: olmuş ala D.

287. REV: 54a; Emrī: *Dīvān*: G. 227.

3a zülf-i cīm u kad-i bālāsı elifdür kaşı nūn D.

3b anı: aña D.

4 girih-gīri: girih-gīr D.

5 D: hasret-i la‘lūñ ile cān vērür emrī sanemā
gözleri kan akıdur üstine giryān olmuş

288. REV: 54a; Rızāyī.

289.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + -- / + + -- / + + -- / + + -

1. 'āşıkun göñlüne 'aşkun odı mihmān olmış
anun-ıçün güzelüm yüregi biryān olmış
2. 'aks-i zülf ü lebün éy şeh ne yére düşdi-y-ise
toprağı misk ü taş la'l-i bedahşān olmış
3. dil şeh-i miḥnet olaldan aña bu meydānda
dūd-ı āh-ile şerer güy-ile çevgān olmış
4. görinen encüm-i tābende nedür dersen eger
dīdelerdür ki ruḥun māhına ḥayrān olmış
5. ol perī zülf ü kad ü ebrū-yı garrāsı-y-ile
éy **nihānī** gör e başdan ayağa cān olmış

290.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + -- / + + -- / + + -- / + + -

1. yüzi ol serv-kadün mihr-i dıraḥşān olmış
'āşıkı sāye gibi ḥāk-ile yeksān olmış
2. āteş-i mey-ile gül gül ruḥun éy gül olalı
bezmümüz ḥüsnün-ile reşk-i gülistān olmış
3. nār-ı rüyuña taparken gözün éy kāfir-i çīn
müjeden ok götürür şanki müselmān olmış
4. zülfi altında 'arak kevkeb-i seyyāre-durur
ıztırāb-ile yürür ebrde pinhān olmış
5. dişleme la'lün epsem déme '**ahdī**ye begüm
nāleme çünkü sebab ol leb ü dendān olmış

291.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + -- / + + -- / + + -- / + + -

1. başka ol ḥāl ki zeyn-i ruḥ-ı cānān olmış
mālik-i mısr olup başına sultān olmış

289. REV: 54a; Nihānī: *Nihānī (İbrahim Çelebi) ve Gazelleri*: G. 23.

5 gör e: göre N.

290. REV: 54a; 'Ahdī: *Dīvān*: G. 94.

1 Bu beyit ayrıca şiirin üst tarafına yazılmış:
kim ki bir gece enīs-i seg-i cānān olmış
cānı şükrāne vérüp 'āleme sultān olmış

291. REV: 54a; Ref'ī.

2. çekmege pîr-i felek kühl-ile hâk-i kademün
mihr-ile mâh iki keffe-i mîzân olmuş
3. akıdup seyl gibi kanuma girmek mi diler
şoyunup tîğî o şâhuñ yine ‘üryân olmuş
4. bûs-ı la‘l-i leb-i cân-bağşî hevâsıyla habâb
başını oynamağa cām aña meydân olmuş
5. tîr-i tûmâr-ı kelâmum götürür elde ‘adû
ref‘iyâ benzer o bî-dîn müselmân olmuş

292.

Meḡ‘ülü meḡā ‘ilü meḡā ‘ilü fe ‘ülün
Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. gözden düşüp ayakda kalursa yéridür baş
esrâr-ı gam-ı ‘aşkumızı eyler éle fâş
2. ağlar başa şanma tab‘-ı la‘lün édelden
yüzi şuyını yére döker çeşm-i güher-pâş
3. la‘l-i lebünje dūr dişünje gördi el érmez
hasretle vurursa n’ola hâtem başına taş
4. dil almada zülfi n’ola çok başlu olursa
her bir ser-i mûyında aşıldı nice biñ baş
5. uydum dile biñ dürlü belâ başuma geldi
‘ahdî reh-i ‘aşk içre kanı bir éyü yoldaş

293.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün
Remel + + -- / + + -- / + + -- / + + --

1. saña éy dil démezsin sünbül-i gül-zâra yapış
beni zülfeyni helâk étdi sen anlara yapış
2. el uzatduñ ruḡına yanduguna acımazın
éy gönül tıflı saña kim dédi var nâra yapış
3. kâha döndüm gam-ile bendeye vaşl ol déyicek
dédi dilber beni ço var yüri dîvâra yapış
4. beni ol yakdı oda gayrıyı ağlatma şakın
yüri éy düd-ı dilüm çarḡ-ı sitem-kâra yapış

292. REV: 54a; ‘Ahdî: *Dîvân*: G. 92.

293. REV: 54b; ‘Ubeydî: *Dîvân*: G. 126.

2 uzatduñ: uzatdum D.

3 bendeye: bendeñe D.

4 ol yakdı oda gayrıyı: beni evvel yakdı oda gayrı D.

5. éy ‘ubeydî ser-i kūyına érem dérsen anuñ
yolına hāki olup dāmen-i dil-dāra yapış

294.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

Remel + + -- / + + -- / + + -- / + + --

1. éy gönül қо beni ol hāl-i siyeh-kāra yapış
seni başdan çıkaran fitne vü ‘ayyāra yapış
2. ölür-iseñ acımam zehr-i ğam-ı zülfi-y-ile
saña éy tıfl-ı dilüm kim dédi var māra yapış
3. cānı yok şūrete döndüm baña vaşl ol déyicek
hışm-ile bakdı dédi қо beni dīvāra yapış
4. çāh-ı tenden çıkayın dérsen eger éy ğam-ı dil
resen-i āha yahūd silsile-i zāra yapış
5. düşme ayağına nef‘i saña yok ref‘inün
yüri éy eşk-i revān dāmen-i dil-dāra yapış

295.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel - + -- / - + -- / - + -- / - + --

1. zülf-i cānān-ile éy dil tāze bir sevdāya düş
niçe bir hicrān u fūrkat gel berü me’vāya düş
2. cür‘a-i cām-ı maḥabbet içmege ḥum-hānede
himmet iste dāmen-i pīr-i şafā-peymāya düş
3. kūy-ı vaşl içre müyesser olmaz-ise vaşl-ı düst
ayağı toprağına yārün yüzün sür pāya düş
4. bir yaña sūz-ı firāk u bir yañadan nār-ı ‘aşk
saña kim dédi dil-i dīvāne bu ğavgāya düş
5. baḥr-i bī-pāyān-ı ‘aşk içre olup ğavvāş-ı ‘aşk
éy nişānī gevher istersen yüri deryāya düş

5 hāki: hāk D.

294. REV: 54b; Ref‘i.

295. REV: 54b; Nişānī: M. L.: G. 531.

2 hānede: hāneden M. L.

3 vaşl-ı dost: dest-būs M. L.

4a sūz-ı firāk: nār-ı firāk / nār-ı ‘aşk: sūz-ı ‘ışk M. L.

4b dédi : dir hey M. L.

5 olup ğavvāş-ı ‘aşk: bulursın ḥaqqı sen M. L.

296.

Mef'ülü mefā 'ilü mefā 'ilü fe 'ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. giryeyle éle mihr-i nihānı édeli fāş
süd dökdi öñinde o mehün dīde-i dūr-pāş
2. ter düşdi çeküp dāmenini serv-i çemenden
ğark-āb édicek gülşeni çeşminden akan yaş
3. el vérmedi bir buseye yakdum dile biñ dağ
ayağını öpmek hele haqqum gibi biñ baş
4. hātem elin öpdi ki éde būs dehānın
la'l-i lebi vérmez katı pekdür dişine taş
5. dil hānesini dāğ-ı belā tutdı **'izārī**
baş kaldurup ev başdı şanasın nice evbāş

297.

Mef'ülü mefā 'ilü mefā 'ilü fe 'ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. olmak dileseñ fakr u fenā zümresine baş
zinhār ayak başma tama' iline yoldaş
2. olmasa dem-i girye dem-i hādeye hem-dem
geldükçe neşāt-ile tolar mıydı gözün yaş
3. bağrumdaki biñ başı tamām eyledi bir dāğ
derbend-i maḥabbetdür olur bir pula biñ baş
4. çün sāye sebük-bār degülseñ olamazsın
erbāb-ı vefāya reh-i 'aşk içre ayakdaş
5. **fevrī** ben o tevḥīd yolu sālikiyem kim
haqdan bilürin ayağıma ger tokına taş

298.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + -- / - + -- / - + -- / - + -

1. kākül-i yāri édersen ārzü sevdāya düş
başuñ gelsün belālar dér-iseñ gavgāya düş
2. dām-ı zülfinden şakın ol çeşmi şeh-bāzuñ déyü
démedüm éy murg-ı dil var pençe-i 'ankāya düş

296. REV: 54b; 'İzārī.

297. REV: 54b; Fevrī.

298. REV: 54b; Şānī: M. L.: G. 532.

2 déyü: didüm M. L.

3. ben o yūsuf-çihre ile édeyin seyr-i sülük
sen yūri ḥalvetde şūfī ‘ālem-i rū’yāya düş
4. la‘l-i nāb-ı yārı öp ḳalbün şafā kesb eylesün
def‘-i ḡam étmek dilerseñ bāde-i ḥamrāya düş
5. cūyibār-ı eşke ḡarḳ ol dése yār olmaz mısın
éy göñül düşmez misin ol şeh dése deryāya düş
6. bir nigār-ı meşnevī-ḫ̣ānı sevüp **şānī** gibi
ittihād-ı ma‘nevī kesb eyle var hem-sāye düş
7. nāfe-i zūlfın hevāsın ḳoma ol leyli-veşün
éy göñül mecnūn gibi dāmen-i şahrāya düş

299.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ‘āḳil iseñ ‘āşık-ı āşüfte ol sevdāya düş
çāk ḳıl şabruñ yaḳasın dāmen-i şahrāya düş
2. uçururlar yārdan şaḳın seni mānend-i it
şal yaşuñ ırmaḡına éy dil özün deryāya düş
3. la‘l-i mey-gūnı hevāsıyla o yār-ı gül-ruḫuñ
rind-i şāhid-bāz iseñ āvāre ol şahbāya düş
4. meyl édüp dünyāya dil göñlin ḫayāle bağlamaz
kim gelür aḫvāl-i ‘ālem ‘ārif ü dānāya düş
5. mürşid-i ‘aşḳuñ ayaḡı topraḡına sür yüzün
bī-naşīb olma **belīḡī** pāyeden geç pāya düş

300.

Mef‘ülü mefā ‘ilü mefā ‘ilü fe ‘ülün

Hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. éy dīde olursın ḳadem-i yāre güher-pāş
çün sāḡer-ı şahbā göreyin görme acı yaş
2. nūş eyleyelüm mey olalum sīne-be-sīne
gel ḳan yalaşup olalum éy māh ḳarındaş
3. ger sāye şala küşteleri ḫākine çün serv
ḫaşr oldı şanup maḳbereden ḳaldura[lar] baş

3 seyr-i sülük: seyr ü sülük M. L.
299. REV: 54b; Belīḡī: M. L.: G. 533.
 2a mānend-i it: mānend it M. L.
 2b yaşuñ: yaşum M. L.
 4 kim: kem M. L.
300. REV: 54b; Hüdāyī: *Dīvān*: G. 78.

4. raḥm étmez-iseñ şarşar-ı āh-ı seherümle
berbād ola çün rīk-i beyābān tağ-ile taş
5. mihründen eger dönse n'ola kalb-i **hüdāyī**
éy zāl-i felek er mi olur kimseye oynaş

301.

Mefā 'ilün fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

Müctes - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. nişāne sūz-i dile āhumuñ şerāresidür
belī belāyı éden 'āşıkun sitāresidür
2. şihāb şanma felekde zāhir olan géceyle
maḥabbet ehlinüñ ol tığ-ı āhı yāresidür
3. sevād-ı sübhā-i şad-dāne şeyḥ-i sālūsun
ḥaḳīḳata nazar olunsa yūzi ḳaresidür
4. 'izār-ı sādesi üzre şan ol ruḥ-ı rengin
görinür āyīnede la'l-i gūşvāresidür
5. ḥayāt bulsa n'ola vaşl-ı yār-ile **bāḳī**
dehānı cān u leb-i la'li cānı pāresidür

302.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

Muzārī' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. la'lün ḳatında kıymet-i gevher şikest olur
zūlfün yanında revnaḳ-ı 'anber şikest olur
2. meclisde la'l-i yāre inende ezilmesün
va'llāhi yoḥsa kelle-i şekker şikest olur
3. başlar yarılrsa meclis-i 'aşḳunḳa ḡam degül
bezm-i şarābda nice sāḡer şikest olur
4. seng-i felāḥın ursa eger dest-i rūzigār
ḳandıl-i āfītāb-ı münevver şikest olur
5. **bāḳī** şikenc-i zūlfı ḡamın yazmak istesem
tāḳat getürmez elde ḳalemler şikest olur

301. REV: 55a; Bāḳī: *Dīvān*: G. 94.

- 1 'āşıkun: 'āşık D.
- 2 zāhir olan giceyle: giceyle zāhir olan D.
- 4 āyīnede: āyīneden D.
- 5 cān u: cānı D.

302. REV: 55a; Bāḳī: *Dīvān*: G. 98.

- 3 yarılrsa: yitürse D.
- 4 felāḥın: felāhan D.

303.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. nergis üzre berg-i zerd ü jâleler kim vardur
er çerâğına dizilmiş dirhem ü dînârdur
2. mantıku't-tayr okumağa başladı murğ-i çemen
güşe-i gül-zâr şimdi külbe-i 'atğardur
3. tutdı başın tîşe-i merge gam-ı şîrîn ile
ehl-i 'aşk içre anuğçün küh-ken serdârdur
4. gevher-i eşküm eriyüp şu gibi aksa n'ola
böyledür ahvâli her kim 'âşık-ı dîdârdur
5. **bâkıyâ** ol âfitâb-ı 'âlem-ârâ germ olup
mâhdan garrâ yüzüm var dërse vechi vardur

304.

Mefâ 'ilün fe 'ilātün mefâ 'ilün fe 'ilün
Müctes - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. akar yaşum olıcağ dîdeden nihân ülker
diler ki göstere çeşm-i güher-feşân ülker
2. fetîli şu'le vérür tâze dâğlar yağdum
murâdum ol ki éde sînede mekân ülker
3. çü zülfi halkalarından görine ruhsârı
şeb-i siyâhda gūyâ olur 'ayân ülker
4. metâ'-ı hüsni bilürdi nice kumâş idüğün
sen olmasañ eger éy şūh-i dil-sitân ülker
5. 'izâr-ı yâr 'arak-nāk olınca éy **bâkî**
görenler étdi şanur mâh-ile kırân ülker

305.

Mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. dilâ bezm-i cihânda kimse âhîr pâyidâr olmaz
müdâm elden koma ayağı fırsat ber-karâr olmaz
2. şakın mecnûnı şanmañ ehl-i 'aşkuñ ihtiyâridur
güzel sevmekde zîrâ kimseye hîç ihtiyâr olmaz

303. REV: 55a; Bâkî: *Dîvân*: G. 110.

5 yüzüm: yirüm D.

304. REV: 55a; Bâkî: *Dîvân*: G. 150.

4 bilürdi nice: bilürlerdi ne D.

305. REV: 55a; Bâkî: *Dîvân*: G. 195.

3. kenār étsem diyen ol gevheri қа‘r-ı yem-i ğamdan
kenāra çıķmasun herġiz ki gevher der-kenār olmaz
4. ne қанлар ағларım hecrinde yāruñ derd-i fūrķatden
‘aceb bir dem mi vardur çeşm-i pūr-hūn eşk-bār olmaz
5. ol āhūyı saña şayd ola şanma iltiyāmından
öñünce kaçар ammā **bāķi**yā āhır şikār olmaz

306.

Mef‘ūlü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün
Muzārī’ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. ‘ālemde zerre deñlü degülken vücūdumuz
müşkil budur ki zerreden artuķ hasūdumuz
2. evtār-ı çeng-i bezm-i şafādur şanur gören
künc-i belāda gözden aķan iki rūdumuz
3. tāc-ı zümürredī görünür var-ise meger
bālā-yı serde éllere dūd-ı kebūdumuz
4. zer-beft cāme geydi ser-ā-ser şanur gören
étse ihāķā cismümüzi yanar odumuz
5. **bāķi** metā‘-ı nazm-ile bāzār-ı dehrde
cevr-i liyām u miñnet-i eyyām sūdumuz

307.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. sūz-i ‘aşķunla kaçan kim dilden āh u zār olur
āh dūd u dūd ebr ü ebr āteş-bār olur
2. aķsa eşķüm dīdeden ol gevher-i nā-yāb içün
eşķ seyl ü seyl yem yem pūr-dür-i şehvār olur
3. yansa dāğ-ı sīnem üzre hasret-i haddünle nār
nār nūr u nūr hūr u hūr pūr-envār olur
4. kūhdan geçse ġam-ı zülfünle āhum şarşarı
kūh deşt ü deşt bāğ u bāğ sünbül-zār olur
5. ġonçeye baķsa lebünşüz çeşm-i **bāķi** bir nazar
ġonçe berg ü berg hār u hār hançer-dār olur

306. REV: 55a; Bāķi: *Dīvān*: G. 193.

307. REV: 55b; Bāķi: *Dīvān*: G. 114.

308.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. şarāb-ı bezm-i ğam zevkın ne mîr ü ne vezîr étđi
 anuñ keyfiyyetin benden su'āl eyleş faķîr étđi
2. saçıldı cür'a-i cām-ı maħabbet bāġ-ı rıdvāna
 şuyın kevşer nebātın ney-şeker hākin 'abîr étđi
3. binā-yı 'aşka tūfān-ı havādiş kār-ger olmaz
 esāsın gūyiyā bennā-yı kudret kār-gîr étđi
4. civānlık 'ālemi gitdi ne vaktin toġrulam yā rab
 degüldüm bār-ı 'aşk-ı yār kıddüm bükdi pîr étđi
5. ne ğam endîşe-i zilletden éy **bāķî** bu menzilde
 hidāyet reh-beri lutfın aña kim dest-gîr étđi

309.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
Remel + + --- / + + --- / + + --- / + + ---

1. derd ü ğam bezmine kıddüm gibi bir çeng olmaz
 nāylar nālelerüm sāzına āheng olmaz
2. kañġı gündür ki senüñ seng-i ğamuñ zaħmından
 günbed-i çarh-ı felek başumuza teng olmaz
3. olamaz meşreb-i rindāna muvāfık şol kim
 cām-veş bāde-i gül-gün-ile hem-reng olmaz
4. içeyin 'āleme rüsvā olayın n'olsa gerek
 'āşıkam 'āşık bed-nāma ğam-ı neng olmaz
5. āl-ile ruhlaruñ alsun dil-i **bāķî**yi hemān
 aña éy şūh-ı cihān böyle güzel reng olmaz

310.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
Remel - + --- / - + --- / - + --- / - + ---

1. kırkaram oldur göz deger hāk-i der-i cānānuma
 yohsa kühl-āsā çekerdüm çeşm-i hūn-feşānuma
2. bāġda dūlābı çok çekdi çevürdi bāġ-bān
 öykünür déyü ğamuñda nāle vü efġānuma

308. REV: 55b; Bāķî: *Dīvān*: G. 523.

4 degüldüm: egildüm D.

309. REV: 55b; Bāķî: *Dīvān*: G. 204.

310. REV: 55b; Bāķî: *Dīvān*: G. 434.

1a kırkaram: kırkum D. / deger: dege D.

1b hūn-feşānuma: hūn-efşānuma D.

3. düşmese ağzumdan ol şîrîn-dehānuñ lebleri
vaşf-ı la‘lin durmasam zıkr eylesem yārānuma
4. çeşm ebrū hāl-i hindū zūlf-i cādū bulsa ger
öykünürdi āfitāb ol āfet-i devrānuma
5. yār defterden yine **bākī** kazınmak var démiş
yanlış anlatmış ‘adūlar ben kılın sultānuma

311.

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün
Muzārī’ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. gül-gün kabāsi ol şanemüñ şanki lāledür
cism-i laṭīfī lāle-i hamrāda jāledür
2. karşımda allar geyüp ol lāle-ruh yine
gül-günilerle ‘aqlum alur şan piyāledür
3. tāk-ı cefāda manzara-i çeşm-i dil-rübā
küy-i belāda hāne-i cāna havāledür
4. kūyundan etse ‘azm-i sefer cān-ı mübtelā
zād-ı reh aña gūşsa vü gamlar nevāledür
5. bir bezme mīr-i meclis olupdur gönül k’aña
bahır-i muhīṭ cūr’a vü gerdün piyāledür
6. **bākī** sipihr āhum odına siper tutar
farḳ-ı felekde zāhir olan şanma hāledür

312.

Fe ‘ilātün mefā ‘ilün fe ‘ilün
Hafīf + + - - / + - + - / + + -

1. gülşen istersen işte mey-hāne
gül-i hāndān gerekse peymāne
2. ṭālib-i şem‘-i vaşl olunca kişi
oda yanmaḳdan aña pervā ne
3. kīşden çün çıkardun éy kaşı yā
oḳ gibi atma bāri yābāne
4. hāk-i rāh olduğum görüp ayağın
yérler başmaz oldu cānāne

4 çeşm ebrū: çeşm ü ebrū D.
311. REV: 55b; Bākī: *Dīvān*: G. 84.
4 gamlar: nāle D.
6 odına: okına D.
312. REV: 55b; Bākī: *Dīvān*: G. 471.
3a çün: çok D.
3b atma bāri yābāne: bāri atma yābāna D.

5. süm-i esbine yüz süren o şehün
‘arşa-i dehre oldı ferzâne
6. **bâkiyâ** tarz-ı şî‘r böyle gerek
hem levendâne hem zarîfâne

313.

Mef‘ülü fâ ‘ilâtü mefâ ‘ilü fâ ‘ilün
Muzârî’ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. bir hüsni dahı bağladı hatt-ı ‘izâr-ı yâr
etraf-ı bāğ hûb olur olursa sebze-zâr
2. ebr-i bahâr-ı hüsndür ol zülf-i müşg-bâr
yağdı ‘izârı bāğına [hat] şanma zînhâr
3. gül-zâr-ı hüsni olmaz-idi böyle sebze-zâr
akıtmayaydı yaşımı çok çok o gül-‘izâr
4. esdürmeseydi şarşar-ı âhum cefâ-yı yâr
mir’ât-ı hüsni olmaz-idi böyle pür-ğubâr
5. **bâkî** ‘izâr-ı yârda hat şanma görinen
zerrâtdur ki mihr-i münîr étîdi aşikâr

314.

Fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. karşı tutdum sîne-i şad-çâki senden cânibe
gönder éy [kaşı kemānum tîri benden cânibe]
2. defterin bād-ı şabâ lü’lû-yı lâlânun durer
ilter olsa dişleri vaşfin ‘adenden cânibe
3. görmesün kimse déyü dişler lebin şakın déyü
bağduğumca ol büt-i şekker-şikenden cânibe
4. seyr édelden gülşen-i hüsününde kadd ü haddünî
çekmez oldı hâtırum serv ü semenden cânibe

5a yüz: ruh D.

5b dehre: dehrde D.

6b hem zarîfâne hem levendâne D.

313. REV: 56a; Bâkî: *Dîvân*: G. 111.

1a hatt-ı ‘izâr-ı yâr: hatdan ‘izâr-ı yâr D.

1b sebze-zâr: benefşe-zâr D.

2 Yazmada ‘hat’ eksik.

4 esdürmeseydi: esdürmeyeydi D.

314. REV: 56a; Bâkî: *Dîvân*: G. 440.

1 ‘gönder éy’ kısmından sonrası yapııştırılan bant sebebiyle kapanmış.

2 dişleri: dişlerün D.

3 déyü dişler lebin şakın déyü: şakın diyü lebin dişler başa D.

4 semenden: çemenden D.

5. husevā yıllar-durur yolunda ferhādun geçer
māyil ol gel **bākī**-i şīrīn-suhenden cānibe

315.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. düşse zülfünden 'araḳ ruḥsār-ı cānān üstine
güyiyā şeb-nem düşer gül-berg-i ḥandān üstine
2. kāküli şanmaḡ görinen t̄ayir-i devlet hümā
sāye şalmışdur o şāhenşāh-ı ḥübān üstine
3. niçün ol hūrşīd-i 'ālem-tāba öykündün déyü
māh-ı nev ḥançer çeker mihr-i dıraḥşān üstine
4. zīr-i zülfünde görenler ḥaṭṭuḡı ebr-i bahār
sāye şalmış şandılar şahn-ı gülistān üstine
5. ḡam degül gelse dile **bākī** pey-ā-pey derd ü ḡam
eksük olmaz tekyede mihmān mihmān üstine

316.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. dem-i şubḡ érdi getür bādeyi şoḡbet demidür
mey-i nāb ile pür ét sāḡeri 'işret demidür
2. yār-ise maḥrem-i aḡyār gönül hem-dem-i zār
gözlerüm ḳan akıdursa n'ola ḡayret demidür
3. çok belā çekdi senün çeng-i ḡamuḡda dil-i zār
nāy-veş nāleler eylerse şikāyet demidür
4. 'aşḳuḡı şaḳlar-idüm sīnede ammā şimdi
āh étsem beni 'ayb eyleme fūrḳat demidür
5. miḡneti dil ser-i zülfinde çeker éy dil **bākī**
kāfiristāna düşen kimsede miḡnet demidür

315. REV: 56a; Bākī: *Dīvān*: G. 438.

5 tekyede: tekyedür D.

316. REV: 56a; Bākī: *Dīvān*: G. 81.

4 āh étsem: āh idersem D.

5 éy dil bākī: ey bākī D.

317.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + -- / + + -- / + + -- / + + --

1. tatalum mihri görem kâmet-i dilber yérine
kime dil bağlayam ol zülf-i mu'anber yérine
2. géceler şanma sipihr üzre kamerdür görinen
cānumuz 'aksi geçer mihr-i münevver yérine
3. gör[mese yār gāzab-nāk] olıcağ ağyārı
hışm édüp 'āşık[ın āzārlar] itler yérine
4. yār eşigünde rakībün yérin umma şüfī
bağlamaz kimse seni ol kapuda har yérine
5. ısnurdum yérüme nār-ı firāka nisbet
ben olaydum eger āteşde semender yérine
6. kafes-i gāmda n'ola kaldum-ise tūtī-vār
vaşf-ı la'lün hele ağzumda ya şekker yérine
7. eşigün taş ile hāk-i harīmün besdür
bākī-i haste-dile bālīş ü bister yérine

318.

Mef'ülü mefā 'ilü mefā 'ilü fe 'ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. çāk oldı yaşam cevri firāvānu elinden
şad-pāre iken dāmen-i dil anu elinden
2. kaddüm bükülüp derdün-ile döndi kemāne
kullāb-ı ser-i zülf-i perīşānu elinden
3. él bezm-i vefā içre şafālarda velī ben
kanlar yudarın sākī-i devrānu elinden
4. éy nice ser-efrāzlaru kellesi tūpı
ğaltān ola bu 'arşada çevgānu elinden
5. la'l-i leb-i dil-dāra özin nisbet édelden
āzürde-dilem pençe-i mercānu elinden
6. fāş étmez-idi rāz-ı dili yūsuf-ı ken'an
çāk olmasa dāmānı züleyhānu elinden

317. REV: 56a; Bākī: *Dīvān*: G. 422.

1 kâmet-i dilber: tal'at-ı dil-ber D.

3 Metne yapıştirılan banttān dolayı bir kısmı kapalı.

318. REV: 56a; Bākī: *Dīvān*: G. 359.

3 sākī-i devrānu: sākī-i hicrānu D.

7. **bākī** [nice bir fāhte-veş bāğ-ı] belāda
nālān olam ol serv-i hırāmānuḡ elinden

319.

Mef'ūlū fā 'ilātū mefā 'ilū fā 'ilūn
Muzārī' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. beḡzetdiler o māha déyü mihr-i enveri
biri birine koydı fiḡānum felekleri
2. çekdi çevürdi sākī-i meclis piyāleyi
āl ile öpdi déyü leb-i la'l-i dilberi
3. 'āşık güşāde-meşreb olur cām-ı mey gibi
hem-dem édinse gendüsine taḡ mı sāgeri
4. yārūḡ raḡībī gibi iti görmedüm daḡı
olmaya gerçi eşk-i revānum gibi çeri
5. **bākī** şarīr-i kill-i bedāyi'-nigārdur
şehbāz-ı dest-i fikretümūḡ [şīt-i şeh-peri]

320.

Mef'ūlū fā 'ilātū mefā 'ilū fā 'ilūn
Muzārī' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. dergāh-ı ḡaḡḡda derd-ile 'āşık niyāzda
bātıl taşavvur étmede zāhid namāzda
2. raḡḡāş-vār şevḡ-ile 'uşşāk raḡş éder
āheng ü āh u nālelerümden ḡicāzda
3. 'aşḡunla zūhre çarḡda gerdün semā'da
ḡurşīd ü māh şevḡ-ile sūz u güdāzda
4. üftādelər şikeste vü mecrūḡ u pāyimāl
ḡübān semend-i nāza binüp terk ü tāzda
5. **bākī** ḡarīn-i fūrḡatūḡ olmaḡ revā mıdur
aḡrān içinde böyle iken imtiyāzda

7 İlk mısra kesik halde, okunmuyor.

319. REV: 56b; Bākī: *Dīvān*: G. 504.

4 yārūḡ: yanın D.

5 Son kısım silinmiş.

320. REV: 56b; Bākī: *Dīvān*: G. 446.

1 dergāh-ı ḡaḡḡda: dergāh-ı ḡaḡḡa D.

2a raḡḡāş-vār şevḡile 'uşşāk: 'uşşāk-var şevḡ ile ḡuccāc D.

2b āheng ü āh: āheng-i āh D.

4 terk ü tāzda: türktāzda D.

321.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
Remel + + -- / + + -- / + + -- / + + --

1. mübtelā oldı göñül cām-ı şarāb-ı nāba
āh kim zevraḡ-ı dil düşdi yine girdāba
2. ser-i zülfünde iken çeşmüne meyl étdi göñül
beñzer ol tıfla varur evvel-i şebden ḡāba
3. ser-i zülfıyle çeker gendüye ser-keşleri yār
ne ḡadar saḡt kemān olsa urur ḡullāba
4. kūyuḡa ḡayrıları çekse raḡīb-i ḡar-tab‘
seyl-i eşkümlle döner ḡadd-i dü-tā dülāba
5. ṡāk-ı ebrü-yı nigārı görelı éy **bāḡī**
ser-fürü kılmadı ‘aşḡ ehli daḡı miḡrāba

322.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün
Muzāri‘ -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. cānā şafaḡda şanma ṡulü‘ étdi māh-ı nev
yaḡdı cihānı ‘aşḡuñ odı çıḡdı bir ‘alev
2. öykündüḡiḡün eşigüne éy şeh-i cihān
daḡı ne ḡulplar ṡaḡar eflāke māh-ı nev
3. ṡutdı çemende nāle-i bülbul cihānı līk
ḡülde ne çāre olmasa ḡuş-i suḡen-şinev
4. destār-ı ḡāce ḡırḡa-i şūfī ridā-yı şeyḡ
devr-i lebünde mey-kedelerde yatur girev
5. **bāḡī** çek imdi cām-ı ḡam-ı bezm-i fürḡatin
kim dédi saḡa yār gibi bī-vefāyı sev

323.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
Remel + + -- / + + -- / + + -- / + + --

1. ḡāmeti vaşfını ‘arz eylediler ṡübāya
ser-fürü eyledi ol serv-i sehī-bālāya
2. var-ise ṡurra-i müşḡinüñüñ āşüftesidür
bī-sebeb düşmedi āḡū-yı ḡoten şaḡrāya

321. REV: 56b; Bāḡī: *Dīvān*: G. 436.

2 étdi: itse D.

322. REV: 56b; Bāḡī: *Dīvān*: G. 400.

2 ṡaḡar: ṡaḡa D.

323. REV: 56b; Bāḡī: *Dīvān*: G. 467.

3. ‘anberīn haṭṭuñ anuñ sāyesidür ḥaddūnde
kim göñül bağlamaz ol ṭurra-i ‘anber-sāya
4. nāzenīnā daḥı sen ṭıfl-iken allāh bilür
seni emzürmege ne cānlar eritdi dāye
5. pençe-i mihri burarsa n’ola ḥüsniyle o māh
benzer engüşti hilāle kef-i destı aya
6. kef-i pāyın şakın éy bād-ı şabā nergisden
ḥayfdur kühl-i cilā dīde-i nā-bīnāya
7. kemer eylerdi kılın ince bélüñe **bākī**
girmese ḥançer-i ḥūn-rīzūñ eger araya

324.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. ğam-ı haṭṭıyla yāruñ nice bir dil pür-melāl olsun
sür éy sākī ayağı mūr-ı ğuşşa pāyimāl olsun
2. vişālūñ bezmine tek maḥrem eyle cān-ı maḥrūmı
içerlese ḥarāmī güzellerūñ kanum ḥelāl olsun
3. yéter şīt u şadā-yı cān-ı nālānum bu gül-zāra
çemen bülbülleri şimden gerü ḥāmūş u lāl olsun
4. ser-i kūyuñda ger ğavġā-yı ‘uşşāk olmasun dersen
rakīb-i kāfiri öldür ne ceng ü ne cidāl olsun
5. dirġ eyler mi **bākī** cānı kurbān olduġum senden
fidā yoluña varı tek hemān ‘ıyd-ı vişāl olsun

325.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. [şafā gül-zārıdur sīnem gül-i bī-ḥārdur dāġum]
maḥabbet gülşeninde açılan gül-nārdur dāġum
2. [der-i ümmīdi kıldum beste ḥübānuñ vefāsından]
görünür sīnede yér yér ser-i mismārdur dāġum
3. [beni müflis şanur gerçi görenler rü-yi zerdümden]
velī aķ aķçadur eşküm kızıl dīnārdur dāġum
4. [şirār-ı nār-ı hırmen-süz-ı ğamdan sīne yanmışdur]
nişān-ı āteş-i endüh-ı ‘aşk-ı yārdur dāġum

6 kef-i pāyın: ḥāk-i pāyın D.

324. REV: 56b; Bākī: *Dīvān*: G. 372.

2 güzellerūñ: gözlerūñ D.

325. REV: 56b; Bākī: *Dīvān*: G. 335.

Bu şiirin her beytinin ilk mısraı metinde kesik olduġu olduġu için görünmüyor.

5. [kızardı göz gibi nār-ı ğam-ı fūrkatde éy **bākī**]
derūnum ḥālīn aġlar dīde-i ḥūn-bārdur dāġum

326.

Fe ‘ilātūn fe ‘ilātūn fe ‘ilātūn fe ‘ilūn
Remel + + -- / + + -- / + + -- / + + -

1. eylesün vaşlını dermān dil-i bī-māre meded
dūstlar işte ben öldüm baña bir çāre meded
2. zaḥm-ı sīnemden oḡuṇ pārelerin hep alma
ṭursun allāhı seversen hele bir pāre meded
3. güher-i cāmı yitürdük bizi ğam öldüreyor
sākīyā gel bulunur kanda ise ara meded
4. iḥtirāz étmedüṇ aldılar elden cāmı
vāḳıf étme şaḳın ol kimseyi esrāra meded
5. [mededüṇ ḳalmadı fer]yād u fīgān eyleyecek
saña kimden ére éy **bākī**-i bī-çāre meded

327.

Fā ‘ilātūn fā ‘ilātūn fā ‘ilātūn fā ‘ilūn
Remel - + -- / - + -- / - + -- / - + -

1. çekdi zencīre beni ‘aşḳuṇ nitekim şīrler
eşk-i çeşmüm iki yanumda iki zencīrler
2. na‘l kesmiş farkına her biri olmuş sīne-rīş
nāvek-i müjgānuṇuṇ efgendesidür tīrler
3. yanına alsun déyü kāfır gözün ğamzen gibi
girdiler şimdi çelīpā şekline şemşīrler
4. şu‘le-i şem‘-i cemālī şevḳine cem‘ oldılar
bir çerāġ édindiler ol nev-civānı pīrler
5. érmege şubḥ-ı vişāle yāre hergiz çāre yok
bākīyā āfākı ṭutdı nāle-i şeb-gīrler

326. REV: 57a; Bākī: *Dīvān*: G. 40.

- 1 vaşlını: la‘lini D.
- 3 bulunur: bulu vér D.
- 4a iḥtirāz itmedüṇ: iḥtirāz itmedüṇüz D. Burada bant var.
- 4b étme şaḳın ol: itmeṇ şaḳınuṇ D.
- 5 Bant yazıyı kapatmış.

327. REV: 57a; Bākī: *Dīvān*: G. 104.

- 1 yanumda: yanumdan D.
- 5 vişāle yāre: vişāl-i yāre D.

328.

*Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün**Remel + + -- / + + -- / + + -- / + + -*

1. şanma iklīm-i tene hākīm olan cānumdur
sīnede tīr-i ğam-ı ğamze-i cānānumdur
2. ḥ'āb-ı ğafletde yatur baht-ı siyāhum ammā
géceler 'ālemi bī-dār éden efgānumdur
3. görinen encüm ü eflāk degüldür éy meh
dūd-ı āh-ı şerer-ālūd-ı dil ü cānumdur
4. ney-şeker vaşf-ı lebün yazduĝın işitdi meger
ki kemer-beste-i kilik-i şeker-efşānumdur
5. zāhirā gerçi gedā-şüretim ammā **bākī**
maḥzen-i genc-i ma'ānī dil-i vīrānumdur

329.

*Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün**Muzāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -*

1. dil derd-i 'aşk-ı yār-ile bezm-i belādadur
kad çeng ü nāle nāy ciger hūnı bādedür
2. ten hāk-i rehde dīde zülāl-i vişālde
cān āteş-i firākda hātır hevādadur
3. kuçmak naşīb olur mı miyānuñ kemer gibi
cānā niteki hañçer-i hicrān aradadur
4. ferzāne-i cihānsın o ruḥlarla sen bugün
şāhān-ı dehr atun öñince piyādedür
5. men' eyleme yanunça sürinsün ko sāye-vār
bākī yolunđa pādişehüm bir fütādedür

330.

*Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün**Remel - + -- / - + -- / - + -*

1. kaddümi çeng eşkümi rüd eyledün
cismüm āteş cānumı 'ūd eyledün

328. REV: 57a; Bākī: *Dīvān*: G. 118. (Mükerrer notu var.)

3 encüm ü eflāk: encüm-i eflāk D.

4 yazduĝın: yazduĝum D.

329. REV: 57a; Bākī: *Dīvān*: G. 87.

1 nāle nāy ciger hūnı: nāle nāy u ciger hūnı D.

4 dehr: hüsn D.

5 yolunđa: kuluñ da D.

330. REV: 57a; Bākī: *Dīvān*: G. 263.

2. diñmese yaşum ‘aceb mi éy gönül
hānemi āh-ile pür-dūd eyledün
3. hāli sevdāsiyla āh étdün dilā
cān meşāmın ‘anber-ālūd eyledün
4. her şeb éy dil āh-ı āteş-nākden
çarh-ı bed-mihrün yérin od eyledün
5. kühl-i hāk-i pāy-ı yāri çeşmünge
sürmeden **bākī** ‘aceb sūd eyledün

331.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / - -

1. n’ola dehr içre nişānum yoğ-ise ‘ankāyam
ne ‘aceb seyl gibi çağlamasam deryāyam
2. göze göstermez-ise tañ mı beni her ednā
ki nazar fark édecek mertebeden a’lāyam
3. iltifāt eylemezem zerre kadar nādāna
āsümān-ı hünere mihr-i cihān-ārāyam
4. şüretā gerçi gedā şeklin urındum ammā
mesned-i memleket-i ma‘rifete dārāyam
5. **bākīyā** dīn-i muḥammed ḥaқиçün ‘ālemde
dem-i cān-baḥş-ile nazm içre bu gün ‘īsāyam

332.

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

Muzāri‘ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. cām-ı şarāb la‘l-i lebün mübtelāsıdur
şol būseler ki andan alur ḳan bahāsıdur
2. rişteyle bağlayup lebin ol şūḥ dédi kim
mihmān-ı ḥ‘ān-ı vaşluma bu diş kirāsıdur
3. ḥatt-ı ruḥun ki daḥı ḥicāb-ı ḥafādadur
‘aşk ehlinün efendi görünmez belāsıdur
4. bālā-yı ser-nişīmen-i şeh-bāz-ı ‘aşkdur
farḳumda na‘l şüreti şāhin yuvasıdur
5. **bākī** suḥende saña bu gün hem-cenāḥ yok
tab‘-ı bülendün evc-i belāgat hümāsıdur

331. REV: 57a; Bākī: *Dīvān*: G. 315.

332. REV: 57b; Bākī: *Dīvān*: G. 80.

333.

Mef'ülü fâ 'ilâtü mefâ 'ilü fâ 'ilün
Muzârî' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. harf-i gama devât u kalem şekl-i âhdur
aşa mürekkeb âhda dūd-i siyâhdur
2. haddün katında mihr-i felek bir zavalludur
alnuş yanında bedr ise bir sîr-i mâhdur
3. na'l u elifler-ile gönülde nişân-ı 'aşk
tuğrâ-yı hükm-i husrev-i 'âlem-penâhdur
4. hum gibi sen de taşfiye-i bâtın ét yûri
dergâh-ı mey-fürûş ulu hânkâhdur
5. sultân-ı 'aşka bende şatar şimdi gendüyi
bâkî de haş budur ki 'aceb pâdişâhdur

334.

Mef'ülü fâ 'ilâtü mefâ 'ilü fâ 'ilün
Muzârî' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. dil milletini yakdı hayâl-i dehân-ı yâr
verdi fenâya gösgötürî şehri bir şerâr
2. çâk étmeyeydi sînemi şemşîr-i cevri yâr
derd-i derûnum olmaz-idi halka âşikâr
3. kılsun hemîşe anı emân-ı hudâ nigâh
étmez nigâh hâlûme gerçi o gamze-kâr
4. haşkâ budur ki şimdiye dek râst gelmedüm
kaddün gibi nihâle éyâ serv-i gül-'izâr
5. **bâkî** yanardı tâb-ı teb-i hecr-i yâr-ile
şu sepmeyeydi yüregine şi'r-i âb-dâr

335.

Mef'ülü fâ 'ilâtü mefâ 'ilü fâ 'ilün
Muzârî' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. pervâne gibi şu'le-i şevkuyla yanmadın
'âşik maḥabbet adın anar mı utanmadın
2. yér yér yanardı sînede dâğ-ı maḥabbetün
şahn-ı felekde meş'ale-i mihr yanmadın

333. REV: 57b; Bâkî: *Dîvân*: G. 61.

334. REV: 57b; Bâkî: *Dîvân*: G. 101.

335. REV: 57b; Bâkî: *Dîvân*: G. 369.

2 yér yér yanardı: pertev salardı D.

3. cānā hayālün egler-idi haste gönlümü
şubh-ı ezelde h'āb-ı 'ademden uyanmadın
4. hoş 'ādil idi sākī bezm-i cihān eger
cām-ı şarāb-ı vaşlını almasa kanmadın
5. kesb-i hevā-yı 'aşk édegör **bākiyā** hemān
dil hānesine revzen-i dīden kapımadın

336.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. rindler cāmuñ habāb-āsā yüzine bakdılar
şu gibi sākī-i bezmün ayağına akdılar
2. keştī-i şahba keş-ā-keşden halās olmaz dahı
tutdılar kanlu gibi muhkem resenler taqdılar
3. raht u bahtın zevraquñ hışm āteşine yakmağa
vardılar gammāzlar şāh-ı cihāna çaqdılar
4. bir iki mismārına var-ise göz dikdün déyü
başına gammāzuñ erbāb-ı zarāfet kaqdılar
5. **bākiyā** kılsun mu'attar bezm-i āfākı nesīm
pādīşahuñ micmer-i 'adlinde şandal yaqdılar

337.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

Muzāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. yazmış debīr-i hikmet ezel şafha-i güle
bülbul dem-ā-dem ağlaya her-bār gül güle
2. şol deñlü étdi güllere bülbul şetāreti
düşdi çemende katre-i şeb-nem güle güle
3. müşğīn saçuñdan éy yüzi gül cān-ı nā-tüvān
ol riştedür ki bağlana bir destе sünbüle
4. sīnemde zaḥm içre olan penbe-i fetīl
ol yāsemīne döndi ki qorlar қaranfüle
5. **bāki** çemende şīşe yine kulkul eylese
mutrib terāne bağlayıcak uysa bülbüle

4 vaşlını: vuşlatı D.

336. REV: 57b; Bākī: *Dīvān*: G. 117.

1 su: mey D.

337. REV: 57b; Bākī: *Dīvān*: G. 447.

3 saçuñdan: saçuñda D.

4 zaḥm içre: zaḥmuñ içre D.

5a şīşe yine: şīşe-i mey D.

5b mutrib terāne bağlayıcak: bülbul terāne bağlayıcak D.

338.

Mefā 'ilün fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

Müctes - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. bu géce leşker-i ẖāb-ile hayli ceng oldu
fezā-yı dīde sipāh-ı sirişke teng oldu
2. gamuñla farquma bir tāze na'l kesmiş-idüm
başumda ala boyanmış per-i küleng oldu
3. karardı mühre-i dāğum kızardı şerhalarum
bu cism-i zerd baña cāme-i se-reng oldu
4. şarardı beñzi hasedden benümle yāri görüp
rakīb-i rū-siyehe bir garīb reng oldu
5. fiğānum-ile felek güm güm ötdi éy **bākī**
berīd-i āhuma güy-i sipihr zeng oldu

339.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. nice tūfān oldu peydā dīde-i hūn-pāşdan
nūh çeşmüm yanına gelse dem urmaz yaşdan
2. tīr-i gamzeñ nice ğarrā rāstlar hayretdeyem
kana müstağrak ciger ašlā görünmez başdan
3. jāle düşmiş berg-i sūsendür muraşsa' hañçerün
bergdür éy seng-dil ammā demürden taşdan
4. hāñkāh-ı 'aşkuñuñ mihmānlarıdur cān u dil
tekyedür hālī degül evbāşdan qallāşdan
5. **bākī**yi ğam öldürür 'aşkun yolında kōrkārın
şimdi mi çekdi belāyı rāh-rev yoldaşdan

340.

Mef'ülü mefā 'ilü mefā 'ilü fe 'ülün

Hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. rūşen ola tā eşigünje varmağa rāhum
yél mūmlarını yakdı géce şu'le-i āhum
2. hem-reng-i peleng étdi beni kūh-i belāda
cismümde ser-ā-pā görinen dāğ-ı siyāhum
3. luṭf eyle inen kullaruña cevri çoğ étme
āh eylemesün kimseye zulm eyleme şāhum

338. REV: 58a; Bākī: *Dīvān*: G. 489.

5 güm güm: çıñ çıñ D.

339. REV: 58a; Bākī: *Dīvān*: G. 376.

340. REV: 58a; Bākī: *Dīvān*: G. 321.

4. dildür saña ‘arz étmeğiçün hālūmi gūyā
kabrümdeki hāk üzre biten tāze giyāhum
5. **bākī** dilemez dehr-i denī salṭanatın dil
yār eşiginün hıdmetidür devlet ü cāhum

341.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. gel éy sākī bulunmaz böyle ‘ālī dil-güşā meclis
getür cām-ı muşaffāyı ki olsun pür-şafā meclis
2. piyāle ‘aksi mir’āt-ı felekde āfitāb olsun
fürüg-ı sāger-ı şahbādan olsun pür-ziyā meclis
3. şarāb-ı āb-ı hayāt u cām-ı zerrīn āfitāb olsa
cinān içre gerekmez baña cānān olmasa meclis
4. kadeh kan ağlayup def sīne döger ney figān eyler
meger derd ü ğam-ı ‘aşka olupdur mübtelā meclis
5. kadeh fışkıyye mey şu halka-i rindān anuñ havzı
sarāy-ı ‘işrete şād-ı revāndur **bākīyā** meclis

342.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ‘arızuñ hūrşīd-i ‘ālem-tāb māhiyyetlūdür
anuñ-içün hüsñüñ bāzārı germiyyetlūdür
2. cāme-i dībā ile hūrşīd zībālanmasun
şimdi andan hil‘at-i hüsñüñ senüñ şöhretlūdür
3. sen tarāvet bāğınuñ bir gonçe-i handānısın
jāle düşmiş tāze gül bir ağlamış şüretlūdür
4. hañcer-i cānān ecel cāmına tırmaz şu katar
yolına cān vèrmek anuñ şol kadar lezzetlūdür
5. gerçi kim ol ğamzeler nāzük geçerler kanda
līk anlardan hilāl ebrūlaruñ diğkatlūdür
6. kimmiyādur **bākīyā** hāk-i cenāb-ı mey-fürüş
āsītānı hıdmetinden kaçma bir devletlūdür

4 itmeğiçün hālūmi: itmege aḥvālūmi D.

341. REV: 58a; Bākī: *Dīvān*: G. 208.

1 ki: kim D.

5 sarāy-ı ‘işrete şād-ı revāndur : sarāy-ı şevka şadırvan olupdur D.

342. REV: 58a; Bākī: *Dīvān*: G. 60.

5a kanda: nāzda D.

5b līk: līkin D.

6 kimmiyādur: kimyādur D.

343.

Mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün

Hezec + --- / + --- / + ---

1. ruḥuṅ berg-i gül-i sîr-āba beṅzer
leb-i la'lüṅ şarāb-ı nāba beṅzer
2. fūrüg-ı dāğ-ı 'aşkuṅ sînem üzre
şu'a'-i mihr-i 'ālem-tāba beṅzer
3. eşigün mescid-i akşāya mānend
yüzün kıble kaşuṅ mihrāba beṅzer
4. ser-i zülf-i siyeh-kāruṅ şeb-i tār
'izārūṅ pertevi meh-tāba beṅzer
5. cihān efsānedür aldanma **bākî**
gam u şādî ḥayāl ü ḥ'āba beṅzer

344.

Mef'ülü mefā 'ilün fe 'ülün

Hezec -- + / + - + - / + --

1. ruḥsāruṅa ḥaṭṭ-ı 'anber-efşān
'abd-i ḥabeşîdür adı reyḥān
2. ol ḥāl-i siyeh bilāl ü lebler
yāḳūt biri birisi mercān
3. zülf-i siyehün mübārek olsun
zî-ḥil'at-i 'anberîn-girîbān
4. érüp şerefe sa'id olurdu
ḳul olsa eger o māha keyvān
5. **bākî** sözi gibi cevher étsün
perverde éderse kân-ı imkān

345.

Fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

Haḳîf + + -- / + - + - / + + -

1. umaruz cām-ı la'lüṅ emmek
çok çekilmişdür ol ümîde emek
2. ḳatı eller dili ser-i zülfün
dilek éy şūḥ-i şîvekār dilek

343. REV: 58a; Bākî: *Dîvân*: G. 116.

5 ḥayāl ü ḥ'āba: ḥayāl-i ḥ'āba D.

344. REV: 58b; Bākî: *Dîvân*: G. 375.

345. REV: 58b; Bākî: *Dîvân*: G. 252.

3. na‘re-i mest-i ‘aşka benzedemez
lâf çatlatmasun inende tüfek
4. bahş édüp bir dakîka hüsnünden
hâle mäh-ı sipihre aşdı elek
5. cüy-i eşküm yenilmez éy **bâkî**
çok döner dahı âsiyâb-ı felek

346.

Fe ‘ilātün mefā ‘ilün fe ‘ilün

Hafîf + + -- / + - + - / + + -

1. tıfl iken dāyesi kucağında
gül idi kopmaduk budağında
2. leb-i cānāne gibi gönçe-i ter
kopmadı dahı dehr bâğında
3. bāde haylî alındı meclisde
öpdiler sākîyi dudağında
4. ruhuñuñ lāle baş açuk delüsi
hām-ı sevdāsı var dimāğında
5. iki hançer takınmış éy **bâkî**
haste çeşmi şolında şağında

347.

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

Muzārî‘ -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. biñ mübtelāyı miñnet-ile her dem öldürür
dilber mülāyim olmayıcağ âdem öldürür
2. genc-i vişāli tālîbini ejdehā-şifat
ol hālka hālka zülf-i ham-ender-ham öldürür
3. çeşmüñ şu resme ‘āşıkı gamzenle katl éder
bir nā-tüvānı tîğ-ile şan rüstem öldürür
4. tursun yerinde gamze-i hün-rîz-i cān-sitān
başdan belālu ‘āşıkı ol perçem öldürür
5. **bâkî** peleng-i küh-i gamuñ pençesindedür
luţfuñ meded yétişmez ise bir dem öldürür

346. REV: 58b; Bākî: *Dīvān*: G. 424.

4 hām-ı sevdāsı: hālî sevdāsı D.

347. REV: 58b; Bākî: *Dīvān*: G. 133.

2 genc-i vişāli: genc-i vişāl D.

4 gamze-i hün-rîz-i cān-sitān: gamze-i kattāl-i hün-feşān D.

348.

Fe 'ülün fe 'ülün fe 'ülün fe 'ülün

Müteķārīb + -- / + -- / + -- / + --

1. ne devrān muvāfiķ ne ṭālī' müsā'id
kolın boynuma şalmaz ol sīm-sā'id
2. zamīrin şikest étme erbāb-ı 'aşkuñ
yine saña rāci' yine saña 'āyid
3. yéter kirpügüm kūy-i 'aşkuñda cārüb
üzilsün kesilsün hemān rīş-i zāhid
4. ferāğat güzel sevmeden tevbe meyden
zihī re'y-i bāṭıl zihī fikr-i fāsīd
5. sözinden ne ğam **bāķiyā** müdde'īnūñ
saña māyil olınca 'ālemde şāhid

349.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + -- / - + -- / - + -- / - + --

1. 'āşık-ı bī-dillere cevri-firāvān eyledün
müstedām ol düstüm luṭf étdün ihsān eyledün
2. āsümān-ı mihrünje āhum şerārıdur nücüm
şu'le-i dāğ-ı derūnum māh-ı tābān eyledün
3. ğamzen oķın çeşm-i fettānuñ yine almış ele
şöyle beñzer düstüm kāfir müselmān eyledün
4. bağrumı hūn eyledün şemşīr-i istignā-y-ile
n'eyledün éy āfet-i devrān yine kan eyledün
5. çıkmaz ağızundan haber sırr-ı nihān-ı vaşluña
'āşık rāzın derūn-ı cānda pinhān eyledün
6. **bāķiyi** gül gibi ḥandān étdün evvel luṭf-ile
şoñra döndün mübtelā-yı ḥār-ı hicrān eyledün

350.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + -- / - + -- / - + -- / - + --

1. bilmez-idüm bilmek ağızı sırrını düşvār-imış
ağızı dērlerdi yok déduklerince var-imış

348. REV: 58b; Bāķī: *Dīvān*: G. 42.

349. REV: 58b; Bāķī: *Dīvān*: G. 272.

5 'āşık rāzın: 'āşıkñ rāzın D.

350. REV: 59a; Füzülī: *Dīvān*: G. 132.

2. ‘āciz olmuş yıkmağa āhıyla kūhı kūh-ken
n’eylesün miskīn anuñ ‘aşkı hem ol miqdār-imiş
3. daşa çekmiş halk-ıçün ferhād şīrīn şüretin
‘arz kılmış halka maḥbūbın ‘aceb bī-‘ār-imiş
4. ka‘be iḥrāmına zāhid dēdiler bēl bağladı
eyledüm taḥkīk anuñ bağlanduğı zūnnār-imiş
5. dün **fuḫūlī** ‘arızuñ gördi revān tapşurdı cān
lāf édüp dērdi ki cānum var emānet-dār-imiş

351.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. cismümi ḥākister éden nār-ı hecr-i yār imiş
yéle véren ḥākümi bu āh-ı āteş-bāz-imiş
2. bağrumı her dem şurāḥī-veş tolu kan eyleyen
benzer éy dil ārzū-yı şöḥbet-i dildār-imiş
3. düşiren dām-ı belāya āh kim dil murğını
dāne-i ḥāl-i siyāh u zūlf-i ‘anber-bār-imiş
4. ‘andelīb-i dil n’ola āh étse bāğ-ı dehrde
kim bu gülşende naşīb aña belā-yı ḥār-imiş
5. bezm-i ‘uşşākı nevā-yı āhı tıtdı **sa‘yīnūñ**
rişte-i cānı belā sāzına gūyā tār-imiş

352.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. ayru düşmek yārdan yoldaşlar düşvār-imiş
güşe-i fūrkatde tenhālik ne müşkil kār-imiş
2. düstlar bu gülsitān-ı ‘āleme şüret véren
ol lebi gonçe yüzi gül serv-i ḥoş-reftār-imiş
3. fūrkatı vādīsine ṭayandı vardı rāh-ı ‘aşk
çāre ne çekmek gerek éy dil yoluñda var-imiş
4. gelmege ‘ahd eyledi gitdi dirīğā ol şanem
aldadı ben nā-tüvānı bilmedüm ‘ayyār-imiş
5. mülk-i dilde āteşüm üstine āteşler yakan
oda yansun **ḥayretī** eş‘ār-ı āteş-bār-imiş

5 gördi: görgeç D.

351. REV: 59a; Sa‘yī.

352. REV: 59a; Ḥayretī: *Dīvān*: G. 160

3 fūrkatı: ayrılık D.

353.

*Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün**Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -*

1. yār şanup herkese éy dil yéter hem-sāye düş
vahşilerle ülfet ét mecnün gibi şahrāya düş
2. düşme dünyā kaydına geç keşretinden 'ālemün
fakr-ile fahr ét dilā var gūşe-i tenhāya düş
3. ḥ'āb-ı ğafletden gözün aç düşme ferdā kaydına
aldamağa herkesi şüfī yéter rü'yāya düş
4. her gülün pāyına düşme aldanup éy tıfl-ı eşk
düşer-iseñ bāri bir pāy-ı sehī-bālāya düş
5. ārzū-yı hāl-i la'lin eyleyüp éy dil yéter
varuñı berbād édüp āvāre-veş şahbāya düş
6. naqd-i dil bulsa ziyān bāzār-ı ğamda ğam yémen
kim dédi zülfi ğamıyla sūdı yok sevdāya düş
7. pey-rev-i şî'r-i nişānîsin bu nazm-ı hāş-ile
semte gir şimden gerü 'ahdī yūri inşāya düş

354.

*Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün**Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -*

1. gerçi dēdüm éy gönül 'aşk-ile var da'vāya düş
dēmedüm var müdde'ilerle çekiş ğavgāya düş
2. ārzū-yı çeşm-i āhūsın gönül dilden çıkar
nāfe-i müşgîni sevdāsıyla var şahrāya düş
3. düşme deryā-yı sirişke çeşm-i terden taşra çık
jāle-veş éy dürr-i eşküm bir gül-i ra'nāya düş
4. olma mecnūnı şakın her gördüğün leylī-veşün
vāmık-āsā éy gönül var bir ruhı 'azrāya düş
5. vaşl-ı yār için dil ü cān cenge düşmüşler yine
kandasın éy tığ-ı hicrān gel yetiş araya düş
6. leylinün zülfi ğamıyla çekdügi derd ü elem
geldi gūyā ḥ'ābda mecnün-ı bī-pervāya düş

353. REV: 59a; 'Ahdī: *Dīvān*: G. 93.

1 herkese: herkesi D.

5 varuñı: varuñ D. / şahbāya: şahrāya D.

6 yémen: yéme D.

7 pev-rev-i nazm-ı nişānîsin bu şî'r-i hāş-ile D.

354. REV: 59a; *Tābī*: M. L.: G. 536.

2 miskîni: müşgîni M. L.

7. fikr-i esrār-ı haṭın dilden tırāş ét **tābiyā**
ārzū-yı la‘l-i rengīni ile şahbāya düş

355.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. genc için gam çekme éy dil künc-i istignāya düş
devlet-i dünyādan el çek ‘ālem-i uḥrāya düş
2. ‘aşkuṇı ifşā-y-ile leylīyi rüsvāy eyledün
saṇa éy mecnūn-ı şeydā kim dédi şahrāya düş
3. düstun pāyına düş düşmenlere kıl ser-fürü
himmət iste éy gönül a‘lāya düş ednāya düş
4. çün kenār olmaz dilā fikr-i miyān-ı yāri қо
atlayup ḥaṇçer gibi kim dér saṇa ortaya düş
5. vākı‘ā şāyed düşe seyr-i ruḥ-ı yār édesin
éy gönül gel bir zamān bu ‘ālem-i rü’yāya düş
6. ‘aşkuṇı gün gibi fāş étmek dilerseṇ **şadriyā**
iki gün bir serv-i ḥoş-reftār-ile hem-sāye düş

356.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. cān atup her şeb dilā ol şem‘-i cem-ārāya düş
yağmasun pervāneler bāl ü perin araya düş
2. ol perīnün bilmek isterseṇ dehānı sırrını
‘ilm-i zāhirle bilinmez bu hemān ihfāya düş
3. bilmiş ol kim ḥalvet ü ‘uzletle olmaz şūfiyā
men ‘aref sırrın bilem déreseṇ yūri esmāya düş
4. devri döndi [...] oldu [...]
var dilā dilber lebi ile fīloniyāya (?) düş
5. [...] ile sünbülde yakduṇ tāze dāğ
kıpkızıl dīvāne olup lāle-veş şahrāya düş
6. ehriṇen-ṭab‘ olma düşme gördügüne éy [gönül]
ādemīce bir perī-ḥūy u melek-sīmāya düş
7. sözlerün dillerde mezkūr ola déreseṇ **‘ulviyā**
düzme қоşma sözleri қо ‘ālem-i ma‘nāya düş

355. REV: 59a; Şadrī: M. L.: G. 537.

2 ‘aşkuṇı: ‘ışkını M. L.

4 M. L.: -

6 ‘aşk ile gün gibi fāş olmak M. L.

356. REV: 59a; ‘Ulvi: *Dīvān*’da yok.

357.

*Mefā 'ilün fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün**Müctes - + - - / - + - - / - + - - / - + -*

1. zihî cevāhir-i ihsān-ı 'āma ma'den-i hāş
dür-i şefā'at-içün ba.hr-i rahmete ğavvāş
2. yetüp huzūruña mi'rāc vakti kılmışlar
kamer huşul-i me'āşir süheyl kesb-i havāş
3. felek hem ol gece tapmış şafāña şüfî-veş
karar tutmayup olmuş bu bezmde rakķāş
4. reh-i mütābe'atüñdür tarīķ-i fevz ü necāt
hevā-yı merħametüñdür ümīd-i hayr u ħalāş
5. tefāhür eyle **fuzūlī** kim andan özge degül
saña zamānede nakş-ı şahīfe-i ihlāş

358.

*Mefā 'ilün fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün**Müctes - + - - / - + - - / - + - - / - + -*

1. şafā-yı cevher-i 'aşķ-ile eyle kalbünî hāş
'avām-ı bed-güheri 'aşķ éder cihānda hāş
2. yaşum degül görinen kim gözüm gümüşlerini
hayāl-i āteş-i ħaddün eritdi şanki reşāş
3. yaķarsa şevķuñ odı zerre zerre eczāmı
hevā-yı mihr-i ruħuñdan külüm olur rakķāş
4. olur mı tendeki peykānlaruñ koyup gide cān
demür kafesinde olan kuş görür mi rū-yı ħalāş
5. **behiştin**üñ yine gūyā ki muşhaf-ı 'aşķa
beş āyet-ile bu beş beyti sūre-i ihlāş

359.

*Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün**Muzāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -*

1. māyil ger olmayaydı bu ķadd-i bülende şem'
başdan yanup yakılmaz-idi encümende şem'

357. REV: 59b; Fuzūlī: *Dīvān*: G. 137.

2 me'āşir: me'āşir D.

3 tapmış: bulmuş D. / şüfî-veş: sofî-tek D.

5 kim: ki D.

358. REV: 59b; Behiştī: *Dīvān*: G. 232.

2 yaşum: başum D.

359. REV: 59b; 'Ahdī: *Dīvān*: G. 102.

1 bu: o D.

2. sevdâyîdür benüm gibi éy h̃âce var-ise
eyler hemîşe gendü ziyânına h̃ande şem‘
3. bir bağlamalu âteşî dîvâne olmasa
uyup odına düşmez-idi böyle bende şem‘
4. ğam tekyesinde t̃urub[en] isterdi dil çerāğ
şundi h̃ayāl-i ‘ārızuñ ol derd-mende şem‘
5. diksün h̃adeng-i ğamzesini ‘ahdî gönline
ol büt dilerse yakmak deyr-i kühende şem‘

360.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. ‘āşıkınuñ ét kadem başuñda bu meydâne baş
mey-kede semtine girseñ ayağın merdâne baş
2. çünki éy kaşşāb-ı ğam kurbān-ı ‘aşk étdüñ beni
bāri al bir kaṭre kanum cebhe-i cānâne baş
3. şūfi h̃alvet-h̃ānesin kaldurmağ olsun himmetüñ
fitneyi baş luṭf ét éy şahne yéter meyhâne baş
4. setr édersin h̃aṭṭını kararına kâfirsın désem
kim dér éy kākül saña kim āyet-i k̃ur’āna baş
5. ğam yéme gitse başuñ ‘aşk içre ol sābit-kadem
gel rızāyî ayağın bu ‘arşada merdâne baş

361.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. vaşlın istersen kadem evvel reh-i hicrâne baş
serserî başma ayağın merd-isen merdâne baş
2. ol perî dîvâne déyü taş-ile taşlar seni
hırz-ı cāndur cāna anı éy dil-i dîvâne baş
3. fitne başıdur ser-i zūlfüñ düşüpdür pāyuña
kıl h̃azer destinden anuñ fitne-i cānâne baş
4. âteşi teskîn éder şu luṭf édüp éy serv-i nāz
h̃ançer-i dil-dūzuñ gel sîne-i sūzâne baş
5. itler-ile hem-kadeh olmak dilerseñ ‘ahdiyā
al ele cām-ı seri ayağ yūri rindâne baş

360. REV: 59b; Rızāyî.

361. REV: 59b; ‘Ahdî: *Dîvān*: G. 97.

362.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. n'ola dil tūmārın étsem ol şeh-i hūbāna 'arz
'ādet olmışdur şunarlar bendeler sultāna 'arz
2. cān-ı zāruş saña dil söylerse derdin él şanur
āşaf-ı devrāndur okur şāh-ı 'ālī-şāna 'arz
3. ol şehūş hūsninde zūlfı bağladı zencīr-i 'adl
var perīşān hālūñi kıl éy dīl-i dīvāne 'arz
4. şanma ma'mūre kuşūr-ı 'adni vā'iz 'ākıl ol
kaşr-ı kūy-ı yāre kaşu étme bir vīrāne 'arz
5. hāk-i pāyūñden biter maqşūdı erbāb-ı dilūñ
n'ola şunsa hāk-i pāye 'ahdi-i ferzāne 'arz

363.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. her kaçan 'uşşāka étse 'arızın cānāne 'arz
mihr gūyā nūr éder zerrāt-ı ser-gerdāne 'arz
2. dil vérelden zūlfine bir mūya döndüm za'fumu
dest-res bulsañ aña kıl mū-be-mū éy şāne 'arz
3. tañ mı hālüm ağlar-isem ol güle çünkim kılur
hālet-i 'aşkıñı bülbul gonçe-i hāndāne 'arz
4. 'akluñ aldı ol perī görünmez oldu édeli
zūlfı zencīrine varuñ éy dil-i dīvāne 'arz
5. hecr-i la'li ol şehūş 'ahdī dilüm hūn eyledi
şūret-i hāl-i dili var eyle dervīşāne 'arz

364.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. çıkdı āhumdan şerer çün yazdum ol dil-dāra hať
yandı kāğıd cā-be-cā şanmañ görinenler nuķať
2. ol miyān nāzūklūğinde mūntehādur mūntehā
añılur gerçi ki nāzūkler arasında vasať

362. REV: 59b; 'Ahdī: *Dīvān*; G. 98.

4 vā'iz 'ākıl ol: vā'iz-i 'ākıl ol D.

363. REV: 59b; 'Ahdī: *Dīvān*; G. 99.

364. REV: 60a; 'Alī.

3. dem-be-dem mısr-ı ruḥuñ şevkınden éy bağıdād-ı ḥüsn
çeşmümün yaşıyla biri nıl oluptur biri şat
4. ḥatṭ-ı nakş-ı nakş-ı ḥatṭuñdan bulur göñlüm dēdüm
nāz-ile güldi dēdi tecnīs-i ḥatṭur ḥatṭ ḥat
5. ḥāmeñüñ kaṭ‘ eyle başın éy ‘**alī** dil çıkmasun
fāş éden esrār-ı ‘aşkı çünki ḥāmeñdür faḳat

365.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. ḥāller mi görinen rüyüñda yā müşgīn nuḳat
yohsa ‘aks-i merdüm-i çeşmüm midür éy sebz-ḥat
2. ḥatṭı gelmiş déyü la‘lün söylenür efvāhda
ḥaḳ budur yāḳūta şöḥret vérmedi illā ki ḥat
3. érse ger bağıdāddan peygāmüñ éy maḥmil-nişīn
göz yaşı karşı çıkup ola revān mānend-i şat
4. ayağın öpmek bēlin kuçmak lebin emmek mi yég
yāre şordum dēdi kim ḥayru’l-umūr olur vasat
5. dün ser-i kūyında **firdevsī**ye düşnām étdi düst
aḡa ol bu luṭfi étmezdi meger étmiş ḡalat

366.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. āḥ kim herkesle eyler ol perī-şān iḥtilāt
ḥūblar n’olaydı olmasa perīşān-iḥtilāt
2. bādedür ‘uşşāḳa cānānı mülāyim eyleyen
olmasa ḳan eylemezdi cism-ile cān iḥtilāt
3. baş koşdı düstlar dil kākül-i dil-dār-ile
éy dirīḡā étdi evbāş ile oḡlan iḥtilāt
4. itlerünle cem‘ olur kūyüñda cānā ehl-i ‘aşk
nitekim eyler gülistān içre yārān iḥtilāt
5. ‘aşk-ı cānān-ile cem‘ olmaz ḥired **firdevsī**yā
eylemez nādān-ile erbāb-ı ‘irfān iḥtilāt

365. REV: 60a; Firdevsī.

366. REV: 60a; Firdevsī: M. L.: G. 583.

3 dil: ol M. L.

367.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. dergehün̄de itlerün̄le eylemiş cān iḥtilāt
cennet içre étmedin ḥūrīyle ğılmān iḥtilāt
2. dil özin ādem yérine ḳor itün̄e öykünür
gendüden ulu-y-ile eyler ol oğlan iḥtilāt
3. yüz çevürdi gitdi řādī ḳalmadı ařlā feraḥ
bendeñ-ile édeli ālām ü hicrān iḥtilāt
4. derd ü ğamla şöyle alıřduḳ gören reşk-ile dér
birbiriyle böyle étsün étse yārān iḥtilāt
5. bir nazarda ān-ı ḥüsn-ile ḳılur şeydā bizi
ol perī étmez bizümle gerçi bir ān iḥtilāt
6. ülfet étme ḥalkā ebnā-yı zamānuñ her biri
çün benātu'n-na'şdur dāyim perīřān-iḥtilāt
7. geh raḳībe ğāḥ 'ahdī bendeñe olma yakın
olur olmaz-ile étmez çünki sultān iḥtilāt

368.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. cān u dilden olmasa māyil ruḥ-ı cānāna şem'
böyle yanmazdı ser-ā-pā āteř-i sūzāna řem'
2. tutuşupdur nār-ı řevḳuñla başında od yanar
ser-ğüzeştin n'ola yansa saña yana yana şem'
3. āteř-i řevḳa n'ola dūřsem görüp ruḥsāruñı
yanar oda ḳarřu varur görse ger pervāne şem'
4. māḥ-veř nūr almağa geldi yüzinden gerçi kim
döymedi mihr-i ruḥına uğradı noḳřāna şem'
5. ḳarřusunda mūm idi yanmağa 'ahdī-veř n'ola
germ olup řevḳ-ile gelse meclis-i cānāna şem'

367. REV: 60a; 'Ahdī: *Dīvān*: G. 100.

368. REV: 60a; 'Ahdī: *Dīvān*: G. 101.

1 māyil: 'āřıḳ D.

3 řevḳa: 'ařḳa D.

369.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün
Muzāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. lāzım olursa meclise bezm-i çemende şem'
 tūmār-ı zanbağ olsa olur encümende şem'
2. ser-keşlik eylese 'aceb olmaz o şem' -i hüsn
 kim gördi yandüğün olıcağ ser-figende şem'
3. çekmezdi bende bir nice pervāneyi dilā
 dūd-ı siyehden olmasa mālīk kemende şem'
4. éy kaşı yāy eyleme dilden okuñ dirīğ
 tūt kim kapuñda vérdüñ-idi derd-mende şem'
5. yüz aklığ ile çıkamaz érteye dilā
 sūzum görüp éderse eger baña hānde şem'
6. gönlinde **tābinūñ** yağagör dāğ-ı 'aşkuñı
 hayr ét uyar efendi o deyr-i kühende şem'

370.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. [mest olup meclisde yağsañ sīneye bir dāne dāğ]
 hağ budur bir sikke korduñ dünyede cānāne dāğ
2. [nār-ı ğamla şöyle germ oldı tenūr-ı dīde kim]
 kaṭre-i eşkümlle yağdum āteş-i sūzāne dāğ
3. merdüm-i dīdem [...]
 hāl-i ruhsāruñ ğamıyla dīde-i giryāne dāğ
4. [...]
 mihr şanmañ nāma kōlına bir dāne dāğ
5. [bir nişāne olmağ-içün ehl-i 'aşka dūstum]
 nār-ı ğamla yağdı **keşfi** sīneye bir dāne dāğ

369. REV: 60a; Tābī.

370. REV: 60a; Keşfi: M. L.: G. 621.

3 M. L.: -

4b şanmañ: şanma M. L. Bu mısra, M.L.'de mahlas beytinin ikinci mısraı.

5a Bu mısra, M. L.'de başka bir beytin ilk mısraı.

5b M. L.'de mahlas beyti farklı.

SONUÇ

İncelemiş olduğumuz İstanbul Arkeoloji Müzesi REV(Recâizade Vakfı) 240 numarada kayıtlı Mecmû'a-i Eş'âr, önemli ölçüde nazire mecmuası olarak tertip edilmiştir ancak mecmuanın başından sonuna kadar takip edilmiş belirli bir düzen olmaması bize bu mecmuanın bir nazire mecmuası olduğunu söyleme imkanı vermiyor.

Bu şiir mecmuası kasidelerle başlayıp gazeller ve onların nazireleri ile 106a sayfasına kadar elif-bâ tertibi içerisinde devam etmektedir. Ancak 55b-58a arasındaki şiirlerin yalnızca Bâkî'ye ait olması bu tertibi bozmaktadır.

Şiirlerin başlıklarında büyük çoğunlukla şairlerin mahlaslarından başka bir bilgi bulunmamaktadır. Bu hususiyet bize nazireleri takip etmekte güçlük çıkartmaktadır.

Yazmada cetvel bulunmamaktadır ancak genel olarak belirli bir yazma düzenine uyulmuştur. Metin yazılırken mıstar kullanılmıştır. Genellikle sayfanın orta kısmına beşer beyitlik 3 gazel yazılmıştır. Derkenarlardaki gazel sayısı bazen beşe kadar çıkmaktadır.

Metin büyük ölçüde nestalik hat ile bir elden çıkmıştır. Bazı boşluklara daha sonradan mecmuaya sahip olanların şiirler yazdıkları anlaşılmaktadır.

Metinde bazı beyitlerin işaretlenmesi, bazı kelimelerin ve mısraların üzerinin çizilip kenarlarına doğrusunun yazılması, takdim ve tehir işaretleri gibi müdahaleler olması bize bu metnin mukabeleye tabi tutulduğunu düşündürmektedir.

Yazma fiziksel olarak büyük ölçüde sağlam durumdadır. Bazı yerlerin zamanla yıpranmış olması, mürekkebin silinmiş olması, yer yer bantların bulunması metni okumakta güçlük çıkarabilmektedir.

Bizim çalışma bölümümüz olan 30b-60a yaprakları arasında 370 şiir başlığı bulunmaktadır. Bunlardan dört tanesine yalnızca tek bir mısra yazılmıştır. İki gazelin ise hem bir başlığı olmaması hem de mahlas beytinin bulunmaması sebebiyle şairi tespit edilememiştir.

Üç yüz yetmiş şiirin tamamı çeviriyazı alfabesiyle dizilmiş ve daha önce çalışılmış olanlar karşılaştırılarak tenkitli metin oluşturulmuştur. Üç yüz yetmiş şiirin iki yüz elli bir tanesi daha önce çalışılmış divanlardan ve farklı çalışmalardan karşılaştırılarak tenkitli olarak sunulmuştur. Yüz on dokuz şiir, bizim tespit

edebildiğimiz kadarıyla daha önce çalışılmamış olup edebiyat çalışmalarında ilk defa ortaya çıkarılmıştır.

Daha önce çalışılmadığını tespit ettiğimiz şiirler en çok Rızâyî (22 şiir), Refî (11 şiir), ‘Îzârî (11 şiir), Fevrî (9 şiir) ve Mecdî’ye (6 şiir) aittir. Bunlarla birlikte onlarca şairin de daha önce elde olmayan şiirleri tespit edilmiştir. Mecmuanın tamamı incelendiğinde pek çok şairin bir divançe meydana getirilebilecek kadar şiiri olduğu görülecektir. Daha önce büyük bölümüne bu mecmuanın kaynaklık ettiği bir çalışma da¹ meydana getirilmiştir.

Şiir mecmualarının Klasik Türk Edebiyatı çalışmalarındaki önemi ortadadır. Bu çalışmamız, edebiyat çalışmalarına küçük de olsa katkı sağlamak ve gelecek çalışmalara kaynaklık edebilmek gayesine erişebilirse kendimizi bahtiyar addederiz.

1 ‘AHDİ: *Dîvân*: [hızl.:] Ayşe Bedestani: *XVI. Yüzyıl Şairi Ahd-i Bağdâdî Divânı*: İstanbul 2018, IX-173 s., Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

KAYNAKLAR

- ‘AHDÎ: *Dîvân*: [hzl.:] Ayşe Bedestani: *XVI. Yüzyıl Şairi Ahdî-i Bağdâdî Divânı*: İstanbul 2018, IX-173 s., Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- ‘ÂŞIK ÇELEBÎ: *Divân*: [hzl.:] Filiz Kılıç: *Âşık Çelebi Dîvânı* (e-kitap), 153 s., Kültür Bakanlığı.
- ATİK GÜRBÜZ, İncinur: *Mecmû‘a-i Letâ’if*: Ankara 2011, IX+1223 s., Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilimdalı Eski Türk Edebiyatı Bilimdalı Doktora Tezi.
- AYVERDÎ, İlhan; TOPALOĞLU, Ahmet: “*Kubbealtı Lugatı Misalli Büyük Türkçe Sözlük*”: İstanbul, 2006: 3549 s., Kubbealtı Vakfı Yayınları.
- BÂKÎ: *Dîvân*: [hzl.:] Sabahattin Küçük: *Bâkî Divânı* Tenkitli Basım, Ankara 2019, XVII+472 s., Türk Dil Kurumu Yayınları.
- BEHİŞTÎ: *Dîvân*: [hzl.:] Yaşar Aydemir: *Behiştî Dîvânı* (e-kitap), 443 s., Kültür Bakanlığı.
- DEVELLİOĞLU, Ferit: “*Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügat (Eski ve Yeni Harflerle)*”, Ankara 2012, XX+1393 s., Aydın Kitabevi Yayınları.
- DİLÇİN, Cem: *Yeni Tarama Sözlüğü*, Ankara 1983, X1+483 s., Türk Dil Kurumu Yayınları.
- EMRÎ: *Dîvân*: [hzl.:] Mehmet A. Yekta Saraç: *Emrî Divânı* (e-kitap), 415 s., Kültür Bakanlığı.
- FUZÛLÎ: *Dîvân*: [hzl.:] Kenan Akyüz-Süheyl Beken- Sedit Yüksel-Müjgan Cunbur: *Fuzûlî Divânı*: Ankara 1990, Akçağ Yayınları.
- HACİEFENDİOĞLU, Asuman: *İstanbul Arkeoloji Müzesi Kütüphanesi REV 240 Numarada Kayıtlı Mecmû‘a-i Eş‘âr (1b-30a) (İnceleme-Metin)*, İstanbul 2019, VII+136 s., Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilimdalı Eski Türk Edebiyatı Bilimdalı Yüksek Lisans Tezi.
- HAYRETÎ: *Dîvân*: [hzl.:] Mehmed Çavuşoğlu-Ali Tanyeri: *Hayretî Dîvan* Tenkidli Basım: İstanbul 1981, XXIII+448 s., Edebiyat Fakültesi Matbaası.

- HECRÎ: *Dîvân*: [hzl.:] Ömer Zülfe: Hecrî Kara Çelebî Muhyî'd-dîn Mehmed Dîvân (İnceleme-Metin-Çeviri-Dizin): Ankara 2016, 212 s., Türk Dil Kurumu Yayınları.
- HÜDÂYÎ: *Dîvân*: [hzl.:] Mustafa S. Kaçalın: Hüdâyî (Sala Muslısı) Divân: Ankara 2016, 347 s., Türk Dil Kurumu Yayınları.
- İPEKTEN, Haluk: *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, İstanbul 2014, 368 s., Dergah Yayınları.
- KAPLAN, Yunus: “*Nihâni (İbrahim Çelebi) ve Gazelleri*”, Turkish Studies Dergisi, 2010, S.17, 1271-1303 s.
- KARATAŞ, Ahmet: *XVI. Asır Türk Edebiyatının Rızâî Mahlaslı Şairleri*, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 2013.
- MECDÎ: *Dîvân*: [hzl.:] Ayşe Derya Eskimen: *Mecdî Mehmed Efendi'nin Gazelleri (Metin-İnceleme)*: Ankara 2008, IX+161 s., Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- MEYLÎ: *Dîvân*: [hzl.:] Özer Şenödeyici-Ahmet Akdağ: Meylî ve Şiirleri, Ankara 2014, Yason Yayıncılık.
- MUHİBBÎ: *Dîvân*: [hzl.:] Coşkun Ak: Muhibbî Divânı İzahlı Metin Kanuni Sultan Süleyman: Ankara 1987, 16+875 s., Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- MUHİBBÎ: *Dîvân*: [hzl.:] Kemal Yavuz-Orhan Yavuz: Muhibbî Divânı Bütün Şiirleri, İstanbul 2016, Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları.
- MÜTERCİM ÂSİM EFENDÎ: *Burhân-ı Katı*: [hzl.:] Mürsel Öztürk-Derya Örs: Burhân-ı Katı, İstanbul 2009, Türk Dil Kurumu Yayınları.
- NAZMÎ: *Mecma' u'n-Nezâ'ir*: [hzl.:] M. Fatih Köksal: Edirneli Nazmî Mecma' u'n-Nezâir (e-kitap), 1789 s., Kültür Bakanlığı.
- NEV'Î: *Dîvân*: [hzl.:] Mertol Tulum-Ali Tanyeri: Nev'î Divân Tenkidli Basım: İstanbul 1977, XV+607 s., Edebiyat Fakültesi Matbaası.
- REVÂNÎ: *Dîvân*: [hzl.:] Ziya Avşar: Revânî Divânı (e-kitap), 467 s., Kültür Bakanlığı.
- RÜHÎ: *Dîvân*: [hzl.:] Coşkun Ak: Bağdatlı Rûhî Divânı Karşılaştırmalı Metin, 1. C., Uludağ Üniversitesi Yayınları.

- SAMANCIOĞLU, Şevket Enes: *Türk Edebiyatında Mecmûa ve Mecma ‘-ı Gevher-i Esrâr (İnceleme-Metin)*, Konya 2019, XI+238 s., Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- SAMÎ, Şemseddin: *Kamus-ı Türkî*: [hzl.:] Paşa Yavuzarslan: Ankara 2015, 1626 s., Türk Dil Kurumu.
- SEHÂBÎ: *Dîvân*: [hzl.:] Cemal Bayak: Hüsâmü’-d-dîn Bin Hüseyin Sehâbî Dîvânı İnceleme-Metin (e-kitap), XIII+191 s., Kültür Bakanlığı.
- SELİKÎ: *Dîvân*: [hzl.:] Ömer Zülfe: On Altıncı Yüzyıl Şairi Selîkî ve Şiirleri (e-kitap), Kültür Bakanlığı.
- TARLAN, Ali Nihad: “*Eski Mecmualar Arasında*”. *İÜEF Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 1/2, İstanbul 1946, s. 122-123.
- UBEYDÎ: *Dîvân*: [hzl.:] Ömer Arslan: Ubeydi Divânı (Metin İnceleme): İstanbul 2013, XIX+763 s., İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- ‘ULVÎ: *Dîvân*: [hzl.:] Büşra Çelik-Muzaffer Kılıç: *Derzi-zâde ‘Ulvî Divân*: İstanbul 2018, 839 s., Dün Bugün Yarın Yayınları.
- UZUN, Mustafa: “Mecmûa”, *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, C.28, s. 265.
- ÜMİDÎ: *Dîvân*: [hzl.:] Muhammed Selvi: *Ümidî, Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Dîvânı*: Afyonkarahisar 2008, X+242 s., Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- ZÜLFE, Ömer: “*Şiirin İzinde Sözün Gölgesinde*”: Bilge Kültür Sanat Yayını, İstanbul 2011.